

Mẹ ghẻ, con ghẻ

Hồ Biểu Chánh

Quyển II

(18)

Nãy giờ Quý ngồi xem ông thầy cũ tí mĩ lo cái bình trà coi bộ ông rất tiêu diêu với cái thú sách tối trà trưa, thì chúm chím cười hoài. Đợi thầy uống thắm giọng rồi Quý mới hỏi:

- Bẩm thầy, thầy hư trí rồi, thầy không có lương tháng nữa. Thầy lãnh tiền hư bổng chắc không được bao nhiêu. Vậy thì làm sao đủ cho thầy sống thong thả được?
- Ôi ! Ở đời biết bao nhiêu là đủ, bao nhiêu là thiếu, em. Hễ mình nói đủ thì bao nhiêu cũng đủ, còn mình than thiếu, thì bao nhiêu cũng thiếu. Thầy đã có tiền hư trí, nếu thầy còn thiếu, thì vô số người, không có tiền hư trí như thầy, họ mới nói làm sao? Phần của thầy vì thầy biết tự túc, nên thầy được từ lạc. Vậy em khỏi lo. Bây giờ thầy muốn biết coi từ ngày em đi với ông La-Co rồi em trôi nổi đến đâu mà em bất tin, không trở về làng, mà cũng không gởi thơ, đến ông Bồi mất em cũng không về cư tăng báo hiếu. Thầy nói thiệt, thầy có nghĩ em chết, nên thầy lo, vì ngày trước em có hỏi ý kiến thầy khi em đi theo ông. thầy không dám xúi, những thầy không cản thì cũng như chịu để cho em đi. Ngày nay thầy thấy em về thì thầy mừng qua, mừng em con sống, thầy khỏi hối hận. Mà em ra đi, em quyết chí lập thân, những mang em không giúp cho em toại nguyện, em phải gặp nhiều nơi gian truân làm hay sao, nên ngày nay trở về, bỏ em lang thang dữ vậy?

Quý cười mà đáp:

- Bẩm thầy, thầy thấy lớp ngoài cửa cháu đây là lớp giả. Lớp thiệt của cháu khác, cho không phải như vậy.
- Hừ! Có lớp giả, còn có lớp thiệt nữa! Chi vậy?
- Bẩm, cháu muốn thu nơn tính nên cháu mang lớp giả mà về làng. Sớm mới này cháu phải mang lớp giả mà đi Trà Vinh với người ta, xuống tới đây cháu nhớ thầy quá, không thể không thăm thầy được, nên cháu mang luôn cái lớp giả mà đi tìm thầy. Tại như vậy nên thành ra như cháu cố ý muốn giả dối luôn với thầy. Kỳ thiệt cháu kính trọng thầy như người cha thứ nhì của cháu, cháu đâu giám loe mắt thầy, xin thầy tha lỗi cho cháu.
- Nếu em có cái lớp thiệt khá hơn thì thầy mừng cho em. Từ ngày em đi với ông La-Co đến nay là mấy năm?
- Bẩm 12 năm
- 12 năm ! Lâu quá ! Em theo luôn ông hay là tách đi làm việc khác?
- Bẩm, cháu theo luôn cho đến ngày ông chết.
- Ông chết rồi?
- Bẩm, chết đã 3 năm rồi để cháu thuật rõ đời sống của cháu trong 12 năm nay cho thầy nghe. Cháu trở về Càng Lòn gần hai tháng rồi. Cháu cứ mang cái lớp giả, cháu không nói chuyện của cháu cho một người nào biết, chị em trong nhà cháu cũng giấu. Nay gặp thầy cháu không dám giấu thầy. Trái lại cháu còn phải bảm thiệt đặng còn nhờ thầy dìu dắt nữa.
- Ừ, uống đi em, uống rồi nói cho thầy nghe.
- Cháu đi theo ông La-Co lên Sài Gòn ở mấy tháng, cháu lo phận sự làm bồi cho ông vương tròn. Vì cháu ham học nên cháu mua sách rồi ban đêm rảnh rang cháu mở mà học thêm. Ông La-Co gặp cháu học như vậy vài lần. Ông không nói gì, mà ông lại kiếm sách mua đưa cho cháu và chỉ cách cho cháu học. Nhiều đêm ông khỏe, ông ngồi dạy cháu học đến 11 12 giờ rồi ông mới nghỉ.

- Hồi trước thầy đã có nói với em, ông tử tế lắm
- Bẩm, cháu nhớ. Thấy ông tử tế, cháu càng nỗ lực mà học, cháu quyết lấy chí hạo học mà làm kế lập thân.
- -Hay đa! Thầy khen em, bị bít đường, em biết ruồng mà đi. Muốn nên phải làm như vậy mới được chớ.
- Cháu học được mấy tháng, kể ông La-Co được giấy xuống Rạch Giá đo đất. Tự nhiên cháu đi theo. Ở trong vùng Long Mỹ hai năm, cháu vẫn tiếp tục học hoài. Ông Kinh Lý có rảnh thì vẫn chỉ cho cháu học. Hễ có dịp đi Sài Gòn thì ông mua sách thêm cho cháu. Đo đất vùng Long Mỹ xong ông than mệt, bởi vì ông đã lớn tuổi, làm lâu năm, lại qua xứ mình lần sau đó ông ở luôn đến 4 năm, nên sức khỏe của ông giảm nhiều. Ông mới xin nghỉ 6 tháng dưỡng pháp dưỡng sức lại. Chừng đó ông mới nói thiệt với cháu rằng cháu ở với ông hơn ba năm, ông thấy rõ tánh tình của cháu, trung thành, ngay thẳng, ham học, hiền lành, bởi vậy ông thương cháu muốn giúp cho cháu ăn học đang lập thân như người. Ông hỏi cháu như chịu theo ông qua Pháp thì ông sẽ cho cháu vào trường mà học, ông chịu áo quần, cơm nước, bánh hàng cho hết thầy.
- -Sướng quá! Em gặp tiên cứu rồi! Chắc em chịu liền hả?
- -Dạ. Cháu chịu liền. Khi ấy cháu muốn gởi thơ cho thầy và cho cha cháu hay. Mà rồi cháu nghĩ ông Kinh lý nói như vậy song biết ông làm y như vậy hay không. Huống chi cháu mới thấy có mời học thêm được, chớ chưa chắc học được hay không, nếu với cho thầy với cha cháu hay trước, rồi sau cháu không được thành công, té ra cháu ở bồi mà bày chuyện nói dóc.
- Tánh em khiêm tốn lại cẩn thận quá. Được tánh nết như vậy thầy chịu lắm.
- Ông Kinh lý về bến, ông kiếm mua một cái nhà ở ngoại ô Paris, có một miếng đất hơn một mẫu. Cháu phụ với ông mua đồ dọn nhà ở yên rồi ông dắt cháu vào một trường trung học ở gần đó mà xin cho cháu học. Cháu đã 19 tuổi rồi, theo phép cháu phải học lớp nhứt, lớp nhì mới được. Ông Kinh lý nói cháu là người ngoại quốc, vì thấy cháu ham học Pháp văn nên ông nuôi làm con để cho cháu ăn học để phổ thông văn hóa của nước Pháp. Có trường hợp như vậy nên hiệu trưởng mới chịu nhận cho cháu học, song để cháu ngồi học lớp thứ tư. Ông kinh lý có mướn một chị nấu ăn với một chú làm vườn nên ông để cháu đi học, không cho làm việc nhà. Ông cho ăn cơm chung và ngủ phòng kế phòng ông đặt ban đêm ông dạy cháu học. Cháu nỗ lực học đêm học ngày dăng theo kịp chúng bạn nhỏ tuổi hơn cháu.
- Thiệt lớn mà học lớp nhỏ khó chịu lắm.
- Ông Kinh Lý nghỉ đủ sáu tháng rồi ông viện lẽ bệnh xin nghỉ thêm sáu tháng nữa. Cháu sợ ông mãi phép rồi ông trở qua bên mình, ông bỏ cháu bơ vơ. Té ra ông nghỉ đủ một năm rồi ông hưu trí ở luôn bên Pháp. Cháu qua mặt chúng bạn hết thầy. Đến năm 24 tuổi cháu đậu đủ hai bằng tú tài, mà tú tài của cháu về khoa toán pháp. Cháu học được thành công cháu mừng hết sức.
- Năm trước nếu ông Bồi có tiền cho em qua Cần Thơ mà học đi nữa, chưa chắc sau em có bằng tú tài.
- Bẩm thiệt vậy, mà ông Kinh Lý giúp cho cháu thành công, ông đặc chí hơn cháu nữa. Năm đó nghỉ hè ông dắt cháu ra mé biển nghỉ mát với ông một tháng. Ông buộc cháu phải kêu ông bằng “Papa”, không cho kêu “ Monsieur” nữa. Ông tính cho cháu học cao hơn nữa. Ông nói xứ mình là xứ mới, sẽ có công việc kiến trúc nhiều: tu cầu, đắp lộ, cất nhà, đào kinh. Muốn dễ bề làm ăn phải học theo ngành đó. Ông khuyên cháu nên vào trường Công Chánh mà học thêm ít năm để lấy bằng Kỹ sư.
- Ông Kinh Lý tính hay lắm. Đời nay học nghề chuyên môn mà làm kỹ thuật gia quý hơn. Chắc cháu nghe lời ông hả?
- Dạ, cháu nghe lời nên học trường Công chánh ba năm cháu lấy bằng kỹ sư.
- Suông quá! Đi ở bồi, mà nhờ có chí ham học đang lập thân, nên lần lên Tú Tài, rồi thẳng tới kỹ sư Công chánh. Ít ai có được vậy. Trong hai người, một người phải có

chí cương quyết lập thân như em, còn một người phải có lòng thành như chí mỹ như ông La-Co mới gây ra được một chuyện kỳ quái như vậy. Tiếc vì thanh niên Việt Nam ít có bởi Phan Văn Quý, mà người Pháp cũng chưa nhiều kinh lý La-Co, bởi vậy chuyện kỳ quái như vậy thầy để ý ao ước từ lúc thầy còn ôm sách vở đi học, mà đến ngày nay thầy già rồi thầy mới thấy được thực hiện. Tuy thầy trẻ song thầy được, vậy cũng đủ cho thầy vui lòng. Có lẽ chừng thiên hạ hay cách em lập thân đây sợ có người nói em nhờ mạng số tốt, hoặc nhờ kiếp trước tu dày công, nên em mới được hưởng phước. Thầy không muốn tin mạng số, mà cũng không muốn tin kiếp tu, thầy đoán chắc em làm nên, là nhờ em biết cương quyết lập thân và nhờ em khéo tu dưỡng tâm tánh, nên nguyện vọng của em mới được thỏa mãn. Lời của ông La-Co nói đúng lắm: ông nói ông thấy em trung thành, ngay thẳng, ham học, hiền lành ông thương nên ông muốn nuôi em ăn học đặng em lập thân. Ấy vậy ở đời em muốn tu tâm dưỡng tánh, cư xử cho đúng đấng đàng hoàng, phải nuôi thiện chí, phải ráng kiên nhẫn, đừng gian xảo, đừng tham lam, chịu thanh cao, ghét hèn hạ, ăn ở như vậy tự nhiên thiên hạ phải thương yêu, quý trọng, dầu không có người này thì sẽ có người khác nâng đỡ giúp giùm, không sớm thì muộn, thế nào mình cũng nên danh, khỏi đua bợ ai hết.

- Cháu nhờ thầy dạy dỗ nhiều, nên cháu mới biết ăn ở cho người ta thương mà giúp cháu.
- Em biết như vậy thì càng làm cho thầy vui hơn nữa. Thầy có một đứa con, thầy ráng tập cho nó nên người, tuy nó làm giáo sư không cao sang chi lắm, song nó không hề hổ với chức nghiệp của nó. Thầy rất hài lòng. Nay thầy được nghe một học trò cũ của thầy nói nhờ làm theo lời thầy dạy dỗ nên được thành công thì thầy thêm nở mày nở mặt với thiên hạ nữa. Hồi nãy em nói ông La-Co chết đã ba năm rồi. Em đã có bằng Kỹ sư, lại ông La-Co chết nữa. Vậy em còn ở bên Pháp làm chi mà tới bây giờ em mới về?
- Bẩm thầy, tại có chuyện khác nữa. Khi cháu có bằng Kỹ sư rồi, cháu muốn kiếm chỗ đi làm cũng như tập cho quen. Ông cha nuôi của cháu không cho. Ông nói ông già hay lại có bệnh nên ông biểu cháu ở nhà hủ hỉ với ông cho đỡ buồn, vì ông không có vợ con chi hết. Vì cháu thọ ơn của ông quá nhiều, nên cháu không giám trái ý ông. Thiệt năm đó ông thường có bệnh, cháu phải chăm nom các việc trong nhà, như là thuốc men ăn uống cho ông. Tuy ông đãi cháu như con song cháu không hề giám vượt khỏi bổn phận tôi tớ. Từ khi được qua Pháp, cháu cứ chăm chú lo học, cháu không muốn tìm hiểu việc nhà của ông. Mà việc nhà của ông thì ông lo, không bao giờ ông nói cho cháu biết. Năm đó ông hay bệnh nên sức giảm nhiều. Ông viết thư mời Nô Te đến nhà đặng ông lập tờ chúc ngôn. Cháu không giám dự việc đó, cháu biết ông không có vợ con, còn trong thân tộc thì ông có một người cháu gái kêu bằng cậu, người ấy có chồng giàu ở dưới Marseille. Cháu tưởng ông có tiền bạc gửi bằng với nhà đất ông ở đó mà thôi, ông làm di chúc sẽ để hết cho người cháu gái đó hưởng. Bệnh ông càng ngày càng tăng thêm chớ không bớt. Nhưng tinh thần ông vẫn còn đầy đủ hoải. Một buổi tối cháu ngồi bên giường đọc sách cho ông nghe một hồi, ông biểu thôi, để ông nói hết việc nhà của ông cho cháu hiểu. Ông nói rằng ông qua Nam Việt Nam Kinh lý hai mươi lăm năm, ông có gây ra một sự nghiệp lớn, có ruộng, có vườn và với huê lợi ruộng vườn đó ông có hùn với vài hãng công nghệ thịnh vượng. Ông cũng có tiền gửi bằng cũng nhiều. Ông không có vợ con, chỉ có một đứa cháu gái nó đã có chồng giàu, lại vợ chồng nó mắc lo buôn bán lớn bên Pháp, không thể qua ở bên Nam Việt được. Vậy ông đã rước Nô Te lập chúc ngôn rành rẽ rồi. Người cháu gái của ông không cần ông giúp. Nhưng vì tình cậu cháu nên trong chúc ngôn ông chỉ để cho cô một triệu quan đặng ngày sau cô làm của hồi môn cho đứa con gái của cô. Chi bép nấu ăn với chú làm vườn mấy năm nay giúp công cho ông nên ông cho mỗi người năm mươi ngàn quan. Còn lại các tài sản là ruộng vườn, nhà cửa, phần hùn trong mấy hãng với số tiền bạc còn dư để trong băng thì ông giao hết cho cháu.

- Uý! Cha chả ! Nếu vậy thì ông thương em đến nhận em làm con đặng kế nghiệp cho ông hay sao?
- Bẩm phải . Nhưng giao tất cả sự nghiệp cho cháu, ông có buộc ít điều kiện, chớ không phải giao cho cháu làm chủ đặng lên mặt nhà giàu ăn xài ngoả nguê.
- Ông buộc điều kiện gì? Sự nghiệp của ông đáng chừng bao nhiêu? Thiệt việc này ngoài trí tưởng tượng của thầy. Đã nuôi em ăn học thành tài, rồi còn để gia tài sự sản cho em hưởng nữa! Hồi trước thầy biết ông La-Co tử tế, nhưng thầy không dè ông tử tế đến bực này.
- Khi cháu nghe ông nói tới việc đó, cháu cũng ngạc nhiên như thầy bây giờ. Ông Kinh lý thấy cháu cảm động, bối rối, ông nói thêm rằng tờ di chúc với các bằng khoán và giấy tờ về tài sản của ông, thì ông giao hết cho NôTe lãnh giữ. Tài sản đó có một ngàn mẫu ruộng tại Kinh Thị Đồi trong tỉnh Rạch Giá, một sở vườn cao su tám trăm mẫu trong tỉnh Biên Hoà, một sở vườn cà phê năm trăm mẫu trên Ban Mê Thuột, cỗ phần hùng ba trăm ngàn trong một hãng xe hơi và ba trăm ngàn trong một hãng thuốc điều tại Sài Gòn. Còn số bạc gửi tại ngân hàng chia cho cháu ông rồi thì còn hơn vài triệu.
- Quá xá? Ông La-Co giàu như vậy mà thầy không hay chớ!
- Cháu cũng không dè. Hồi ở bên mình thấy ông đi do đất nắng mưa mệt nhọc. Chừng về Pháp thấy ông mua nhà tầm thường với miếng đất nhỏ mà ở, cháu biết ông có tiền, nhưng có dè ông là một triệu phú đâu.
- Cháu thấy tâm trí của người ngoại quốc hay chưa? Giàu đến bạc triệu phú, mà người ta không se sua, không lãng phí, cứ lui cui làm việc luôn luôn, chớ không phải như người mình, hể trong nhà có dư dược chút đỉnh thì lên mặt nhà giàu, cất nhà tốt, sắm xe hơi, áo quần loè loẹt, chơi bời liên miên, bài bạc rượu trà, không làm việc gì hết. Phải Ông La-Co ở luôn bên này đặng làm gương cho người mình thầy mà bắt chước.
- Đồi với cháu, ông tử tế chừng nào ông càng làm cho cháu thêm lo sợ chừng ấy. Khi ấy cháu ứa nước mắt mà nói với ông nuôi cháu ăn học thành tài, cháu chưa đền đáp cho ông nữa. Ông mới nói ông để gia tài của ông lại cho cháu là vì ông muốn cậy cháu thay thế cho ông mà làm hết một đại nghĩa, chớ không phải để gia tài cho cháu xài phí ngoả nguê. Số là ông nhờ đất nước Việt Nam mà làm giàu. Bây giờ già rồi, ông không có vợ con, mà lại của nhiều. Ông tính rải của ấy để giáo hoá cho con nhà nghèo. Gần cháu trót mười năm, ông nhận thấy cháu là người biết ơn nghĩa trọng danh giá, ham học chớ không ham chơi, sợ tội chớ không sợ chết. Ông thấy cháu là người đáng mang danh tánh La-Co đặng thế cho ông mà giáo hòa con nhà nghèo Nam Việt có trí thông minh, có chí ham học nhưng vì bản hàn nên cha mẹ không đủ sức cho học đặng hấp thụ văn hoá Âu Mỹ. Ấy vậy trong tờ chúc ngôn ông nhìn nhận là con của ông, ông tự quyết giao hết gia tài sự nghiệp của ông cho cháu thừa hưởng. Ngày nào ông chết rồi thì Nô Te sẽ mời cháu, người cháu gái của ông với hai người gia dịch đến đặng đọc tờ chúc ngôn cho biết rồi giao tiền bạc cho ba người kia. Còn phận cháu thì cháu làm tờ chịu nhận ông là cha và chịu lãnh gia tài, rồi giao tờ ấy cho NôTe đem đến toà với di chúc mà xin toà thị chứng. Việc xong rồi thì cháu mang tên họ là La-Co và hưởng tất cả sự nghiệp của ông.
- -Vậy thì bây giờ em theo quốc tịch Pháp chớ không phải người Việt nữa. Tên em là La-Co, chớ không phải Phan Văn Quý. Phải vậy hay không?
- -Bẩm thầy, phải...Chánh việc đó làm cho cháu bối rối hết sức, không biết nên chịu hay là không nên chịu.
- -Thầy hiểu tại sao em bối rối .
- -Việc quan hệ quá, quan hệ về mặt quốc gia và tông tộc. Cháu không có ai sáng suốt ở gần mà hỏi ý kiến. Cháu tính viết thư hỏi thầy, ngặt viết thư thì lâu quá, lại không biết thầy còn ở trường Càng Long hay là đi đâu. Cháu xin với ông Kinh lý cho phép suy nghĩ ít tuần rồi cháu sẽ trả lời . Ông nói việc ông cậy cháu đây là việc làm

nghĩa ông giao bạc tiền cho cháu nhơn danh ông mà làm nghĩa, có chi khó đâu mà phải suy nghĩ. Ông biết cháu giàu lòng tín nghĩa nên ông mới cậy cháu. Ông là người Pháp, vì thương người Việt nghèo không học được, nên ông xuất hết gia tài để giúp những kẻ xấu phước ấy hấp thụ văn minh. Cháu là người Việt có sẵn của, chỉ tốn công mà thôi lẽ nào cháu không chịu lãnh nghĩa vụ giúp cho đồng bào nghèo của cháu được tiến hoá cũng như đồng bào giàu vậy.

- Ông tính đúng quá. Thầy kính phục ông rồi. Ông có gia tài lớn mà không có vợ con. Ông tính dùng gia tài đó mà làm luôn hai việc nghĩa một lượt: giúp cho người Việt nghèo hấp thụ được văn hoá Pháp mà yêu mến nước Pháp; đồng thời cũng giúp cho nước Pháp là tổ quốc của ông, gieo rắc văn hoá vào trí não nhiều người Việt nghèo, để gây mối cảm tình thân yêu Việt-Pháp.
- Chánh đó là ý ông. Nhưng ông thấy cháu dự ông có nói rõ như vậy: để gia tài cho cháu không phải ông buộc cháu phải để hết mà làm nghĩa, không được xài riêng. Không phải vậy. Cháu thừa hưởng gia tài cháu có trọn quyền làm chủ. Cháu muốn xuất phát làm việc gì tùy ý. Ông còn dạy cháu khi về xứ sở, cháu phải lựa mua một sở đất giồng rộng lớn, gần tỉnh lỵ Trà Vinh để cất một cái đền cho thiết đẹp đặng cháu ở, cho thiên hạ gọi “đền của ông La-Co” mà nêu danh ông.
- Sau cái đền ấy phải lập một cô nhi viện để nuôi trẻ mồ côi trai và gái, có trường cho chúng nó học chữ, học nghề; lựa những đứa thông minh gửi chúng nó đi học trường lớn hơn, rồi nếu coi học phát đạt, thì cho đi luôn qua Pháp để học tiếp. Cũng phải đến mấy trường trung học lựa những con nhà nghèo mà học giỏi, thì cấp học bổng cho chúng nó qua Pháp đặng vào mấy trường Cao Đẳng. Mà cho sanh viên qua Pháp đừng cho học về khoa hành chánh, nên un đúc kỹ thuật gia tốt hơn, như là nên cho nó học bá nghề như nông phổ, thủy lâm, thú y, công chánh thương mại, cơ khí, công nghệ, hàng hải,...
- Ông không muốn người mình làm quan thấy hôn?
- Bẩm phải, ông muốn quảng khai kinh tế trước hết. Phải có tài chính dồi dào rồi muốn làm việc chi mới được, chớ kinh tế eo hẹp tự nhiên bị ngoại bang yếm chế.
- Ông già này sáng suốt lắm. Ông lo xa cho nước mình nữa kìa.
- Ông lại nói các sở vườn và ruộng ông có đặt sẵn người cai quản. Cháu chỉ đi kiểm soát, thu huê lợi gửi vào băng, rồi dùng huê lợi ấy mà làm nghĩa là: 1/Giúp cho con nhà nghèo học, 2/ Cứu những người bị tai nạn. Ông nhận thấy cháu là người biết giữ thanh cao, biết trọng danh dự, ham làm việc công ích, dám chết với nghĩa vụ, nên ông phú thác tất cả tánh danh cùng tài sản của ông cho cháu khai hóa và giúp đỡ đồng bào nghèo khổ của cháu. Cháu đã nhờ ông mới vượt khỏi vùng lầy. Cháu không được phép co tay, để cho đồng bào nghèo của cháu cứ làm trâu cho họ cày, làm ngựa cho họ cỡi.
- Nghe em nói thầy cảm quá. Ông La-Co là người Pháp mà ông dám đem hết tài sản ra làm nghĩa với đồng bào mình. Em là người Việt, lại em nhờ ông mà được thành danh, có lẽ nào em từ chối không chịu đáp nghĩa với ân nhân, không chịu ra tay cứu giúp đồng chường.
- Cháu dự dự là vì nếu cháu lãnh nhiệm vụ ông phú thác thì cháu mất quốc tịch, mất tánh danh. Một bên là ơn dày với nghĩa vụ, còn một là tổ quốc với tông môn, cháu phải theo bên nào, phụ bên nào?
- Thiết, người biết Quý trọng danh dự rồi cũng phải. Khó xử quá! Hai bên đều có cái phải với cái không phải đồng nhau. Vậy theo ý thầy thì em đứng bên nào cũng được, có cái phải nó bù trừ cái quấy, nên người ta khó mà trách em ham tiền bạc quên ông cha hay là vì đạo nhà mà bỏ nghĩa lớn.
- Cháu bối rối mà không có thầy cho cháu hỏi, để ơn nghĩa tràn ngập lòng cháu, rồi cháu xuôi xị, hiến cả thân danh cho ân nhân xử dụng. Cách vài tháng sau ông Kinh lý mất, Nô Te mời hết mấy người được hưởng gia tài của ông đến mà đọc tờ chúc ngôn.

Nô Te biểu cháu ký tờ chịu nhìn ông Kinh lý là cha và chịu lãnh gia tài. Người cháu gái của ông bất mãn, nên mượn luật sư kiện xin huỷ tờ chúc hôn đăng cô hưởng trọn gia tài. Cháu phải ở lại bên Pháp mà hầu kiện. Trong lúc chờ đợi toà phân xử, cháu buồn nên cháu viết thư ký tên La-Co, gửi cho quan Tham biện Trà Vinh cậy ngài hỏi dò rồi cho cháu biết: 1/Tin tức về cha cháu coi còn sống hay đã chết, về ăn ở bây giờ thế nào, vợ con nên hay hư. 2/Tin tức về thầy, coi còn ở trường Càng Long hay không. Như đời đi thì cho biết địa chỉ mới. 3/Tin tức về vợ chồng Ba Thới với người con gái tên Hương, bán quán tại ngã ba Suối Cạn. Cách vài tháng sau quan Tham biện Trà Vinh gửi tờ phúc trình của quan chủ quận Càng Long cho cháu biết rõ các tin tức. Nhờ vậy cháu mới được biết: Cha cháu mất, ruộng đất tiêu hết, chỉ còn nhà thờ với ruộng hương hoả. Mẹ ghẻ cháu cứ mê bài bạc. Chị cháu rách rưới cực khổ. Em cháu không học hành cứ du hí hằng ngày. Thầy đã hưu trí về ở Trà Vinh.

- Ba Thới chết. Vợ con tiếp tục bán quán đủ ăn. Cô Hương còn ở với mẹ, chưa lấy chồng
- Cháu ở bên Pháp đợi tới năm ngoái Toà mới xử xong vụ kiện đó, Toà bác đơn của tiên cáo, lên án nhận cháu là con của ông La-Co đủ quyền thừa hưởng gia tài của ông theo tờ di chúc. Cháu về bên xứ đăng lo thi hành ý định của ông cha nuôi cháu.
- Toà xử xong từ năm ngoái, sao em đề tới bây giờ mới về.
- Bẩm thầy, cháu về từ năm ngoái, nhưng cháu ở trên Sài Gòn. Cháu chưa ra mặt là vì cháu mắc lo ba việc này: 1/Mua đất, cất nhà và lập cô nhi viện theo ý ông cha nuôi cháu dạy. 2/Sắp đặt lại gia đình của cháu lại cho đàng hoàng, làm cho người chị cháu hết cực khổ và đem bà mẹ ghẻ với thằng em cháu trở lại người ngay. 3/Dọ coi cô Hương, con gái của Ba Thới có phải cô vì nặng tình với cháu nên cô ở vậy mà chờ cháu hay không. Nếu thiệt như vậy thì cháu phải cưới cô và đáp tình trả nghĩa. Hôm nay cả ba việc đều gần xong. Nhà cửa cất gần rồi. Hôm tháng trước cháu giả dạng nghèo hèn, ăn bận như vậy về ở Càng Long, chưa nói cho ai biết về việc riêng của cháu. Cháu đã cải thiện đạo nhà của cháu được rồi. Chị cháu hết khổ. Mẹ ghẻ với em cháu hết giám bài bạc chơi bời. Cháu lại nhận thấy thiệt quả cô Hương vì nặng tình với cháu, nên mười hai năm nay cứ chờ cháu, không chịu lấy chồng. Nay cháu trở về quần áo lang thang bạc tiền không có, nhưng cô không chê, cũng vẫn nặng tình như cũ.
- Nếu vậy thì cuộc nhà kinh dinh đương cất bên ngoài đường châu thành, chỗ cây dầu một đó, là cuộc của em tổ chức phải hôn?
- Bẩm, phải. Năm ngoái về tới Sài Gòn cháu cậy người xuống đây kiếm đất. Cháu có xuống, cháu coi rồi cháu mua. Cháu vẽ bản đồ, mượn người coi cất nhà và sửa soạn cho thiệt đẹp.
- Đẹp quá lại lớn quá. Hôm đầu tháng thầy nghe người đồn thầy có đến coi chơi. Cát theo kiểu đèn đài bên Pháp, nên xem hùng vĩ quá. Phía sau còn đất trống lớn dữ.
- Bẩm chỗ đó sẽ cất cô nhi viện để nuôi trẻ mồ côi.
- Làm tốn tiền nhiều quá.
- Phải làm theo ý ông cha nuôi cháu cho nên cháu bỏ ra một triệu mà tạo thành cuộc ở với cô nhi viện. Hôm nay cháu đến đây, trước thăm thầy và tỏ lời cảm ơn thầy dạy dỗ cháu nên cháu biết đường mà đi, sau nữa cháu yêu cầu thầy với thím về ở nhà mới đó với cháu đăng thầy trò ta hiệp lực đồng tâm mà giáo hoá và nâng đỡ hạng người nghèo khổ. Thầy tuy già, song sức còn khoẻ. Cháu cất nhà cháu có kèm hai bên hai cái lầu ba tầng. Thầy thím muốn ở bên nào tùy ý. Được vậy thì cháu có người cố vấn sang suốt dạy biểu cháu và quán suất ở trong, cháu rảnh rang chạy bận ở ngoài. Thầy đã có cảm tình với ông La-Co. Thầy lại cho sáng kiến của ông ấy là cao Quý. Vậy thầy hiệp với cháu mà tác thành cuộc đại nghĩa theo ý ông bà có lẽ ông ở dưới Cửu tuyền ông sẽ vui thấy người bạn cũ không phụ tình ông tuy là dị chương.

Thầy nhút Vĩnh ngồi tư lự một chút rồi nói: “Thầy già rồi nên tính trồng hường mà chơi vậy thôi. Nhưng gặp đại nghĩa mà làm lơ, té ra ích kỷ. Vậy để thầy suy nghĩ lại coi”

Quý thấy thầy không từ hẵn thì mừng nên nói: “Nếu cháu được thầy đứng sau lưng chỉ huy, thì cho hoạt động mạnh lắm vậy. Cháu còn xin hỏi ý kiến thầy về việc trăm năm của cháu. Cháu với cô Hường con của dì Ba Thới, bán quán tại ngã ba Suối Cạn từ thơ bé đã triu mến nhau. Cháu đi 12 năm, cô ở nhà chờ cháu, không lấy chồng. Cháu thấy rõ có một dây ái tình buộc chặt cô với cháu. Xin thầy nghĩ thử coi vợ chồng học thức bất đồng, nhưng tình với nghĩa nặng dày, có thể kết chặt tóc tơ trăm năm bền vững hay không?”

Thầy nhút Vĩnh cười mà đáp:

- Đó là một vấn đề thắc mắc khó giải. Em với cô Hường đã yêu nhau từ nhỏ nếu bây giờ thầy nói nếu không nên phối hợp vợ chồng, té ra thầy phá đám làm tan rã ái tình của hai trẻ. còn như thầy nói nên phối hiệp, rồi ngày sau vì tâm chí bất đồng, vợ chồng không hòa thuận, thì thầy mang tiếng xúi bậy.
- Tình với nghĩa có thể bỏ khuyết cho học thức được hay không?
- Nếu tình thiệt nồng, nghĩa thiệt nặng, hai đàng biết chăm chế cho nhau thì được, được về mặt gia đình, nghĩa là ăn ở với nhau trong nhà có thể hòa thuận. Ngặt em mang một nghĩa vụ lớn lao, em phải sống với xã hội nhiều hơn là sống với gia đình. Một vị Kỹ sư với một gái thôn quê, tâm chí khác nhau một trời, một vực. Cái của em hay cô nọ không biết quý, cái của cô nọ hay em không có chỗ dùng. Thầy sợ tâm chí bất đồng, vợ chồng không hiểu biết nhau, không giúp đỡ nhau, mỗi người đi một đường riết rồi lọt lạc làm cho phai cả tình nghĩa. Vậy việc đó em phải suy nghĩ cho kỹ rồi sẽ quyết định. Nếu hai đàng tuy học thức và tâm chí bất đồng, song người vợ biết chuyên lo bề nội trợ, để cho chồng khoẻ trí mà lo việc xã hội, chia trách nhiệm ra làm hai, vợ lo trong, chồng lo ngoài, được vậy thì cũng êm. Thầy nói êm chứ không nói êm ấm, bởi vì ai lo phận nấy, có chia buồn chung vui gì đâu mà nói êm ấm, khỏi sanh rầy rà đó là may. Cái cảnh vợ chồng nó tâm tâm mù mù nó hay biến đổi trăm hình ngàn tướng không có gì rõ ràng, chắc chắn hết em ôi. Không có vợ thì buồn, mà có vợ cũng không chắc gì vui. Chỉ có người say sưa mê mết với gia đình, không để ý đến những điều gai mắt trái tai lật vật, thì mới vui được. Vậy em tự liệu em hỏi em coi thiệt em thích có vợ, có con chàng rang chộn rộn chung quanh em hay không. Như em thích cái cảnh đó, lại em gặp người yêu em, mà em cũng yên người, thì em cưới đi. Còn như em thích cảnh đời thanh vắng để trí yên tịnh mà lo việc xã hội, nhắm đường tương lai thì thầy khuyên em nên ở một mình thì tốt hơn là cưới vợ, rồi sau chán nản lạnh lòng mà để bỏ.

Quý ngồi nghe ông thầy cũ nói nhiều quá, mà ông cứ nói phân hai, không chịu kêu phải cưới cô Hường mà cũng không cản trở, thì chàng lơ lửng ở ngã ba đường, không biết bước chun vào ngã nào. Chàng đứng dậy lấy cái nón ôm trong mình mà nói: “Bẩm thầy cháu xa cách thầy 12 năm, bây giờ được gần thầy, được nhờ thầy rọi đuốc vào cái nẻo đường cho cháu thấy đâu là phải đâu là quây đặng cháu liệu mà đi. Cháu thành thiệt cảm ơn thầy. Về việc vợ chồng để cháu suy nghĩ lại rồi cháu sẽ quyết định. Còn về việc cháu yêu cầu thầy ra công chỉ bảo cho cháu khai hoang đồng bào mà đáp nghĩa cho ông La-Co, cháu xin thầy vui lòng nhận lời cháu cho cháu vững bụng mà tiến mạnh trong đường đại nghĩa”

Thầy Nhút Vĩnh đứng dậy nắm tay Quý mà nói: “Hay em thành thân một cách rục rờ phi thường, thầy mừng lắm. Việc em nói đó để thầy suy nghĩ ít bữa. Chúng ta còn gặp nhau nữa rồi sẽ bàn thêm”

Thầy đưa Quý ra tới sau, Quý đứng lại xin thầy đừng tiết lộ công việc của Quý cho ai biết trước, rồi mới từ biệt mà về.

Chương I

ĐÁP CỤU NGHĨA

(19)

Quý với Hường gây cảm tình cùng nhau từ ngày còn ngây thơ.

Theo Quý thì Quý yêu Hường cũng như người anh trai yêu người em gái, xa nhau thì nhớ, gần nhau thì vui. Yêu ấy cũng thân thiết, cũng nồng nàn, nhưng yêu thẳng ngay, trong sạch, không có gian, không vì nhục dục, như thứ yêu nhằm nhí mà hạng thanh niên nam nữ thời nay thường gọi là "ái tình" đó vậy.

Xa cách nhau đến mười hai năm, Quý mới trở về. Quý với Hường gặp nhau lại. Bây giờ hai người đã lớn rồi. Nhưng mà tình vẫn còn nồng nàn, long vẫn còn mùng rữ như xưa.

Giả dạng nghèo nàn về ở Càng Long gần hai tháng nay, Quý được biết Hường quyết chờ mình nên không chê mà đổi ý.

Thuở nay Quý đặt tất cả tâm trí vào sự tập thân thành danh; lửa ái tình chưa hề có nhen nhóm trong long Quý. Cách mấy bữa trước nghe Hường bày tỏ chơn tình với mình thì Quý cảm động vô cùng. Hễ nằm một mình thì Quý cứ tự hỏi thăm trong trí mấy câu này.

« Mình đã lãnh một nghĩa vụ của ông La-Co phú thác. Mình có nên cưới cô Hường làm vợ rồi tỏ thiệt mọi việc cho cô hiểu mà cậy cô giúp với mìnhặng tròn nghĩa vụ ấy hay không?

Cô với mình học thức bất đồng, chí hướng cũng bất đồng, hai người có thể hiệp hòa mà lo làm nghĩa vụ ấy hay không?

Được lên địa vị cao sang, ở nhà tốt, có tiền nhiều cô sẽ lên mày, lên mặt, đổi tánh tình, rồi dùng ám lực của tình yêu mà hấp dẫn lôi cuốn mình qua đường xa hoa mà bỏ phế nghĩa vụ hay không? »

Đó là mấy câu Quý tự hỏi mà không trả lời được, bởi vậy mẹ con dì Ba Thới rủ đi tìm xem đèn đài, Quý không sốt sắng. Xuống xem rồi Quý đi tìm ông thầy cũặng tỏ tâm sự cho ông nghe và hỏi ông có nên cưới cô Hường để chia sót gánh nặng với mình hay không.

Thầy nhứt Vĩnh thấy cô Hường chứa chan tình nghĩa, song thiếu thốn giáo dục nên thầy cứ nói phân hai, cứ bàn cô Hường có chỗ hay và có chỗ không hay, cứ khuyên Quý phải suy nghĩ mà liệu lấy, chớ vì nghĩa vụ của mình nặng nề nên thầy không dám xúi, mà cũng về tình nghĩa của Hường trần trề nên thầy không nỡ cản.

Cách dè dặt của thầy nhứt Vĩnh đã không rọi vào trí của Quý được một tia sáng nào, mà lại làm cho mù mịt thêm, làm cho càng thêm bối rối. Nếu không cưới Hường thì thành ra là người bất nghĩa vô tình.

Mà chừng mình đổi dạng thay tên, mang cái danh Kỹ sư La-Co, về ở đèn đài nguy nga, thâu xuất bạc triệu, thì thiên hạ họ lại chê cười mình được sang quên hèn, được giàu phụ khó!

Vì bối rối đó mà buổi chiều Quý ở Trà Vinh về Quý đi luôn về nhà, không muốn ghé tiệm dì Ba Thới. Mà khi về tới nhà Ba Mùi hỏi đi xem đèn đài tốt lắm phải hay không, thì Quý nói lơ là, coi bộ không thỏa thích, chớ không phải như Mỹ từ hồi trưa cứ tán dương công cuộc kinh dinh đồ đạc Quý báu, ông xếp tử tế dắt đi coi cùng hết, mời uống rượu, lại còn đưa xe xuống chợ Trà Vinh.

Quý lừng lơ suy nghĩ trót 2 ngày. Buổi chiều ăn cơm rồi, chàng ra đứng ngoài cửa ngõ. Một đứa nhỏ cười một con trâu và dắt hai con, ở dưới mẫu băng lên giồng, nó cất tiếng mà hát:

*Anh ơi, anh đừng ham đó bỏ dặng,
Được lê anh quên lựu, có trắng anh phụ đèn.*

Câu hát này từ nhỏ Quý thường nghe, nên không lạ gì. Nhưng hôm nay Quý nghe rồi xúc động trong lòng không được.

Quý ngược mắt ngó vào phía ngã ba Suối Cạn và cương quyết nói trong trí: "Tôi không thể bỏ Hường! Tôi không nên phụ Hường! Nếu tôi không chịu đền đáp tình dài nghĩa nặng của Hường thì tôi là một thằng trai vong tình bội nghĩa, xấu hổ lắm! Khiếp nhục lắm! Tôi phải cưới Hường, không được bỏ"

Quý xằng xóm đi vô tiệm dì Ba Thới

Mặt trời chen lặn. Chim cò đi kiếm ăn, thấy gần tối nên bay về ổ đóng trong mấy lùm cây lớn chung quanh đình An Trường

Dì Ba Thới đứng chơi ngoài sân, thấy Quý lon ton vô, thì dì mừng nên nói lớn: "Dữ hôn! Làm gì về hai bữa rày rồi biệt mặt, không vô nói chuyện chơi vậy con?"

Quý cười rồi đi thẳng vô tiệm, không trả lời. Dì Ba theo vô nhà và nói tiếp: "Con Hường đi coi hôm nay nó khen tốt đã đành, nó cần nhần, nó nói họ có tiền bạc nhiều, họ vãi ra làm việc vô ích. Có tiền nhiều thì cất một cái nhà vừa vừa đủ ở, còn dư thì giúp kẻ nghèo nàn thiếu thốn phải có ơn hơn hay không"

Quý đi ngay lại cái vũng vừa nằm vừa nói: "Ông xếp có chỉ miếng đất lớn phía sau mà nói sẽ cất nhà mà nuôi trẻ mồ côi, lập trường dạy học chữ, học nghề, vậy thì được lắm, chớ lại sao chê người ta lại làm việc vô ích"

Hường ở trong bước ra hỏi: "Có anh Quý vô hả? Đi coi rồi về sao trốn mặt, không vô nói chuyện chơi vậy anh Quý?"

Quý cười mà đáp:

- Về rồi mắc có chuyện nhà. Mà coi cho biết vậy thôi, chớ có chuyện chi đâu mà nói.
- Thiệt việc người ta làm quá trời quá đất mình đâu dám khen chê. Nhưng coi rồi mình cũng nên bàn luận chơi được chớ. Chị Mỹ chỉ khen quá, phải hôn em?
- Thuở nay chỉ có thấy gì đâu mà không khen. Chỉ được biết chợ Trà Vinh chỉ khoái hết sức.
- Tội nghiệp chỉ quê mùa quá. Từ rày sắp lên anh ở nhà, anh dắt chỉ đi chỗ này chỗ kia chơi cho chỉ biết với người ta.
- Trời ơi! Đi chơi phải tốn tiền dữ lắm. Giàu có gì mà đi chơi.

Dì Ba Thới nói: "Thiệt vậy, phải giàu mới đi chơi được chớ, nghèo thì có bạc tiền gì đâu mà đi"

Hường hỏi: "Anh muốn uống nước trà hôn? Như muốn thì em cậy chị Diệu nấu nước"

Quý lật đật nói: "Thôi, thôi, qua ăn cơm uống nước rồi nên chưa khát"

Hường cười và nói: "Vậy để em đốt đèn cho sáng rồi em hỏi anh ít chuyện"

Hường lại bàn thờ để bưng đèn **tạ đặng** đem để trên bàn rồi ngồi quẹt hộp quẹt mà đốt.

Dì Ba Thới nằm trên ván gần đó mà nói: "Hôm này dì nghĩ không ra. Ông nào đó muốn sắm cuộc ở làm chi mà dữ tợn vậy. Muốn cất nhà tốt đặng ở chơi cho sung sướng, sao không cất trên Sài Gòn, lại cất chỗ đó? Kỳ quá, hiểu không nổi"

Hường cười mà hỏi Quý:

- Anh hiểu tại sao họ cất chỗ đó hay không anh Quý?
- Làm sao qua hiểu được. Tại sao em hỏi qua như vậy?
- Thấy anh nói chuyện nhiều với ông xếp em tưởng ông có nói với anh.
- Ông không có nói. Mà qua cũng không có hỏi. Chuyện của người ta mình được xem là may, tìm hiểu ý của chủ nhà làm chi.
- Cũng nên hỏi cho biết chớ hôm nay em trông gặp anh đặng em hỏi ít chuyện. Anh cho phép em hỏi hay không?
- Em muốn hỏi việc chi thì cứ hỏi đi
- Trước hết em hỏi anh việc này: hôm trước mỗi lần má em hoặc em cậy anh dắt đi coi đền đài cho thì anh không được sốt sắng. Rồi bữa đó, xuống tó chỗ ai thấy việc kinh dinh, đồ đạc thứ nào cũng đẹp, thì trầm trồ khen ngợi, duy có một mình anh lơ lửng, bộ buồn hiu. Tại sao vậy?

- Em thấy qua buồn hay sao?
- Thấy chớ. Má em với chị Mỹ cũng đều thấy anh buồn, chớ có phải một mình em thấy đâu.
- Qua đã nói với em, qua có cặp mắt khác hơn người ta. Cặp mắt qua đã từng thấy đủ thứ hết, thấy tốt, thấy xấu thấy dữ, thấy ngay, thấy gian, bởi vậy qua thấy không còn ưa hay ghét thứ gì, khen hay chê ai nữa. Huống chi phận qua nghèo, qua thấy nhà kinh dinh, đồ lộng lạc, qua vui làm sao cho được mà em biểu qua vui.
- Mình không thể sắm nổi đồ quý. Mình thấy người ta sắm được thì mình mừng giùm cho người ta. Nếu mình thấy rồi mình buồn, té ra mình có lòng đố kỵ hay sao?
- Em nghĩ như vậy thì đúng lắm. Đố kỵ là tánh thường tình của con người. Qua buồn có lẽ cũng vì đố kỵ nhiều ít. Mà điều qua chắc chắn là tại cặp mắt qua thấy đủ thứ hết rồi, nên không còn biết chi là đáng vui hay đáng buồn nữa.
- Không quen sao ra mở cửa, ông thấy anh ông giở nón ông chào, rồi hỏi uống rượu ông cứ theo nói chuyện với anh?
- Tại qua biết nói tiếng Pháp nên ông ưa nói chuyện với qua chớ sao.
- Em tưởng có cái gì khác chớ không phải vậy
- Có cái gì?
- Nói chuyện với anh mà bộ ông kính nhường anh lắm.
- Người có lễ giáo hẳn nói chuyện với khách thì phải vậy chớ sao.
- Hứ! Không phải...Mấy bà con em về rồi, anh có gặp ông xếp đó nữa hay không?
- Không, xe chạy rồi qua đi kiếm nhà thầy Nhứt Vĩnh qua thăm, ở nói chuyện tới chuyen xe chót mới về.
- Má em chắc anh về anh ghé, nên biểu chờ anh về rồi sẽ dọn cơm đặng mời anh ăn luôn thể. Té ra xe về mà chạy luôn không ghé. Em thấy anh ngồi trên xe, nhưng chạy ra không kịp mà kêu.
- Tại qua thăm thầy qua, thầy thuật mọi việc ở nhà cho qua nghe. Qua buồn quá nên qua về luôn. Mấy bữa rồi cũng vì buồn nên qua không đi đâu hết.

Dì Ba Thới ngồi dậy mà nói:

- Thì chuyện như vậy đó, dì đã nói đủ cho con nghe hết rồi, có gì đâu mà buồn.
- Tuy vậy mà nghe thầy con nhắc lại rồi con cũng buồn nhớ.
- Thôi chuyện đã qua rồi, con nên quên phứt đi, để trí cho vui mà lo chuyện sắp tới. Việc nhà con, con đã sắp đặt lại, dì coi được lắm. Bây giờ con lo làm ruộng trồng rẫy, con gắng công chịu cực là một năm có lẽ con sẽ phục nghiệp cũ lại được không khó gì đâu.
- Thừa dì, bữa nay có sẵn dì với em Hường đủ mặt, con muốn hỏi thăm dì một việc coi dì liệu lẽ nào.
- Hỏi thăm việc gì?
- Hôm trước đi đám giỗ về, con ghé đây, không có dì ở nhà. Con nói chuyện với em Hường. Em chịu thiệt với con rằng trong 12 năm nay em không chịu lấy chồng là vì em chờ con.
- Thì nó chờ con chớ sao.
- Con có hỏi em: bây giờ con trở về với hai bàn tay không, con nghèo lắm em cũng đành làm vợ con hay không, thì em nói, nghèo giàu gì em cũng đành hết thầy.
- Nghèo nỗi gì? Con ở nhà thờ, con hưởng 12 mẫu ruộng hương hỏa sao lại gọi rằng nghèo? Vợ chồng có bao nhiêu đó cũng đủ sống với cảnh đời thông thả. Còn nếu cần kiếm gắng công mà làm, thì cũng có thể thành một nhà giàu nho nhỏ được lắm.
- Dì cũng bằng lòng gã em Hường cho con hay sao?
- Sao lại không bằng lòng? Dì đã có ý đó từ khi hai đứa còn nhỏ kia chớ. Tại con bỏ đi mất nên câu chuyện phải dẹp mà chờ.
- Con rất cảm ơn dì.

- Con muốn cưới chừng nào cũng được. Nhưng tốt hơn là cưới sớm sớm, đừng mùa mưa sắp tới đây vợ chồng hiệp nhau làm ruộng trồng rẫy cho khỏi trễ.
- Thưa, hiện giờ con chưa có tiền. Ông chủ cũ của con có hứa gởi tiền cho con, mà con chờ hai tháng rồi chưa thấy gì hết.
- Đám cưới làm sơ sài cho có lệ vậy thôi. Làm rình rang làm chi cho tốn hao.
- Thưa, cũng phải sắm áo quần, cũng phải có đôi bông với nữ trang chút đỉnh mới được chớ. Lại đám cưới phải nhóm họ, nếu không mời hết cả làng thì cũng phải mời nhóm vài người thân thiết, chớ làm âm thầm quá cũng tội nghiệp cho phận em Hường.
- Ôi! Đời này mà cần gì. Vợ chồng thương nhau là quý hơn hết. Dì gả dì không đòi gì hết. Nếu con có dư dả thì đi một cặp áo với một đôi bông hột trai đáng năm mười đồng vậy thôi. Còn nếu nhóm họ thì mời năm bảy người cũng được, cần gì phải mời đông.
- Dì nói như vậy, thôi để chờ ít bữa coi rồi sẽ tính. Nếu con không được thơ có lẽ con phải lên Sài Gòn ít bữa đặng cậy người ta gởi thơ thúc ông chủ cũ con.

Cô Hường nghe Quý tính cưới thì cô chum chím cười mà hỏi:

- Anh cưới em rồi anh vô đây ở hay là em phải theo anh về nhà anh?
- Qua ăn hương hỏa ở nhà thờ, hễ qua cưới vợ thì vợ qua phải về ở nhà thờ đặng lo cúng quảy ông bà. Qua bỏ nhà thờ vô ở đây sao được.
- Vậy thì em phải bỏ má em, chắc má em buồn dữ.

Dì Ba nói: “Dữ hôn! Về nhà chồng ở một bên, về đây xa xác gì mà buồn”

Quý ngồi dậy đi lại gần đèn mà nói: “Con gái hễ xuất giá thì phải tùng phu. Qua cưới em rồi nếu qua muốn đi bên Tây bên Tàu, thì em cũng phải đi theo qua, em mất hết tự do mà không được cãi”

Hường cười mà nói: “Trời ơi! Lấy chồng chớ phải bán mọi hay sao? Sắp lấy chồng mà nghe nói nghe quá”

Quý cũng cười mà đáp: “Ghe lắm mà. Để thùng thặng rồi sẽ biết”

Dì Ba Thới kêu cô Diệu biểu nấu nước đặng chế trà uống chơi. Hường lấy đĩa sắp bánh đãi Quý

Quý ăn bánh ngọt uống trà Tàu, nói chuyện chơi. Hường lập thể **hỏi đơn hỏi ren**, có ý tìm hiểu trong 12 năm biệt tích Quý đi đâu, làm việc gì. Nhưng mưu mô của Hường không nổi. Quý cứ dùng câu pha lửng, mượn cách úp mở mà nói chuyện, chung cuộc rồi Hường cũng không biết gì hết, vẫn tưởng Quý ở đợ với người này, giúp công với người nọ, khi ra Bắc, lúc lên Lào, trôi nổi theo phong trần, lặn hụp trong nghèo khổ.

Quý ở chơi đến hết canh một mới về ngủ.

Mấy bữa sau Quý biểu Sen với chú Tiền đi kiếm hột dưa hột cải đặng trời sa mưa có sẵn mà gieo trồng cho kịp thời tiết.

Quý lại hay vô trong nhà công sở của làng, khi cậy Xã trưởng cho mượn địa bộ mà coi sổ ruộng 25 mẫu ở Mỹ Trường bán cho ai, còn sổ 13 mẫu ở Mỹ Huê bị thi hành phát mãi bây giờ về ai làm chủ. Quý coi rồi lấy giấy biên hết, biên ngày lập tờ mua bán, biên số tiền đóng cầu chứng qua hộ. Bữa khác Quý đi kiếm Chánh lục bộ xin sao lục khai sanh, khi tử, lục khai sanh của Quý và khai tử của mẹ Quý, mà còn lục luôn khai sanh của Hường và khai tử của dượng Ba Thới nữa.

Ban ngày thì Quý đi làm những việc đó, hễ chiều ăn cơm rồi thì thả vô tiệm Dì Ba Thới nằm nói chuyện chơi. Chuyện gì cũng nói nhưng giữ kín công việc riêng của Quý đã làm trong 12 năm rồi, mà lại cũng không nhắc tới việc cưới vợ.

Quý tới lui như vậy đã mấy tuần, một bữa Quý đang ngồi nói chuyện với Hường, tình cờ dì Ba Thới vụt hỏi Quý:

- Hôm trước con nói con đợ ai đó gởi tiền cho con. Vậy mà họ đã gởi tới hay chưa?

- Thừa, chưa. Con trông quá mà chưa thấy gì hết. Không biết tại sao vậy. Con muốn lên Sài Gòn mượn người quen đánh dây thép nhắc coi. Ngặt đi Sài Gòn tốn hao quá, phần thì con không đủ tiền, nên con phải nằm ụ mà chịu.
- Nếu con cần đi Sài Gòn thì dì đưa tiền cho mà đi.
- Nếu dì có tiền dư cho con mượn thì con mang ơn lắm. Chừng con lãnh tiền được con sẽ trả lại cho dì.
- Con cần dùng chừng bao nhiêu?
- Lên Sài Gòn chắc con ở trên mau lắm là mười bữa, còn có trễ lắm là nửa tháng ...Ồ lâu tốn hao quá... Vậy nếu có thể được xin dì cho con mượn chừng một trăm rưỡi mới đủ.
- Được mà. Con lấy hai trăm cũng được. Con tính chừng nào con đi?
- Hễ có tiền thì con đi liền.
- -Vậy thì dì lấy tiền dì đưa cho con sẵn, đừng con sửa soạn rồi mai mốt con muốn đi bữa nào thì đi.
- Con có đồ đạc gì đâu mà sửa soạn. Nếu dì đưa tiền bây giờ thì sáng mai con đi liền.

Dì Ba đi vô buồng mở tủ lấy tiền. Hường hỏi Quý:

- Sáng mai anh đi rồi chắc bữa nào anh trở về?
- Nói chắc ngày thì anh không thể nói được. Anh ráng làm cho mau có tiền dựng về lo đám cưới sớm càng tốt.
- Anh ra đi em trông lắm. Em muốn anh định chắc ngày để em khỏi trông bậy.
- Có trễ lắm là mười lăm ngày.
- Ừ, phải nói như vậy cho em biết, đừng từ nay cho tới mười lăm bữa nữa em khỏi trông.

Dì Ba Thới đem ra đưa cho Quý hai tấm giấy sẵng. Quý lật đặt trả lại một tấm và nói: "Xin dì cất bớt một tấm. Nếu dì có bạc lẻ dì cho con mượn thêm năm chục mà thôi. Mượn nhiều con xài nhiều, rồi làm sao con trả nổi"

Dì Ba cười mà nói: "Dữ hôn! Thêm có 50 mà nhiều nhõm gì"

Quý cương quyết không chịu lấy hai trăm. Dì Ba phải lấy lại một tấm giấy sẵng đem vô buồng, mở tủ lộp cộp một hồi nửa rồi đem ra đưa cho Quý 10 tấm giấy năm đồng. Quý xếp hết một trăm rưỡi bỏ vào túi áo rồi nói: "Để con đi về rồi con mới bắt đầu lo đám cưới được. Bây giờ con thấy con có nhiều việc bận rộn lắm: may áo quần, sắm nữ trang, dọn nhà cửa, đăng bố cáo bát nhứt, mời họ hàng hai bên, đặt cỗ làm đám cưới. Phải lo trước các việc ấy cho xong, rồi mới dám định ngày cưới"

Dì Ba cười mà nói:

- Ừ, thì con về cho mau rồi sẽ hiệp với nhau mà lo.
- Thừa dì, con thấy đám cưới đâu rể đều phải bận áo rộng. Vậy phải mua hàng áo rộng dựng bận hay không dì?
- Áo rộng mình mượn của người ta bận đỡ được, cần gì phải may cho tốn hao. Bận có một lát rồi thôi, may rồi bỏ chớ có ít gì.
- Ở Trà Vinh chắc không có hàng tốt. Con tính hễ con lãnh tiền được thì con mua áo cưới trên Sài Gòn mà đem về. Cha chả không biết thợ may dưới này may khéo hay không.
- Trời ơi! Thợ may Càng Long may khéo thượng hạng mà. Ở Trà Vinh, Ất-Ếch, Tiểu Cần, mấy nhà may lớn đều đem đồ lên đây mượn may luôn luôn.
- Nếu có sẵn thợ khéo thì dễ chịu.
- Con có nói cho má thằng Sen hay con tính cưới con Hường hay không.
- Thừa, chưa nói.
- Ừ, chừng nào định ngày cưới rồi sẽ nói. Có phải mẹ ruột đâu mà phải trình thưa trước.
- Để con cho chị Hai con hay.
- Ừ, với cháu Mỹ thì con cho nó hay trước được.

- -Thôi, để con về nghỉ sớm đừng khuya con dậy sớm con đi.
- Quý từ giã ra về. Hường đưa ra sân và dặn:”Anh ráng về cho mau nghe hôn. Ở nhà em trông lắm”
- Quý về tới nhà thấy trông nhà ngủ hết, duy có một mình cô Mỹ còn đương ngồi vá áo.
- Quý về lại ngồi trước chị và nói nhỏ: ”Khuya nay em đi Sài Gòn chị Hai à”
- Cô Mỹ buông cái áo, ngược mặt ngó em mà hỏi:
- Em đi Sài Gòn chi vậy?
- Đi mua đồ sửa soạn đăng cưới vợ.
- Vợ ở đâu mà cưới thành linh vậy?
- Chị không biết hay sao?
- Em cưới cô Hường phải hôn?
- Phải. Chị nhắm coi được hôn?
- Được lắm chớ. Hường thương em, ai cũng nói mười mấy năm nay cô chờ em nên không ưng ai hết. Em có nói với dì Ba rồi chưa?
- Rồi, Dì chịu gả, không đòi chi hết.
- Dì Ba với má hồi trước là chị em thân thiết thương nhau lắm. Dì thương chị em mình cũng như con của dì. Vậy em cưới Hường là phải.
- Em đi rồi chị ở nhà chị đừng có nói chuyện này cho dì hay nghe hôn. Để em về rồi em sẽ nói.
- Em đi chừng nào em về?
- Công việc của em nhiều lắm. Em chưa biết chắc ngày nào về được. Hoặc 10 bữa hoặc nửa tháng không chừng. Em phải kiếm đồ mua. Chị muốn bận áo màu nào? Nữ trang chị muốn đeo thứ gì? Chị nói cho em biết đừng em mua đem về cho chị.
- Thôi em. Tiền bạc không có. Em lo làm đám cưới chớ lo cho chị làm chi.
- Chị khỏi lo chuyện tiền bạc. Nếu em muốn thì bao nhiêu cũng có. Nay em tính cưới vợ đây, là tính chấm dứt cái đời cực khổ của chị và đem chị đặt vào một cảnh đời mới cho chị sung sướng, vui vẻ, hết buồn, hết lo. Chị muốn thứ gì em cũng có thể mua cho chị được hết. Chị đừng có ngại về tiền bạc.

Cô Mỹ nhìn Quý trân trân, tưởng Quý giễu cợt, nên cười mà nói:”Chị muốn ở cái nhà như nhà mình coi bữa hôm đó. Em đủ sức sắm nổi hay không?”

Quý cũng cười mà đáp:”Chánh em cất cái nhà cho chị ở đó. Em nói thiệt, chớ không phải nói chơi đâu chị Hai”

Mỹ cười và lắc đầu nói:”Chị giễu cợt, thiệt chị không muốn gì hết em à. Chị muốn em có vợ con, làm đủ ăn, chị em được gần nhau vậy thôi”

Bây giờ Quý mới nghiêm nghị nói:”Buồn nói bậy chơi đặng giải khuây. Chị đừng có học mấy lời em nói đó với ai nghe hôn chị Hai. Để em đi ít bữa em về rồi sẽ hay. Khuya em có quên chị làm ơn kêu em dậy đừng em đi Sài Gòn cho kịp nghe hôn chị Hai”

Quý đi ngủ.

Mỹ ráng ngồi vá cho xong lỗ áo rách rồi cũng dẹp rỏ may. Tắt đèn đi ngủ.

Đến nửa canh năm, nghe tiếng gà trong xóm gáy vang. Quý thức dậy đốt đèn rồi đi rửa mặt thay đồ. Mỹ nghe động cũng dậy nấu nước chề trà cho em uống ấm bụng đặng ra chợ mà lên xe.

Quý tom góp đồ đạc của chàng thồn vào cái giỏ mây đặng đem đi hết. Mỹ sợ em đi luôn nên nói: ”Em đi ít bữa rồi về, để bớt đồ lại nhà, đem theo làm chi cho nặng giỏ”. Quý nói: ”Có gì đâu tới nặng mà chị sợ”

Trời hừng đông, Quý kêu Sen biểu dậy xách giỏ đưa mình ra xe. Sen chưng hửng, hỏi anh đi đâu mà ra xe. Quý nói đi Sài Gòn có chuyện, đi ít bữa rồi sẽ trở về. Sen rửa mặt, bận áo, rồi đi với anh.

Mỹ đi theo hai em ra tới lộ. Quý đứng lại mà dặn chị:”Sáng dì thức dậy, chị thưa giùm cho dì hay em đi Sài Gòn ít bữa, kiếm hột mua cho sẵn đặng trời mưa có mà gieo trồng liền”.

Quý từ chị mà đi, dọc đường còn căn dặn Sen ở nhà cứ dọn dẹp nhà cửa, từ trước sân ra sau vườn, đâu đó đều phải giữ cho sạch sẽ, đừng đi chơi bởi chi hết.

Quý đi Sài Gòn đủ 15 bữa rồi mà chưa về.

Vì Quý có nói là đi mau lắm là mười bữa, còn lâu lắm là 15 ngày, nên hôm mới đi được có 10 bữa thì cô Hường đã bắt đầu trông rồi.

Hường biết mỗi ngày có hai chiếc xe chạy đường Trà Vinh – Sài Gòn. Mà chiếc xe Càng Long – Sài Gòn bận về cũng chạy luôn xuống Trà Vinh rồi mới trở về bến, thành thử mỗi bữa trưa điều có ba chiếc xe Sài Gòn về ngã ba Suối Cạn.

Hễ nghe Sài Gòn về thì Hường ra cửa đứng ngó chừng. Quá 15 ngày rồi mà không thấy Quý về, thì Hường nóng nảy đứng ngồi không yên. Hồi trưa lúc xe Sài Gòn về, thì Hường thường nghêu ngهن ngoài lộ, có ý dòm xe Sài Gòn về có chiếc nào ghé trước nhà ông Bồi báỉ Tồn hay không, coi chừng đủ ba chiếc rồi cô mới chịu về vô nhà.

Dì Ba Thới cũng trông không được rồi buồn, thì đi khó chịu. Dì nhớ lại thì Quý đi bữa 20, nói đi lâu lắm là 15 bữa mà nay đã mừng 9 rồi, sao chưa thấy về. Xế bữa đó dì che dù đi ra nhà Ba Mùi đặng hỏi Mỹ với Sen coi Quý có gởi thơ về hay không.

Ba Mùi vui vẻ tiếp dì Ba Thới, kêu Mỹ biểu coi trà nước; chị ta lẳng xẵng, coi bộ mừng rỡ lắm.

Dì Ba Thới hỏi Ba Mùi:

- Quý đi Sài Gòn hôm nay nó có gởi thơ nói chừng nào về hay không?
- Không có thơ từ chi hết. Bữa nó đi nó cũng không nói trước cho tôi hay, sáng tôi thức dậy nghe con Mỹ nói lại tôi mới hay. Nó đi mua hột cho sắn đặng trời mưa mà gieo trồng. Đi mua hột gì mà lâu quá không thấy về.
- Tôi hôm đó nó có vô thăm tôi chơi. Nó nói sang bữa sau nó đi Sài Gòn đặng mượn đánh dây thép biểu họ gởi tiền bạc gì đó không biết. Nó tính đi chừng mười bữa, lâu lắm là nửa tháng, mà bữa nay đã 19 ngày rồi, sau bật tin.
- Thằng Sen nói nó đem áo quần theo hết. Tôi nghi nó đi luôn dì ba à.
- Không lý. Nếu nó đi luôn thì nó cho tôi biết, chớ nó gạt tôi làm chi.
- Nó có nói với dì nó đi làm chi và bữa nào nó về hay không?
- Có chẳng giấu dì nó làm chi, hôm trước Quý có xin tôi gả con Hường cho nó đặng vợ chồng nó đây làm ruộng trồng rẫy chơi. Tôi thương nó từ hồi nhỏ đến giờ nên tôi chịu gả. Nó nói nó đợi ông gì đó gởi tiền bạc cho nó. Hễ có tiền rồi nó sẽ lo làm đám cưới. Nó đợi hoài sao không được tiền bạc chi hết. Hôm nọ nó mới mượn tôi chút đỉnh tiền đặng lên Sài Gòn cậy người ta đánh dây thép nhắc ông chủ cũ của nó gởi tiền cho mau.
- Chuyện nó cưới em Hường nó cũng không có nói cho hay. Té ra nó có mượn tiền của dì Ba mà đi đó hay sao?
- Có
- Dì Ba cho nó mượn bao nhiêu?
- Nó mượn một trăm rưỡi. Tôi đưa hai trăm. Nó không chịu, nó lấy một trăm rưỡi mà thôi.
- Nó mượn tới một trăm rưỡi, đi gần hai chục ngày mà không về, nó làm cho tôi nghi quá.
- Nghi giống gì?
- Tôi sợ nó đi luôn, nó không trở về.
- Không có lý. Nó biết tôi thương nó như con, lẽ nào nó gạt tôi. Ví như nó có bụng gian thì nó kiếm chỗ giàu có mà gạt đặng lấy cho nhiều, chớ giựt làm chi một trăm rưỡi.
- Người giàu có ai giám đưa tiền cho mà giựt? Dì Ba quen, chắc dì dám đưa nên mới gạt dì chớ.
- Không lý. Nếu tính gạt tôi thì đưa hai trăm nó lấy luôn, chớ sao trả bớt năm chục?
- Làm vậy dì Ba mới tin chớ.

Dì Ba Thới suy nghĩ rồi kêu Mỹ với Sen mà hỏi Quý có nói đi làm việc gì và đi chừng nào về không. Cả hai chị em đều nói Quý đi mười ba bữa hoặc nửa tháng. Sen lại nói Quý đi Sài Gòn kiếm hột mua đặng gieo trồng. Còn Mỹ dụ dụ một chút rồi thỏ thẻ xì ra rằng Quý đi mua đồ đặng cưới vợ, nên có hỏi Mỹ muốn mua thứ gì đặng mua cho Mỹ luôn thể.

Dì Ba Thới ngơ ngẩn, nửa tin, nửa nghi, dì nằm buồn hiu, đến chiều mới xách dù đi về.

Đến tối dì thấy Hường buồn, dì mới đem những lời Ba Mùi nghi Quý bày chuyện giựt tiền đi luôn mà thuật lại cho Hường nghe. Hường bất bình nên nổi giận nói lớn: "Con mẹ đó tưởng ai cũng như nó, nên nó mới nghi bậy như vậy. Nó không biết con người. Má nghĩ coi anh Quý đi ở bời 12 năm, ảnh trở về đây, bạc tiền không có, quần áo lang thang, mà ảnh nói một tiếng thì cả nhà đều khiếp sợ, Ba Mùi bỏ nghề bài bạc, thằng Sen hét dấm ta bà, chị Mỹ được vui cười, nhà cửa đều sạch sẽ. Đi xem đèn đài với mình, ông xếp là người Pháp mà vừa ngó thấy ảnh thì lật dật dờ nón mà chào, đứng nói chuyện với ảnh thì nhỏ nhẹ cung kính. Con người như vậy tất nhiều phải có thần oai, hay là có cái gì đó mà khiến người ta khiếp sợ kiêng nể được đó chớ. Con người như vậy lẽ nào âm mưu mà giựt một trăm rưỡi đồng bạc của mình? Nếu có lòng gian thì giựt năm mười muôn, chớ giựt làm chi chút đỉnh cho mang tiếng xấu. Không có đâu. Ảnh biết con thương ảnh. Nhưng cứ than nghèo, du dự không muốn cưới con. Ảnh gạt con làm chi? Con không thể nghi ảnh gạt. Ảnh hẹn mà ảnh không về, chắc có việc chi trắc trở ảnh không về được, chớ không phải ảnh trốn đâu. Con dám nói chắc nếu ảnh tính đi luôn, thì ảnh cho con biết ngay, chớ sao lại hứa con làm chi. Còn ảnh nếu không có tiền mà đi, thì ảnh cũng nói ngay với má mà xin, cần gì phải dối gạt"

Dì Ba Thới thở ra mà nói: "Con nói phải lắm. Má cũng nghĩ như vậy. Bởi vậy Ba Mùi có nói mà má không tin"

Hường nói: "Nói bậy mà tin nổi gì"

Dì Ba suy nghĩ một chút rồi nói "Quý chưa nói cho Ba Mùi hay sự nó tính cưới con. Nhưng nó có nói với con Mỹ. Nó đi mua đồ về cưới vợ, lại hỏi Mỹ muốn mua thứ gì đặng nó mua cho luôn thể"

Chương II

(20)

Hường nói: “Thấy hôn? Nếu gạt mẹ con mình mà đi luôn, thì nói làm chi với chị Mỹ như vậy”

Nhờ Hường nói phải quấy, lại nói với giọng lạc quan, nên dì Ba bớt buồn. Nhưng dì đợi trông quá rồi bứt rứt khó chịu, nên sang bữa sau, ăn cơm sáng rồi, dì che dù đi ra nhà Ba Mùi nữa, định ra cái lễ cho Ba Mùi đừng nghi Quí xấu nữa, lại cũng ra nằm chơi mà đón xe Sài Gòn coi Quí có về hay không.

Queo vô cửa ngõ, dì Ba Thới thấy hai cánh cửa mở hết, thằng Sen đương đứng đó mà chơi. Sen chấp tay xá dì Ba. Dì Ba hỏi:

- Con chờ xe Sài Gòn về đặt rước anh Ba con phải hôn?
- Thưa, xe Sài Gòn vẫn chưa về đâu dì Ba. Còn sớm mà. Chưa tới 10 giờ. Thường thường 11 giờ ngoài xe Sài Gòn mới xuống tới.
- Để dì vô nhà nằm chơi. Con ở chơi ngoài này con coi chừng nghe hôn.
- Có con coi chừng. Mà còn sớm lắm. Chưa về đâu.
- Ba Mùi với cô Mỹ thấy dì Ba Thới ra nữa thì mẹ con bước ra hàng ba mà chào mừng.
- Ba Mùi cười mà hỏi:
- Dì Ba bữa nay ra sớm, tính đón xe Sài Gòn phải hôn?
- Ừ, ra đón coi. Nằm nhà chịu không nổi.
- Tôi nghi đi luôn, không về đâu dì Ba.
- Ê! Đừng có nghĩ quấy như vậy. Chiều hôm qua tôi về tôi nói dì nó sợ Quí lập mưu đặt mượn tiền mà đi luôn thì con Hường nó rầy quá. Nó nói không có lý Quí đã dối như vậy đâu. Tại có việc gì đó nên về trễ, chớ trốn đi đâu, tội gì nên sợ mà trốn?

Mỹ nói: “Con cũng chắc không nay thì mai Quí sẽ về, không có đi luôn đâu. Nếu nó tính đi nữa thì nó nói cho con biết chớ”

Mỹ nói tới đó liền thấy hai chiếc xe hơi nhà mới tinh một chiếc lớn, sơn màu xám, đương chậm chậm quanh vô nữa ngõ, còn một chiếc nhỏ hơn sơn màu đen, nối theo sau, cùng sắp quanh vô sân.

Thằng Sen chạy vô sân la lớn: “Anh Ba về ! Anh Ba về! Chị Hai à!”

Ba Thới, Ba Mùi với cô Mỹ còn đứng trên thềm, tại hàng ba, cả ba đều ngó trân trân hai chiếc xe hơi lộng lẫy, sáng ngời, đương ngừng song song ngoài sân, cả ba đều ngạc nhiên không nói được.

Chiếc xe xám đậu gần thềm. Xe vừa ngừng thì một người ngồi dựa bên trái tài xế mở cửa bước xuống gọn gang, mình mặc đồ tây trắng, chun mang giày trắng, lật đặt bước lại mở cửa xe phía sau.

Thiệt quả Sen coi không lầm. Quí trong xe bước ra. Nhưng không phải là Quí mặc áo cũ, quần dơ, mang giày mòn, đội nón rách, như hôm trước. Bữa nay Quí mặc bộ đồ ga-bạt-đinh trắng, chun mang giày vàng sậm, đầu đội nón ni xám lợi, tay có xách một cặp da. Quí thấy ba người đàn bà đứng trong hàng ba thì giơ nón mà chào và nói: “Có dì Ba ra nữa à! Chắc ở nhà dì trông con lắm phải hôn? Có em Hường ở đây hay không?”

Dì Ba Thới nói: “Không có. Dì ra có một mình. Mới ra rồi đây chưa kịp vô nhà”

Quí nói: “Vậy để biểu Sen vô rước em Hường ra đây chơi”

Quí liền kêu Sen và chỉ chiếc xe đen đậu phía ngoài mà nói: “Em lên chiếc xe nhỏ đó chỉ đường cho anh sắp phơ chạy vô ngã ba; em mời cô Hường ra đây lập tức. Em nói qua mới về tới, có dì Ba ở đây nữa, nên cho xe rước cô ra đặt nói chuyện. Đi cho mau đi”

Chiếc xe đó phía trước cũng có một người ngồi với tài xế, người ấy cũng mặc y phục như người bên xe lớn vậy, nhưng phía sau chỉ có hai cái hoa ly chớ không có ai ngồi. Người đó mở cửa phía sau cho Sen lên xe rồi tài xế quanh mà ra cửa ngõ.

Quí xách cặp da rồi bước lên thềm rồi đi thẳng vô nhà. Ba người đàn bà đi theo sau, ngó nhau chum chím cười, không biết sao mà nói.

Quý thấy chú Tiên lấp lỗ chỗ cửa xuống nhà dưới, thì kêu mà nói: "Chú Tiên lên đây biểu chút. Ở nhà chú với Sen có cuộc vòng sẵn rồi chưa? Tôi có mua đủ thứ hột đem về cho chú cất, đừng mưa xuống thì gieo trồng liền"

Quý đem cái cặp da để trên bàn giữa và lột nón để một bên đó.

Ba Thới và Ba Mùi vô ván mà ngồi. Mỹ bụng trâu cau đem để trước mặt dì Ba rồi đứng xớ rớ, ngó em mà cười.

Dì Ba Thới nói:

- Con hẹn dì có đi lâu lắm là nửa tháng con về. Bữa nay là 20 ngày rồi, bởi vậy ở nhà mấy bữa rày ai nấy trông quá.
- Con mắc mua đồ đủ thứ, như là mua hai chiếc xe phải chạy thử, rồi phải xin số, phải làm giấy tờ, mất ngày giờ nhiều quá nên về trễ.
- Mua làm chi tới hai chiếc?
- Hai chiếc mới đủ dùng. Một chiếc để con đi, còn một chiếc để trong nhà ai đi đâu thì có sẵn mà đi.
- Trời đất ơi! Nói hơi bá hộ quá! Bộ họ gởi tiền cho con nhiều lắm hay sao?
- Con xin lỗi dì, con nói gạt dì chơi. Tiền của con có sẵn trên bang, chớ có ai gởi đâu.
- Vậy mà nó làm bộ mặt, nó mượn tiền tôi chớ.
- Một trăm rưỡi đồng bạc của dì đưa, con còn cất y nguyên đây.
- Quý móc bóp phoi ra, lấy một trăm rưỡi trả cho dì Ba, dì cười mà nói:
- Vậy mà hôm nay ở nhà ai cũng nghĩ con gạt dì đặng lấy tiền mà đi luôn.
- Vậy à! Em Hường có nghĩ như vậy không?
- Không. Con Hường nó cãi dữ lắm, nó không nghĩ. Con Mỹ cũng vậy. Có dì với dì Ba đây nghĩ lắm.
- Thấy bộ con bần hàn quá nên nghĩ cũng phải.

Trong lúc nói chuyện lằng lằng đây thì Sen ngồi xe vô ngã ba, thấy Hường đương đứng trước cửa lật đật mở cửa xe chạy vô mà nói: "Có anh Ba tôi mới xề tới, ảnh với dì Ba biểu đem xe vô rước chị ra lập tức."

Hường ngạc nhiên hỏi:

- Về bằng thứ gì! Xe Sài Gòn chưa về nhà
- Về xe nhà. Anh mua tới hai chiếc lận. Đó xe vô rước chị đó là xe nhỏ. Còn chiếc xe lớn nữa, tốt lắm. Đâu ngoài nhà, chị bạn áo mau mau đặng đi. Ảnh chờ ngoài.

Hường cười, đi vô lấy áo xuyên dài mà bận, choàn đầu khăn lụa trắng, dặn chị Diệu coi nhà, rồi theo Sen lên xe mà đi.

Hường ngồi xe hơi mới mà vì chưa hiểu tình thế biến chuyển thế nào nên trong lòng không an. Chừng quanh vô sân còn thấy một chiếc xe nữa đậu chình ình, thì lòng càng thêm rộn rục. Mà chừng xe ngừng, thấy Quý ăn mặc sang trọng bước ra cửa kêu nói: "Vô đây em, vô mau", thì cô càng bối rối hơn nữa.

Người ngồi phía trước nhảy xuống mở cửa. Cô Hường bước ra lững cững không biết đi đâu; nghe Quý đứng trên thêm kêu nữa, cô bèn đi lại chỗ đó.

Quý ngoắt anh bồi đi theo xe nhỏ mà biểu: "Anh xách cái hoa ly nhỏ bên xe anh đó đem giùm vô nhà cho tôi"

Mỹ ra rước Hường vô nhà, chị em ngó nhau mà cười, vì cảm xúc quá độ, không nói được chi hết.

Quý đợi anh bồi xách hoa ly vô; chàng mới chỉ tay biểu để trên ván. Chàng móc túi lấy xâu chìa khoá ra lựa mà mở hoa ly. Thấy chú Tiên đang đứng dựa cửa mà ngó, chàng bèn ngoắt lại và nói: "Cái này mới gọi là hoa ly a, chú thấy hay chưa chú Tiên? Chớ cái bữa hôm đó là giỏ mây, biết hôn? Kêu hoa ly sao được"

Chú Tiên cười hếch hạc mà nói: "Cái nào cũng để đựng quần áo như nhau. Vậy thì kêu hoa ly hết ráo cho dễ."

Ai nghe nói thiệt thà như vậy cũng tức cười.

Quý mở hoa ly ra mà nói: "Tôi mua hàng để may đồ bạn đám cưới đây". Thấy trong hoa ly có tới sáu bảy gói, dì Ba Thới với Ba Mùi xích lại gần mà coi. Mỹ, Hường, Sen và chú Tiền cũng bước tới đứng dựa ván mà ngó.

Mỗi gói đều có biên chữ phía ngoài, Quý lựa mà đưa cho cô Mỹ một gói và nói: "Tôi mua đồ cho chị Hai đây: Một cặp áo màu để bạn, bữa tôi cưới vợ. Còn ngày thường thì tôi mua hai áo đen, hai quần lãnh đen với hai quần hàng trắng. Chị Hai phải mướn may gấp đặt có đồ mà bạn với người ta"

Mỹ mở gói ra. Ai nấy áp lấy coi, ai cũng khen đồ tốt.

Quý đưa một gói khác cho cô Hường mà nói: "Qua mua một mớ ba cái áo cưới đây. Em coi màu đó và hàng đó có vừa ý em không?"

Dì Ba Thới lấy mở ra liền; dì nói hàng này ở đây chưa thấy ai bạn. Dì khen quá.

Quý đưa một gói cho Ba Mùi một gói mà nói: "Tôi có mua một mớ cho dì, hai cái áo hàng đen, một quần lãnh đen và một quần hàng trắng đây. Dì mướn may mà bạn"

Quý đưa một gói cho dì Ba Thới một gói mà nói: "Phần của dì Ba cũng giống y như vậy, hai áo hai quần"

Quý lại đưa thêm cho Mỹ hai gói nữa mà nói: "Trong hai gói này một gói có mười thước lụa trắng. Chị Hai mướn may hai bộ đồ mát cho em Sen bạn trong nhà. Còn đồ Tây thì tôi đặt nó xuống Trà Vinh tôi sẽ đặt tiệm may cho nó. Còn gói kia là đồ của chú Tiền. Trong đó năm thước hàng đen để may cho chú một bộ đồ đặt đi chơi, chú có đồ hàng mà bạn, lại có 10 thước vải đen để chị Hai may đồ cho chú bạn ở trong nhà"

Chú Tiền khoái chí nên cười ngỏn ngoèn.

Còn một gói chót, Quý đưa cho dì Ba Thới mà nói: "Đây là hàng con mua để may hai cặp áo rộng đặt bữa cưới rẻ dẫu mà có bạn khỏi mướn của người ta. Nên sắm để trong nhà làm vật kỷ niệm về cuộc vợ chồng phối hiệp. Trong đó có kèm hai vốc áo đàn ông để may hai ào dài cho tôi một cái, cho em Sen một cái, đặt bạn lúc đám cưới"

Đồ lấy ra hết rồi, Quý mới xếp hoa ly lại, đứng ngó Mỹ với Hường mà cười, cười cái bộ vừa kinh ngạc, vừa ngỡ ngác của hai cô.

Dì Ba Thới khoanh tay ngồi ngó hàng giẻ bày ra đây ván thì lắc đầu mà nói: "Đồ mua nhiều quá thấy mà ngán, thứ nào cũng tốt, cũng lạ. Tồn mấy ngàn đây chớ phải ít sao!"

Ba Mùi nói: "Đàn ông mà sao biết lựa mà mua như vậy, thiệt giỏi quá chớ. Tôi với dì Ba sợ mua cũng không được vậy"

Quý nói: "Có khó gì đâu. Tính mua thứ gì cho ai, tôi biên ra rành rẽ trong một tờ giấy. Tôi cắt nghĩa cho hai bà quen ở Sài Gòn hiểu, rồi tôi đưa giấy đó cho hai bà cầm coi mà mua giùm. Hai bà quen dùng hàng tốt, hai bà quen với mấy tiệm bán hàng, tự nhiên biết lựa đồ tốt mà mua, lại mua giá rẻ nữa"

Hường ngó Quý mà than:

- Đồ nhiều quá, mướn may biết chừng nào rồi, với lại ở đây chỉ có một chi thợ khéo mà thôi.
- Phải may cho mau đặt làm đám cưới chớ
- Em sợ may tới hai tháng cũng chưa hết
- Không được. Phải rồi cho mau ...Thôi, việc mướn may để rồi sẽ tính. Bây giờ lấy cái này cho bà con coi thử đã. Chị Hai với em Hường làm ơn gói giùm hàng lại sắp lại hoa ly cho khỏi lộn xộn, rồi tôi lấy đồ khác cho mà coi.

Mấy người đàn bà áp gói đồ và sắp vào hoa ly thứ nào theo thứ nấy.

Quý bước lại cái bàn giữa, xách cặp da đem để trên ván biểu Sen cho một cái ghé rồi ngồi tại đầu ván mà mở cặp ra. Quý thò tay vào một mếp mà lấy ra ba cái hộp với năm gói giấy sáng, mỗi gói chừng một chục ghim, có buộc nẹp đỏ chắc chắn.

Cô Mỹ nói lớn: "Trời đất ơi! Tiền bạc ở đâu mà nhiều dữ vậy"

Quý vừa bỏ mấy gói giấy bạc vào cặp vừa cười mà đáp: "Hôm trước em đã có nói với chị, em đi lấy tiền về đặt lo cưới vợ, bởi vậy em hỏi chị muốn thứ gì thì em sẽ mua cho

chị. Chị nói chị muốn ở cái nhà mình đi coi dưới Trà Vinh hôm trước đó. Vậy em giao cái nhà đó cho chị. Chị phải xuống đó mà ở”

Mỹ biến sắc hỏi:”Té ra nhà đó của em muốn cất hay sao? Tưởng em giầu chơi chớ! Ai mà dè”

Quý không thêm cãi, ngoắt Sen lại, đưa cho nó một cái hộp nhỏ mà nói:”Qua có mua cho em một đồng hồ đeo tay đây, đồng hồ Thụy Sĩ, tuy bằng thép, mà hiệu này tốt như, hễ đeo thì máy chạy luôn luôn, khỏi lên dây thiêu”

Quý đưa cho Hường một hộp mà nói “Qua mua đồ để đi lễ cưới em đó: một đôi bông tai với một đôi bông vàng. Giờ ra coi được hay không”

Quý đưa luôn cái hộp chót cho Mỹ mà nói:”Em cũng mua luôn cho chị Hai y như vậy. Đôi bông nhỏ hơn một chút, chớ đôi vàng thì đồng giá như nhau”

Mấy người đàn bà lo giờ cái hộp ra coi. Sen cầm cái đồng hồ bộ bôi rồi. Quý mới lấy lại mở dây mà đeo cho nó. Nó đứng ngắm nghía. Quý mới nói: ”Em thấy hôn? Ở đời phải ráng chịu cực như qua lúc còn nhỏ, thì chừng lớn mới có tiền mà làm vui cho mọi người được. Vậy em phải dứt cái thói ham chơi đi, cứ lo làm việc như mấy tháng nay vậy, thì em sẽ được sống trong cảnh đời vui tươi và sung sướng, như là sung sướng về tinh thần”

Dì Ba Thới kêu mà nói:”Quý, con Hường với con Mỹ nó cần nhẫn con đây nè! Hai đứa nói con mua đồ kỳ cục quá, hai đứa nó không dám đeo”

Quý châu mày mà hỏi:

- Tại sao mà không dám đeo?
- Đồ quý quá không xứng với hạng nghèo như chị em nó, nên chúng nó dè chớ sao.
- Vậy chớ đồ đó phải để cho ai đeo mới xứng?
- Để cho những người sang trọng
- Hứ! Ai sang trọng hơn hai chị này đâu, xin chỉ thử coi. Chị Mỹ con từ hồi nhỏ cho tới bây giờ, đã ba mươi tuổi rồi, chỉ không có tội lỗi gì, mà thân chỉ cực khổ hơn mọi, không được vui sướng chút nào hết. Vậy phải cho chỉ một phần thưởng để bù lại các cực khổ của chỉ, cực khổ mà không biết than phiền, không thềm hờn giận. Chỉ phải có cảm hiện lành như Phật, chỉ mới được vậy. Theo con thì chỉ sang trọng hơn các chị em bạn gái hết thảy. Người như chỉ mới đáng đeo đồ Quý trong mình. Chỉ có dơ dáy như họ đâu mà sợ xấu hổ. Còn em Hường, em yêu con, tuy con không có hứa hẹn chỉ với em hết, mà em quyết khi tuổi xuân xanh mà chờ con đến 12 năm. Con trở về, con làm bộ nghèo hết sức, mà em không phụ, cứ vẫn yêu con như cũ, tự quyết chịu cực chịu nghèo với con trọn đời. Thử hỏi trong hạng gái giàu sang được bao nhiêu người có tình có nghĩa như em Hường vậy đâu? Theo con mắt của con thì con thấy hai người này đáng ở nhà tốt, đáng đeo đồ quý, đáng gọi là sang trọng. Vì vậy nên con mới mua đồ quý giá mà biếu đó.
- Con mua hết bao nhiêu tiền vậy con? Hộet xoàn chắc mắc dữ lắm hả? Con ông Cả trong ấp năm, chồng đi bông nhỏ xíu, mà nói mua tới hai trăm rưỡi. Bông này hộet tru trứ, chắc mắc lắm.
- Hai đôi vàng một giá như nhau. Mỗi đôi năm ngàn rưỡi. Còn đôi bông mua cho em Hường đó ba ngàn hai. Đôi bông của chị Hai con nhỏ hơn một chút nên ba ngàn.
- Quá sá! Mười mấy ngàn đồng bạc đó ! Mua làm chi vậy không biết!
- Dì đeo thử cho hai người coi vừa hay không. Tôi mua nhónặng đám cưới. Sau có muốn gì nữa rồi sẽ mua thêm.

Ba Mùi với dì Ba Thới phụ đeo bong đeo vòng cho hai cô. Quý với Sen đứng ngó, trong lòng vui vẻ hết sức, còn hai cô đứng trợ trợ, cảm xúc quá, nói không được. Quý bước lại nắm tay hai cô dắt để đứng trước cái tủ kiếng cho hai cô thấy đôi bông tai với vòng.

Chừng trở lại bộ ván Quý mới nói: “ Hai chị đeo luôn hai bông tai mà chơi. Còn hai đôi vàng thì cởi raặng tôi đem về dướiặng tôi bỏ trong tủ sắt tôi cất cho, đến bữa đám cưới sẽ lấy mà đeo. Bây giờ đeo nhong nhanh, mà nhà óp quá, sợ ăn cắp đánh giựt rồi mang khốn”

Dì ba đồng ý với Quý nên dì cởi hai đôi vàng bỏ vô hộp mà trao lại cho Quý để vô cặp.

Quý đưa tay ra coi đồng hồ vàng đeo tại cườm tay, thấy đã mười một giờ rưỡi rồi nên nói: “Bữa nay tôi về ở nhà mới. Tôi đã có ý định mấy bà con mình bữa cơm đầu và ngủ đêm thứ nhất tại nhà tôi đừng nói chuyện cho vui. Vậy tôi mời hai dì, chị Hai, em Hương với em Sen đi hết với tôi xuống nhà tôi ăn cơm “

Dì Ba Thới hỏi:

- Nhà con ở đâu mà mới?
- Dì quên hay sao? Nhà ở dưới Trà Vinh đó.
- Nhà nào?
- Nhà con dắt coi bữa hôm đó.
- Trời đất ơi! Té ra đèn đài cát đó của con hay sao? Thiệt vậy hả?
- Thưa phải. Con mua đất rồi muốn cát đó.

Hương vụt nói: “ Hôm nay tôi nghi quá, nhưng tôi không dám nói ra”

Cô Mỹ tiếp nói: “Em nói thiệt hay là nói chơi vậy em?”

Quý cười mà đáp:

- Em nói thiệt chớ. Bữa hôm em sửa soạn đi Sài Gòn, em hỏi chị muốn thứ gì em mua cho chị, dầu tốn tiền bao nhiêu em cũng mua được hết. Chị nói chị muốn ở cái nhà như nhà chị đã coi đó vậy. Em mua liền, em mua cho chị ở theo ý chị muốn đó.
- Chị nói chơi cho vui. Em nói em cất nhà cho chị ở đó. Chị tưởng em giấu chơi, chớ có dè dặt, mà kỳ cục như vậy.

Quý dạy qua hỏi Hương:

- Hồi nãy em nói em nghi, nhưng không dám nói ra. Em nghi giống gì?
- Xuống coi đèn đài, vừa tới cửa thì em nghi liền. Em nghi anh làm chủ cuộc đó chớ nghi giống gì. Tới chỗ kinh dinh lạ lùng hết sức mà anh không kiêng nể chút nào. Giọt chuông anh giọt luôn tới mấy lần, dường như thôi thúc phải mở cửa cho mau. Ông xếp là người Pháp, đi ra, ông thấy anh thì ông xăng xóm đi riết, còn ở xa mà ông giờ nón chào. Ông không dám mở cửa nhỏ, ông phải mở cửa lớn rồi khép nép mời anh vào. Anh làm lơ nhưng anh nói tiếng Pháp sao đó mà ông niêm nở mấy bà con em hết sức. Lúc uống rượu trên lầu anh đứng nói chuyện với ông xếp, anh lộ vẻ oai nghiêm hơn. Hương chức của mình nói chuyện với anh Trùm Sóc. Em thấy vậy em nghi anh là ông chủ của ông xếp rồi, bởi vậy chùng ông xếp lấy xe đưa mình xuống chợ, em có nói anh muốn ông đưa mình về Càng Long ông cũng đưa. Anh nhớ hôn?
- Nhớ. Qua khen em có ý tứ, có cặp mắt quan sát rất sáng suốt. Giỏi thiệt!
- Em chắc bữa đó anh nói ở lại đừng đi thăm thầy nhứt Vĩnh, mà anh cũng ở lại đừng nói chuyện với ông xếp nữa phải hôn?
- Đúng. Xe chạy rồi qua trở lại bungalow coi sổ sách của ông xếp đến hai giờ ông mới lấy xe đưa qua xuống nhà thầy nhứt Vĩnh.

Dì Ba Thới nói: “ Con nhỏ này nó sáng trí quá ! Hèn chi hôm rày hể nhắc tới chuyện đi xem đèn đài thì nó múm múm cười hoài. . . Ủ con, Quý, mà sao trong phòng có hình của người Pháp giống ông La-Co, ông xếp lại nói hình cha của ông chủ?”

Quý cười mà đáp:” Thưa, phải. Hình cha của con là ông La-Co đó. Cha nuôi, có giấy tờ đủ phép. Bây giờ con là Kỹ sư La-Co, người Pháp, chớ không phải Phan Văn Quý, người Việt nữa. Chuyên dài lắm để con mời hết xuống nhà rồi con sẽ thuật hết công việc của con trong 12 năm nay cho mà nghe. ”

Mấy người ngó nhau mà dự dự không biết có nên đi liền với Quý hay không.

Cô Hương mới nói:” Bà con đã ăn cơm sớm rồi hết. Lại trời đã trưa rồi, nếu đi liền với anh thì phải sửa soạn thay áo, thay đồ, anh chờ đợi lâu, sợ anh đói bụng”

Dì Ba Thới nói: “Quý nó về nhà mới, nó muốn hết thầy bà con chị em xuống ăn cơm và ngủ với nó một bữa, nếu mình không chịu đi sợ nó buồn”

Hương nói: “ Con tính như vậy má à: chị Mỹ không có áo quần. Hôm trước chỉ đi Trà Vinh chỉ bận đồ chũn chũn con thấy con chịu không nổi. Con muốn anh Quý đi trước một mình đi. Để con lấy một vốc áo và đi với chị Mỹ ra chợ cậy thợ đo rồi cắt may liền cho chị

một cái áo dài, may hia bữa phải rồi, đừng có áo cho chỉ bạn. Hai chị em con đi thì má ở nhà mà lấy vóc lãnh má cắt giùm cho chỉ một cái quần. Hai con đi một chút rồi trở về ráp may đến chiều cho rồi. Chiều nay anh Quý cho một chiếc xe hơi lên rước bà con mình. Chị Mỹ đã có quần áo mới cho chỉ bạn. Còn áo thì con đưa cho chỉ bạn đỡ một cái áo xuyên của con. Chắc áo của con chỉ bạn vừa. Nếu có rộng chút đỉnh thì không hại gì, chớ bạn áo cũ coi kỳ quá”

Quý vội vã nói:” Em Hường tính như vậy thì phải lắm. Thôi thì tới bắt em Sen đi trước với tôi. Tôi để lại đây một chiếc xe cho hai chị em ra chợ đừng may áo. Xe ở chờ chừng nào may quần xong rồi sẽ rước hai dì với hai cô đi “

Hường không chịu, cô nói đi xe ra chợ họ hỏi xe của ai rồi phải cắt nghĩa dài dòng cực lắm. Có một khúc đường để chị em đi bộ cho êm. Cô lấy gói hàng của cô Mỹ mở ra lựa đưa một vóc lãnh cho dì Ba Thới mượn cắt giùm một cái quần và lựa lấy để riêng một vóc áo đừng đem đi.

Quý bỏ đồ vào hoa ly, biểu Sen thay đồ, kêu bồi xách hoa ly ra xe, rồi cùng với Sen từ biệt mà đi hứa bốn giờ chiều sẽ cho Sen trở về rước hết. Hai xe đi rồi thì Hường với Mỹ cũng gói vóc áo đi ra chợ mượn thợ may, căn dặn ráng may gấp, nếu chiều bữa sau rồi thì càng tốt, muốn đòi tiền công mắc hơn cũng được. Chị em dắt nhau lại tiệm mua kim chỉ với một lưng quần rồi về liền đừng có may quần cho kịp.

Dì Ba Thới ở nhà cắt xong cái quần rồi. hai cô về thì ráp vô may liền. Dì Ba che dù đi về, nói về lựa sẵn một cái áo đừng cho Mỹ bạn.

Ba Mùi giỏi nghề tứ sắc, chớ may vụng về lắm, bởi vậy từ hồi Quý mua đồ đem về đến giờ chị ta hồ thẹn, muốn kiếm việc mà làm thì không biết việc gì, muốn tỏ ý ăn năn thì không đủ lời mà nói. Chị ta cứ chà lét một bên hai cô, coi hai cô may mà thôi.

Thình lình Mỹ nhếch miệng cười mà hỏi Hường:

- Không biết thằng ba làm giống gì mà tiền bạc nhiều quá vậy. Mấy tháng nay nó có ló mòi cho cô biết hay không cô Hường?
- Không. Ảnh nói chuyện với tôi thì ảnh cứ than nghèo lắm, đi 12 năm trở về không có bạc tiền. Hôm ảnh mới về, má tôi hỏi ảnh về thăm rồi đi nữa hay là ở luôn đây, thì ảnh nói nếu ai cho ảnh mượn chút tiền làm vốn ảnh sẽ lập tiệm mua bán, bằng không thì ảnh phải đi chỗ khác kiếm thể làm ăn, chớ ở đây mà không làm gì hết thì chết đói còn gì. Hôm đi xem đèn đài thiệt tôi nghi, nhưng nghi bậy vậy thôi, tôi có dè đâu mà tiền bạc nhiều đến làm việc đồ sộ như vậy nổi.
- Nãy giờ tôi lo quá cô à. Em nó giàu thì tôi mừng chớ sao không mừng. Mà giàu chút đỉnh như người ta, chớ giàu gì mà quá trời đất như vậy. Tôi sợ quá vì không biết nó lấy tiền của ai mà nhiều dữ vậy.
- Ủ, tối nay chị em mình phải chắt vấn chỗ đó cho rành rẽ mới được.

Bây giờ Ba Mùi mới chen vô mà nói: “ Thằng ba nó giấu mình, tôi sợ mình hỏi nó không chịu nói đâu. Ôi ! Mà nó làm việc gì mặc nó, mình tìm hiểu làm chi. Nó có tiền, thì mừng cho nó, hơi nào mà lo”

Mỹ nói:” Dì nói như vậy sao được. Như nó làm việc phải mà giàu thì mình cũng mừng cho nó. Còn như nó cắt họng cắt hầu người ta mà đoạt của rồi mình cũng mừng, cũng áp vô mà ăn của bắt nghĩa đó hay sao.

Tôi không chịu. Nó phải nói rõ cho tôi biết tiền bạc gốc ở đâu mà ra. Nếu gốc không thẳng ngay trong sạch, thì tôi trả đồ cho nó, tôi không thêm lấy thứ gì hết. Thà tôi đi ở đợ cho họ đừng có cơm mà ăn, có áo mà mặc, chớ ăn cướp người ta đừng ở nhà lớn, đeo hột xoàn, đi xe hơi, mặc áo tốt, không kể người ta khóc than rửa, chưởi, thiệt tôi không thể làm như vậy được

Hường nói: “Chị nói như vậy tôi phục lắm. Tôi cũng vậy. Nếu anh Quý ăn cướp người ta mà làm giàu, thì tôi thà bán quán tôi ăn, tôi không ưng làm vợ ảnh đâu”

Ba Mùi nói:” Hai chị em nói nghe kỳ quá. Đời này mà nói như vậy thì làm sao mà giàu. Ở đời cũng như đánh bài đánh bạc. Ngồi sòng mình phải tính ăn. Mà mình ăn thì tự nhiên mấy người kia phải thua. Nếu không muốn có người thua thì làm sao mà ăn được. Việc thằng Ba

có tiền tôi không ngại gì. Tôi ngại có điều này là hôm nó về nó làm bộ nghèo nàn, tôi có ý khinh rẽ nó. Nó không giận; nay nó cũng mua áo quần mà cho tôi; tôi nghĩ tới cái đó tôi mắc cỡ quá.”

Mỹ nói:” Ai thấy nó nghèo cũng khinh khi, chớ phải một mình dì hay sao mà mắc cỡ. Dì không nhớ hôm đám giỗ hay sao? Nó bồn thân đi mời, mà chủ cả với mấy ông giàu trong làng không ai thèm tới hết. Lại còn có nhiều người nói đi ở bời làm chi mà về ăn bận thua Trùm Sóc. Vậy thì ở nhà làm ruộng trồng rẫy mà sống cho khỏi mang tiếng ở đợ ở bời”

Tuy nói chuyện song hai cô ráng may riết. Bây giờ quần đã ráp ống rồi, hai cô chia nhau, Hường đột lại, còn Mỹ may lưng. Hai cô chắc thế nào cũng rồi trước 4 giờ.

Lôi 3 giờ rưỡi, dì Ba Thới om ra một cái áo xuyên đen của Hường mà biểu Mỹ bận thử. Dì nói áo đó may hơi Hường chưa mập nên chắc bận vừa. Thiết quả y bận vừa cũng như áo may cho Mỹ, tay với cổ vừa, mà kích với tròn cũng vừa. Hường mừng quá, may riết một hơi nữa, cái quần cũng xong. Cả nhà đều vui mừng đương nói lảng xãng, thì chiếc xe hơi lớn, màu xám, đã lên tới. Sen chạy vô nói:” Anh Ba biểu đem xe lên rước hai dì với hai chị”

Hường nói: “Tôi phải về tắm rửa và thay đồ rồi mới đi được chớ. ”

Ba Mùi biểu dì Ba Thới với Hường lên xe cho Sen đưa về mà sửa soạn. Ba Mùi với Mỹ hứa ngoài này cũng sửa soạn rồi sẽ vô rước mà đi với nhau.

Sen lên xe nghi ngờ quá, khen nhà lớn đồ tốt, nói không dứt. Vô tới ngã ba, dì Ba với Hường xuống xe, mấy người ở gần đều ra coi, trầm trồ xe mới, không biết xe của ai, cũng không hiểu mẹ con dì Ba đi đâu về đó. Dì Ba biểu Sen đem xe trở về rước Mỹ với Ba Mùi, chừng nào xe vô thì mẹ con dì cũng sửa soạn xong.

Xe đi rồi, mấy người trong xóm lại hỏi thăm coi xe đi đâu vậy. Dì Ba Thới nói Quý là con ông Bồi bá, mới mua xe nên cho về rước mẹ con dì với mẹ con Ba Mùi xuống Trà Vinh ăn cơm. Tuy thấy có Sen ngồi trên xe, song ai nấy lơ láo dường như tưởng dì Ba giấu chơi, không thể tin Quý mua xe hơi, ngặt dì Ba với Hường mắc tắm rửa thay đồ nên không gạn hỏi cho kỹ được đành phải rã ra đi về.

Cách một lát, chiếc xe ấy trở lại nữa. Bây giờ Sen ngồi trước với tài xế, còn phía sau có Ba Mùi với cô Mỹ. Dì Ba Thới với cô Hương ra. Tài xế mở cửa xe cho dì Ba lên nữa, rồi xe chạy, chừng đó người trong xóm mới chung hửng.

Chương III

(21)

Cuộc nhà của Phan Văn Quý, con trai lớn của Bồi bá Tồn, mướn cất dựa trên đường vào tỉnh lỵ Trà Vinh, mà mấy tháng nay thiên hạ gọi là đền đài, rủ nhau đến xem nườm nượp đó, đã dọn dẹp trong ngoài sau trước đều hoàn thành rồi hết.

Trên cửa ngõ sắt, vừa đẹp đẽ, vừa hùng hồn, đã có thượng một khuôn sắt hình bán nguyệt, chạm thiệt khéo, trong khuôn có gần 4 chữ, trên hai chữ “Biệt Thự” vừa vừa, dưới hai chữ “La-Co” rất lớn. Cửa với khuôn đều sơn dầu màu xám, duy 4 chữ thì sơn dầu màu đỏ, nên ở xa ngó thấy rõ ràng.

Trước nhà thì sân đã dọn xong, bồn bông đắp rồi, đường ngang đường dọc cũng xẻ rồi, chỉ chờ trời mưa gieo bông hoa, đặt cây trái.

Trong nhà bàn ghế tủ giường cũng đã dọn đủ rồi hết, có máy đèn riêng để cho điện chạy khắp trên dưới trong ngoài.

Đám nhơn công làm mấy tháng nay ở phía trước, bây giờ dồn hết vô phía sau, đương ràn rộ kiến trúc cô nhi viện.

Buổi chiều đó trong bếp người ta nấu nướng lộn xộn, trong nhà mấy anh bồi sắp đặt lạng xăng.

Cửa ngõ mở hết cả hai cánh. Cửa lớn cửa sổ trong nhà cũng mở hết.

Quý đầu chải lạng nhuộm, mình mặc quần tuc so dài ống với áo sơ mi lụa ngắn tay, chơn mang giày da vàng, đương đi bách bộ trước thềm nhà mà nói chuyện với ông sếp Marc, mặc quần sọt với áo sơ mi xanh. Hai người bàn về sự chọn lựa giống hoa mà trồng, bỗng thấy chiếc xe xám của Quý về tới, xe quanh vào cửa ngõ rồi vòng theo bồn bông mà ngừng dưới thềm êm ru.

Hai anh bồi, mặc đồ trắng, trong nhà chạy ra, xe vừa ngừng thì hai anh liền mở cửa xe cho khách xuống. Quý với xếp Marc ở lại đứng một bên chờ tiếp khách.

Dì Ba Thới xuống trước, ngó thấy ông xếp, dì chúm chím cười. Ba người kia tiếp tục xuống sau; Ba Mùi xuống chót, coi bộ bợ ngỡ hơn hết.

Quý chờ xuống đủ hết rồi mới bước tới mà nói: “Bữa nay tôi chánh thức cầm quyền làm chủ biệt thự La-Co này rồi. Vậy tôi lấy danh La-Co kính cần chào hai dì, mừng chị Hai và tiếp em Hường. Tôi xin mời hết vào nhà rồi sẽ nói chuyện”.

Cô Mỹ thấy em mặc sang trọng chớ không như mấy tháng về ở trên nhà, cô muốn trách em đã giàu muôn hộ rồi sao lại giấu diếm chị em làm chi, nhưng cô chưa kịp nói, thì ông xếp Marc nói trước: “Hôm nọ bà với hai cô thành linh xuống viếng nhà ông kỹ sư, mà ông không cho tôi biết trước, rồi chùng tôi ra mở cửa cổng lại dặn tôi làm bộ như tôi không biết ông. Vì vậy nên tôi tiếp bà với hai cô không được trọn lễ. Tôi xin bà với hai cô vui lòng tha lỗi cho tôi”.

Dì Ba Thới cười mà nói: “Ông tiếp bà con tôi như vậy là đủ quá rồi. Còn lỗi gì đâu mà tha. Ông làm bộ không biết, mà con nhỏ tôi nó nghi lắm”.

Sen bước lại nói nhỏ với Ba Mùi: “Đồ đạc tốt lắm má ơi. Má không thể tượng tượng được. Để vô nhà rồi mà coi”

Quý mời vô nhà. Quý đi giữa, hai dì đi hai bên. Hai cô tiếp theo đó, rồi ông xếp với Sen đi chót.

Bữa nay bàn ghế sắp ra đủ hết, nên coi lộng lẫy hơn hôm trước một phần. Ba Mùi khiếp sợ nên lúm cúm đi không được.

Quý dắt đi một vòng từ dưới đất lên trên lầu cũng như hôm trước nhưng bữa nay khỏi cất nghĩa nữa nên đi mau. Ba Mùi càng coi càng kiên nê cách giàu sang của Quý, nên không dám hó hé một tiếng.

Coi đủ rồi, Quý dắt trở xuống tầng dưới, mời ngồi hết tại bộ sa lông lớn phía trước đặng giải khát. Quý sắp ba người ngồi tại ca na phê phía trong, cô Mỹ ngồi giữa, hai dì ngồi hai bên. Còn bàn ghế ngoài thì một bên cô Hường và Quý ngồi, phía bên kia thì ông xếp với Sen.

Bồi xách lại để trước mặt mỗi người một cái bàn vuông nhỏ dạng để ly, vãn đèn điện bực cháy rồi rót nước cam nho cho mấy bà mấy cô, còn đàn ông thì rót la ve.

Quý ngó cô Mỹ cười mà nói: “Hôm trước chị Hai nói với em chị muốn ở cái nhà như vậy. Em sắm cho chị rồi đó. Chị có phòng riêng trên lầu cũng như em. Vậy chị ở luôn dưới này với em và thằng Sen đừng giúp em làm đám cưới”

Cô Mỹ cũng chum chím cười mà đáp:

- Chị nói chơi với em, chớ ở sao được.
- Sao lại không được?
- Không quen nên khó chịu chớ sao.
- Thì ở ít bữa rồi quen chớ gì. Thằng Sen chịu ở luôn dưới này với em rồi.
- Để thằng Sen nó ở với em.
- Chị cũng phải ở nữa. Em không cho chị về. Chị ở ít bữa tới đám cưới rồi có vợ em thì chị vui chớ gì.

Cô Hường nói tiếp: “Nhà dọn xong hết. Vậy chị ở luôn chị Hai”

- Cô mỹ lạng thính mà suy nghĩ

Dì Ba Thới hỏi:

- Con cất nhà kinh dinh, con dọn đồ hực hỡ như vậy, mà trở về Càng Long con làm bộ ăn mày chi vậy Quý?
- Thừa con muốn thử nơn tình chơi.
- Con gạt, con làm cho dì với con Hường cũng lắm, tưởng con nghèo lung lắm chớ.
- Thiệt vậy hay sao dì?

Cô Hường nói: “Thiệt vậy chớ. Anh giả dạng coi nghèo khổ quá, người ta không làm sao được. Anh biết họ nói anh thế nào hay không? Họ nói theo ở bồi với Tây tưởng sau này được làm ông này hay thầy gì, té ra bỏ xứ mà đi mấy năm, chùng trở về coi bộ không bằng Trùm Sốc. Vậy thì ở nhà làm ruộng chắc no ấm hơn. Đi làm chi”.

Quý cười mà nói: “Mấy lời họ chê đúng lắm. Tôi phục họ ngay. Tôi không phiền đâu. Trái lại tôi rất vui mà thấy tôi giả dạng thiệt hay, nên ai nấy đều làm hết”.

Bây giờ Ba Mùi mới dám nói: “Giả dạng hay quá, không làm sao được. Đến dì với con Mỹ ở trong nhà mấy tháng, mà cũng không biết giả, nên cũng phải làm như thiên hạ”.

Quý nói: “Thôi, để đám cưới, tôi làm tiệc tôi mời hết bà con trên Càng Long xuống tôi đãi một bữa đừng tôi xin lỗi về sự tôi gạt gẫm bà con”

Đồng hồ gõ 7 giờ. Quý thấy mấy bà mấy cô uống cạn ly rồi, mới hỏi mấy anh bồi coi ăn cơm được hay chưa. Mấy anh trả lời rằng đầu bếp mới cho hay đồ ăn đã nấu xong rồi hết.

Quý bèn đứng dậy mời khách vào nhà ăn.

Bồi dọn bàn ăn, sắp mỗi bên ba người, còn một người ngồi đầu bàn. Quý mời cô Mỹ ngồi giữa, hai dì ngồi kê hai bên. Còn phía bên này Quý ngồi giữa, để cô Hường bên tay mặt và ông Marc bên tay trái. Sen ngồi đầu bàn.

Khách ngồi xong Quý mới nói: “Tôi xin lỗi hai dì, tôi về ở nhà này tôi mang cái tên La-Co, chớ không phải tên PhanVãn Quý. Mà tôi là người Pháp, chớ không phải người Việt như hồi trước. Vậy bữa cơm đầu tiên tôi đãi bà con trong nhà này, tôi phải đãi cơm tây cho hợp với tình cảnh, rồi bữa khác bà con muốn ăn cơm nào tôi sẽ làm vừa ý luôn luôn”

Cô Mỹ nói: “Ăn cơm Tây là ăn làm sao. Tôi có biết đâu”

Quý nói: “Cũng ăn thịt cá rau cải như ăn cơm Việt vậy, duy khác mấy điều này là: bánh mì thế cho cơm; đồ ăn bung lên từ món cho mình sốt, chớ không dọn hết một lượt trên bàn và để chung ai muốn ăn thứ gì tùy ý; không có chén mà có đĩa bàn cho mình sốt đồ ăn. Dao với nĩa thì thế cho đũa. Khác có bấy nhiêu đó. Để rồi chị coi tôi với ông xếp làm sao chị làm theo vậy. Ăn vài đĩa chị sẽ quen chớ không khó gì đâu”

Bồi bung súp lên. Quý chỉ đem cho dì Ba Thới và khuyên dì lấy muỗng múc đổ vào đĩa. Đợi dì múc được hai phần đĩa Quý bảo thôi và chỉ dì Ba Mùi cho bồi đem lại. Ba Mùi làm y như Ba Thới nên khỏi dạy. Tối cô Mỹ và cô Hường thì hai cô đã biết rồi. Quý biểu mấy người

đàn bà lấy khăn trải lên bấp vế đặng rũi đồ ăn có rót thì khỏi dơ áo quần. Việc rồi Quý lấy muỗng múc xúp mà ăn cho đàn bà coi đặng làm theo.

Tối mấy đĩa sau, cá, thịt, đậu, rau, Quý cũng chỉ cách cho mấy bà sốt mà ăn với bánh mì, xắt thịt thì cầm dao, muỗng đồ ăn thì dùng nĩa, ăn một đĩa đầu rồi ai cũng biết, hết không khó gì.

Cô Mỹ cứ ngó cô Hường mà cười, không dè mà ngày nay được ăn cơm Tây, lại ăn trong nhà sang trọng, đèn điện sáng trưng, nắp khăn trắng nõn, muỗng nĩa bằng bạc, trên bàn có chung hai bình bông, ly đĩa thứ gì cũng tốt, thưở nay chưa từng thấy.

Cô Hường cứ ngồi lo ra, làm cho Quý phải nài ép, sốt thêm đồ ăn cho cô hoài.

Duy có hai bà dì, nhứt là dì Ba Thới, vui cười ngã ngớn, nói đồ ăn ngon thì phải ăn no; tuy đồ Tây mà mình ăn nó, chớ phải nó ăn mình hay sao nên sụ sè sợ sệt.

Dì Ba Thới cứ theo giều cọt chọc ông Marc nói tiếng việt; mà ông Marc lanh lợi bất thiệp, ông đủ lời đối đáp luôn luôn, làm cho bữa cơm gia đình hôm nay vừa thân yêu, vừa vui vẻ, không có một điểm nghi nan, lo ngại nào nữa hết.

Đền chùng ăn bánh tráng miệng và uống cà phê rồi, Quý biểu bồi dọn trà cau trà thuốc trên phòng khách đặng khách kên đó nói chuyện chơi.

Ông Marc biết ông chủ muốn bày tỏ việc riêng trong gia đình, nên ông cáo từ về phòng mà nghỉ sớm vì ông phải coi làm tối ngày mệt nhọc, nên ông không thể thức khuya được.

Dì Ba Thới hỏi phòng ông xếp ở đâu thì Quý nói hai bên nhà lớn có kiếm hai căn lầu ba tầng, trong đó ngăn làm nhiều phòng để cho khách ở. Ông Marc lấy một phòng tầng dưới mà ở đặng vô cho tiện. Sỡ dĩ làm phòng nhiều như vậy là vì rồi đây sẽ mở cô nhi viện, sẽ có ký lục làm việc giấy, nên phải có chỗ ở cho nhơn viên trong sở ở mà giúp việc.

Ông Marc đi rồi, Quý mới mời hết bà con lên lầu.

Hai bà dì lấy làm lạ mà thấy trên một bàn nhỏ có để trà cau, thuốc xia, thuốc điếu đủ hết, lại có hai ống nhỏ bằng đồng bạch mới tinh, còn trên cái bàn lớn thì có bình trà, sáu cái tách với đĩa bánh tây và một đĩa trái cây là nho tươi, trái bôm, xá ly, cam xanh, quít đường, xoài voi, vú sữa.

Quý mời khách vô, ai muốn ngồi đâu tùy ý. Hai bà dì ngồi hai cái ghế phía ngoài cho gần bàn trà cau. Sen ngồi trái bên bàn viết. Còn hai cô Hường với Mỹ thấy ghế ca na bê trong bèn ngồi lại đó.

Quý biểu Sen rót nước trà và mời hai dì uống rồi sẽ ăn trà. Quý đốt một điếu thuốc rồi hút phì phà, rồi chen ngồi lại ca na bê, ngồi giữa để hai cô ngồi hai bên.

Dì Ba Thới vừa tèm trà vừa ăn vừa hỏi: “Này, con Quý, tại sao hồi tối con nói bây giờ tên con là La-Co chớ không phải Phan Văn Quý nữa? Lại còn làm việc gì mà con giàu quá, cất nôi nhà cửa đồ sộ như vậy? Bây giờ chỉ có bà con trong nhà thôi. Vậy con phải nói thiệt mà nghe, đừng giấu diếm nữa”

Quý cười mà nói: “Chánh con mời hết xuống nhà dưới mà ăn cơm cho đặng nói rõ việc ấy cho bà con hiểu”

Quý bèn thuật lại rõ ràng trong 12 năm đã qua Quý đi theo quan Kinh Lý La-Co mà làm việc gì, ngồi chậm rãi nói hết cũng như nói với thầy nhứt Vĩnh nghe hôm trước không bỏ sót một điểm nào. Chàng nói khi ở Càng Long lên Sài Gòn rồi, ông La-Co thấy thấy chàng hể ban đêm rãnh rang thì thức mà học, ông đem lòng thương, ông mới kiếm sách mua cho chàng và lúc nào ông rãnh thì ông dạy giùm nữa. Ông giắt theo vô Rạch Giá ở hai năm cho ông đo đất, ông cũng dạy tiếp như mấy tháng ở Sài Gòn. Chùng ông về Pháp mà nghĩ ông biểu chàng đi theo ông, vì thấy chàng ham học nên ông hứa hể qua Pháp ông sẽ nuôi chàng ăn học cho thành công để lập thân danh với thiên hạ. Thiệt quả về bên Pháp ông mua đất mua nhà mà ở, mướn người làm vườn và người nấu ăn, để chàng ở không đặng mỗi bữa đến nhà trường mà học.

Ông cho chàng ăn cơm chung với ông, cho chàng ngủ một cái phòng khít một bên phòng ông, ban đêm ông giúp chỉ cho chàng học nữa. Ông nghĩ phép được một năm rồi ông xin hưu trí ở luôn bên Pháp. Nhờ vậy chàng mới học tiếp được, học năm năm lấy đủ hai bằng tú tài. Ông La-Co lấy làm hài lòng, ông buộc chàng phải kêu ông bằng Papa, chớ không cho kêu

mông-xử nữa và ông cho chàng vào trường công chánh học thêm ba năm lấy được bằng kỹ sư. Chàng nhờ ông mà lập được thân danh, không nỡ bỏ ông mà về xứ sở. Chàng xin ông cho chàng đi làm đặng lập sự cho quen. Ông không cho. Ông nói rằng ông đã già yếu nay hay có bệnh, vậy chàng phải ở nhà hủ hỉ với ông cho ông vui và săn sóc giùm ông khi ông đau ốm.

Nghe Quý thuật đến đây dì Ba Thới chận mà nói:

- Nếu vậy thì tấm hình treo trong phòng làm việc mình thấy bữa hôm đó quả thiệt là hình ông La-Co mà. Phải hôn con?
- Thừa phải, cha nuôi của cháu đó.
- Sao hôm đó con cãi với dì, con nói không phải?
- Vì cháu chưa muốn cho dì biết.
- Thôi con nói tiếp đi. Ông La-Co bây giờ còn ở bên Pháp hay ông có qua bên này với con?
- Ông chết rồi, chết đã hai năm nay.
- Ông chết lâu quá, sao con còn ở làm chi bên Pháp đên này con mới về?
- Tại có việc rắc rối, để thủng thẳng tôi nói hết cho bà con nghe. Năm tôi thi đậu bằng kỹ sư công chánh mà người mình gọi là quan Bác vật Trường Tiền đó, thì ông La-Co hay đau ốm. Ông không có vợ con, chỉ có một người cháu gái kêu bằng cậu, có chồng là một người buôn bán giàu có lớn. Thấy sức càng ngày càng nguy, ông La-Co mới mời Nô Te đặng lập tờ chúc ngôn. Cháu không muốn biết việc nhà của ông, nên cháu không tìm hiểu ông tính việc chi. Còn chừng một tháng nữa ông mất, ông mới nói cho cháu biết ông làm việc bên xứ Nam Việt mình trót 25 năm, ông có sấm tài sản nhiều thứ. Nay ông già, mà không có vợ con, nếu ông để lại tài sản cho cháu gái của ông thì không có ích gì, vì chồng nó đã giàu, lại mắc buôn bán nên không thể qua Nam Việt, ở hưởng tài sản của ông được. Vì vậy ông có lập tờ chúc ngôn cho người cháu gái ông một triệu bạc gửi trong nhà băng và cho người nấu ăn với người làm vườn mỗi người năm mươi ngàn quan. Còn lại số tiền chỉ tồn lại trong nhà băng, nhà đất mà ông mua nhà ở bên Pháp đó với tài sản của ông bên Nam Việt thì ông giao cho tôi kế nghiệp mà hưởng hết.
- Trời ơi ông thương tới vậy lặn sao?
- Thừa phải. Ông giao hết gia tài cho tôi hưởng, mà ông có buộc mấy điều kiện làm cho tôi phải khổ tâm hết sức. Ông buộc tôi phải làm con nuôi ông, đặng mang tên ông mà chọn con nhà nghèo siêng năng ham học, như tôi hồi nhỏ, ngặt không có tiền đi học được, đặng tôi xuất tiền cho qua Pháp ăn học cho thành tài. Ông nói ông giao nhiệm vụ đó cho tôi là vì ông biết tôi có ở trong hoàn cảnh khổ đó hồi nhỏ, nên tôi mới biết thương kẻ nghèo muốn học mà không học được. Tôi sẽ sớt sáng cứu vớt hạng người đáng thương đó như ông đã cứu vớt tôi mà giúp tôi lập thân thành danh. Ông chắc tôi sẽ sớt sáng lãnh nhiệm vụ ấy, thứ nhứt để đền ơn đáp nghĩa cho ông, thứ nhì để giúp cho đồng bào tôi ham học vì nhà nghèo nên không vượt khỏi địa vị thấp hèn, thứ ba giúp gieo rắc văn hóa của nước Pháp là văn hoá tôi ái một từ hồi nhỏ giúp gieo rắc trong dân gian xứ Nam Việt mình, với tiền bạc ông giao sẵn trong tay tôi.
- Ông La-Co thiệt là tử tế. Vậy mà mình có dè đâu.
- Tôi cũng không dè. Tôi tưởng ông biết tôi nên thương thân phận tôi mà thôi, té ra vì tôi mà ông nghĩ đến số phận của các con nhà nghèo khác nữa. Ông giao cho tôi làm hai việc; Thứ nhứt: nuôi cho con nít mồ côi được ấm no. chừng khôn lớn chúng nó biết nghề làm ăn mà nuôi đsaá«người cho thông thả. Thứ nhì: lựa con nhà nghèo thông minh mà ham học gửi cho qua Pháp học mấy ngành kỹ thuật để đào tạo nhơn tài mà kiến thiết nước Việt Nam. Ông thương nước mình mà cũng không quên được nước Pháp của ông, bởi vậy ông buộc tôi phải làm con nuôi của ông đặng tôi mang tên La-Co mà giúp người Nam Việt để gây tình thân thiết Pháp – Việt đời đời. Ông muốn như vậy làm tôi bối rối hết sức.

- Ông để gia tài cho con, mà ông buộc phải để làm hai việc đó, chớ con không được lấy mà xài hay sao mà con bối rối?
- Thừa không. Con làm chủ sự nghiệp của ông thì con thông thả muốn ăn xài cách nào và bao nhiêu tùy ý. Ông buộc con trước hết phải tạo ra một cơ sở vĩ đại tại tỉnh Trà Vinh là quê quán của con mà người ở đều biết danh ông. Vì vậy nên con mới lập ra cuộc này đây. Con bối rối là nếu con chịu làm con nuôi ông, thì con mất tưng danh Phan Văn Quý, con có lỗi với cha mẹ ông bà con nhiều lắm, mà con còn mất quốc tịch Việt Nam, nên hổ với quê cha đất tổ của con nữa.

Mấy người đàn bà này không có học nên không có hiểu nhiệm vụ cao Quý của một người trai đối với tông môn và đối với tổ quốc, bởi vậy ngó nhau rồi cô Mỹ nói: “Được hưởng gia tài dầu em phải mang tên La-Co cũng không hại gì mà bối rối”

Quý cười mà nói: “Chị không hiểu chỗ thắc mắc đó đâu chị Hai. Tôi có học, tôi biết danh dự và phận sự làm trai nên tôi ái ngại lắm. Tôi tính viết thư về nhà hỏi ý kiến cha và thầy nhưt Vĩnh nên tôi xin đình việc ấy lại một vài tháng cho tôi suy nghĩ. Ông La-Co nói không có việc gì mà phải suy nghĩ. Ông đã lập tờ chúc ngôn nhận tôi làm con và để sự nghiệp cho tôi rồi. Cách có mấy tuần thì ông mất. Nô te nhóm mấy người được hưởng gia tài mà đọc tờ chúc ngôn, biểu tôi ký tên tờ chịu nhận làm con ông La-Co và chịu lãnh gia tài đặng Nô te xin tòa lên án cho tôi mang tên La-Co, là công dân của nước Pháp. Tôi buộc lòng phải chịu, chớ ông chết rồi, còn cãi với ai. Nhưng người cháu gái không bằng lòng nên đề đơn tranh gia tài xin tòa huỷ tờ chúc ngôn. Tôi phải ở lại bên Pháp lòng vòng trót hai năm mà hầu toà. Lúc ấy tôi có viết thư cậy nam biện Trà Vinh cho tôi biết tin tức bên nhà. Nhờ có tờ phúc trình của quan chủ quận Càng Long nên tôi được biết:

1) Cha tôi mất, ruộng bán hết một sớ, sau bị thi hành phát mãi một sớ nữa, nhà nghèo chị tôi cựa khổ, em tôi vất vả lưu linh.

2) Thầy nhưt Vĩnh hưu trí về cất nhà ở dưới trà Vinh

3) Dượng Ba mất, di Ba bán quán như cũ, còn cô Hường chưa có chồng

Tôi được biết rõ hết. Năm ngoái toà có xử xong vụ kiện, bác đơn của tiên cáo và cho tôi có quyền hưởng gia tài của cha tôi ký thác. Tôi mới trở về Sài Gòn thi hành nhiệm vụ của ông La-Co phú cho tôi”

Di Ba Thới nói:

- Té ra con về lâu rồi hay sao?
- Con về hồi năm ngoái.
- Ở đâu? Sao không về đây?
- Con mua nhà ở trên Sài Gòn. Con có xuống Trà Vinh hai ba lần kiếm đất mà mua đặng cất nhà cửa đây. Con có qua lại ngang Càng Long mấy lần, có lần, con thấy em Hường đứng trước cửa
- Sao không ghé?
- Ghé chưa được, vì chưa tới ngày giờ con phải ra mặt. Con đợi cất nhà gần xong rồi năm nay con mới giả dạng nghèo hèn về Càng Long đặng thứ nhưt dùng lời ngay lễ phải, thứ nhì thử bụng em Hường coi có phải em chờ con hay không.
- Nay con gỡ rối cho gia đình của con đã xong, sắp đặt thi hành nhiệm vụ của ân nhơn con phú thác cũng gần xong rồi, mà tính dài nghĩa nặng của em Hường con cũng đã hiểu rõ, bởi vậy con không còn giấu giếm nữa, con chường mặt thiệt của con ra, là kỹ sư La-Co mà cưới em Hường đặng vợ chồng chung lo nuôi con mồ côi và giúp trẻ nghèo thông minh có thể mở rộng tài năng trí thức được.
- Ông La-Co để gia tài cho em bao nhiêu mà em làm rình rang quá, rồi còn tiền đâu mà nuôi con mồ côi và cho con nhà nghèo ăn học?
- Chị Hai đừng lo. Không kể cái nhà và với cái vườn bên Pháp em để làm trụ sở đặt người ở trông nom các sinh viên của em sẽ gởi qua, ân nhơn của em để lại cho em số bạc mặt gởi trong nhà băng hơn hai triệu...
- Trời ơi! Một triệu là bao nhiêu?

- Một triệu là một ngàn ngàn...
- Quá sá !
- Mau đất cát nhà và lập cô nhi viện tốn hao lỏi nửa triệu. Còn lại hơn một triệu rưởi để nuôi mồ côi với sinh viên nghèo.

Dì Ba Thới hỏi:

- hời nãy con nói ông La-Co còn sự sản gì ở bên này nữa?
- Còn nhiều: một sở ruộng lúa một ngàn mẫu tại kinh thị Đồi trong tỉnh Rạch Giá.
- Dữ hôn ! một ngàn mẫu?
- Huê lợi mỗi năm từ ba mươi đến bốn mươi ngàn thùng lúa, trừ sở phí rồi.
- Ghê chưa!
- Còn một vườn sao su tám trăm mẫu trên Biên Hòa với một sở vườn cà phê năm trăm mẫu ngoài Ban Mê Thuộc. Huê lợi hai sở vườn đó mỗi năm tới mấy trăm ngàn, thiếu gì tiền. Vậy mà còn số hùn lớn trong một hãng bán xe hơi và trong hãng thuốc điều trên Sài Gòn nữa. Hai hãng đó cũng lời lắm.
- Thôi tiền bạc làm giống gì cho hết.

Quý thấy cô Hường nãy giờ ngồi lặng thinh, mà bây giờ mặt lại buồn hiu thì day qua môn trón nói: “ Bữa nay qua mới nói thiệt đó. Em nghi qua ăn cướp người ta mà đoạt tiền bạc rồi kiếm chuyện nói dóc hay sao mà em buồn? Qua có giấy tờ đủ. Lại công việc qua làm đây đủ chứng lời cho qua nói nãy giờ chớ. Hôm trước qua xin cưới em, nhưng qua than nghèo, em phải cực khổ với qua. Em nói qua có sẵn một sở ruộng giồng rộng hơn một mẫu. Vợ chồng chịu cực gieo trồng cho gáip hết mà lấy huê lợi trong ít năm ắt sẽ giàu. Thiệt gieo trồng rau cải ắt có lợi, nhưng lợi ấy không bằng gieo trồng nhơn tài đâu em. Vậy em ráng hiệp lực với qua để giúp nhơn tài cho nước, rải tài nghệ cho dân, mỗi lợi ấy cả dân tộc được nhờ, cả quê hương được hưởng. Đó mới thiệt là Quý”.

Cô Hường cảm động đến ứa nước mắt, cô muốn nói mà ghen ngào nói không được.

Quý thấy vậy bèn nói:

- Bây giờ để lo đám cưới đã. Cưới rồi chúng ta sẽ chia phần việc đặng mỗi người lo một mối, lo tổ chức một thớt vườn La-Co để gieo trồng đủ thứ nhơn tài chơi.
- Không có đám cưới đâu anh.
- Ủa! Sao vậy?
- Em xin bãi. Trước mặt má em đây, em xin hủy bỏ lời em đã hứa làm vợ anh đó đi, bởi vì nghe nói chuyện nãy giờ em nhận thấy em không xứng đáng làm người bạn trăm năm của của anh. Em phải nhường địa vị ấy cho một người khác có học thức, có tài năng, thì nhiệm vụ của anh mới được vuông tròn, đời sống của anh mới được vui vẻ. Nếu anh cưới em thì chẳng khác nào anh buộc một viên đá to vào chun anh. Viên đá đó nó sẽ ngăn trở khó anh bay nhảy, chớ không giúp cho anh được việc gì.

Ai nấy nghe cô Hường nói như vậy đều ngạc nhiên, Ba Mùi ngó Ba Thới, có ý đợi ý đi coi thế nào. Ba Thới lại đợi coi ý Quý thế nào nên cứ ngồi im lìm

Quý châu mày, để cô Hường nói dứt lời rồi nghiêm chỉnh nói: “ qua rất cảm ơn em lo cho phận qua hơn ham tiền bạc. Bao nhiêu đó đủ cho qua thấy lòng dạ em rồi. Vì em lấy lòng thành thiệt mà đáp lại.

Việc em ái ngại đây, qua đã có nghĩ tới rồi, nghĩ nhiều, nghĩ từ bữa qua hay ở nhà em không chịu lấy chồng là vì em chờ qua. Đó là một bằng cớ đối với qua tình em thiệt là dài. Chừng qua than phận qua nghèo hèn, mà mà thấy bề ngoài ai cũng khinh rẽ qua hết, nhưng riêng em lại không chê qua, em vẫn ưng phối hiệp để chia sót cực nhọc với qua, thì qua thêm nhận thấy đối với qua em sẵn sàng làm một cái nghĩa lớn đó khiến cho qua phải bối rối vô cùng, ngày trước qua chơi với dưới nương dưới vũng, ông La-Co kéo qua lên tắm rửa rồi đặt qua ngồi trên sạch sẽ tốt tươi. Mang nhiệm vụ của ông phú thác qua về đây, thiệt qua không có tính cưới vợ. Qua quyết ở độc thân mà lo công việc của ông để đền đáp ơn nghĩa. Qua sẽ rèn tập cho Sen đặng nó thế cho qua mà nối nghiệp tông môn. Còn phận qua thì chừng gần

mãn đời qua sẽ chọn trong đám nhơn tài qua sắp đào tạo, chọn một người đúng đắn mà phú thác lại công việc ông La-Co đã giao cho qua đây”

Quý nói tới đây rồi ngừng lại. Lấy một điều thuốc nữa đốt mà hút. Ai nấy đều nín khe, vì việc quan hệ quá, không biết sao là phải, sao là quấy mà dám phân phán.

Quý nói tiếp: “ Chừng biết em có tình có nghĩa với qua thì qua không biết phải liệu lẽ nào. Nếu qua ở độc thân không cưới vợ, té ra đối với em, qua là người vô tình bất nghĩa. Còn nếu qua cưới em, thì vợ chồng mà học thức bất đồng, qua tính một đường, em hiểu một ngã, vợ chồng dường ấy tự nhiên phải cắn đấn nuốt cay chớ vui sướng gì mà vợ chồng. Mà còn lại hơn nữa, là nhiệm vụ nặng nề của qua là đạo vợ chồng bận rộn đó mà lằng xao dài dài”

Hường nghiêm chỉnh cãi lại:

- Anh cũng phải có vợ như người khác vậy chớ, có vợ đặng trong nhà có sẵn người giúp đỡ cho anh. Song cưới vợ anh phải chọn một cô học giỏi, thông thạo việc đời, thì mới có ích cho anh, chớ em là gái bán quán, quê mùa, dốt nát, không hiểu biết cao xa, không biết xử nào hết, thì cực lòng cho anh lắm vậy.

- Vì tình vì nghĩa nên qua mới tính cưới em. Chớ người khác qua cưới làm chi. Phan Văn Quý sẽ có Phan Văn Sen thay thế. Kỹ sư La-Co sẽ có nhiều nhơn viên phụ tá trợ, mỗi người một ngành, không có vợ lại hại gì. Được biết tình nghĩa em, thì qua rất bối rối. Vì bối rối nên em biểu dắt đi xem đèn đài, qua dục dặc không muốn đi. Vì bối rối nên qua phải tìm thầy nhứt Vĩnh mà hỏi ý kiến. Vì bối rối nên nói chuyện với thầy nhứt Vĩnh rồi, qua trở về nhà nằm suy nghĩ mấy ngày, cứ lơ lửng nên không dám vô nhà thăm em. Suy nghĩ kỹ lưỡng lắm rồi qua mới vô xin với dì Ba mà cưới em đó.

- Anh cũng thấy như em, thấy vợ chồng không cùng bực, không đồng ý thì khó, mà rồi anh suy nghĩ thế nào lại xin cưới em??

- Qua nghĩ em quê mùa, dốt nát thiệt. Nhưng em có tình nồng nhiệt yêu qua, em lại có lòng thành nhiệt giúp qua, thế thì làm vợ qua, dù em không có tài trí mà giúp qua đi nữa, em cũng không nỡ ngăn cản không để cho qua lo nhiệm vụ cao quý của ông La-Co phú thác. Qua sẽ cậy em giúp coi mọi việc trong nhà, chăm sóc cho giấc ngủ, miếng ăn manh quần, tấm áo cho qua vậy thôi, chăm nom cho qua thanh thoi khoẻ khoắn đặng qua lo việc bảo bọc con coi ấm no, giúp đỡ nhà nghèo học tập, qua tính chừng cưới rồi, nếu em không vui mà giúp tay với qua về việc khác thì giúp bao nhiêu đó cũng đủ.

cô Hường ngồi lặng thinh không cãi nữa.

Dì Ba Thới mới nói: “ Quý nói như vậy thì phải lắm. Nãy giờ dì cũng bối rối như con Hường . dì nói thiệt, thấy con đi Sài Gòn về rần rộ, mua đồ bạc muôn, dì lo ngại hết sức, không biết con làm nghề gì mà tiền bạc nhiều dữ vậy. Chừng con nói chuyện ông La-Co để hết gia tài cho con thì dì ghê quá. Con xin cưới con Hường thì dì gả. Bây giờ hay con giàu thì dì mừng lắm, chớ sao lại không mừng. Mà giàu chút đỉnh như người ta thí nưng, chớ giàu gì mà tiền bạc triệu này qua triệu kia, nghe ngán quá, hết mừng được”

Cô Hường chúm chím cười mà nói: “ Anh Quý xin cưới. Tôi ưng anh Quý. Việc đó tôi không chối. Bây giờ ông kỹ sư La-Co nói chuyện cưới tôi. Cái đó không được. Tôi không dám ưng”.

Quý cười mà đáp:

- Em ưng Phan Văn Quý thì Phan Văn Quý đứng cưới. Em bỏ dẹp kỹ sư La-Co đi.

- Vậy thì phải cưới em về ở nhà thờ.

- Vậy chớ sao. Phải cưới về nhà thờ đặng lạy ông bà cha mẹ chớ. Nhưng phận gái hễ xuất giá thì phải tòng phu. Chừng Phan Văn Quý ở đâu em phải theo mà ở đó.

Ba Thới, Ba Mùi với cô Mùi đều cười rộ.

Cô Hường cũng cười theo.

Quý biểu Sen lạ phụ bưng bánh trái mời hai bà, hai cô ăn. Ai nấy đều nói ăn cơm Tây no quá, không thể ăn nữa nổi, nên chỉ uống trà mà thôi.

Bây giờ Quý mới giờ việc may áo quần ra mà hỏi. Ba Thới với Ba Mùi nói chiều mai thợ sẽ may xong một bộ đồ cho cô Mỹ có mà bận trước. Còn áo quần cho bốn người bận đám cưới thì vì nhiều quá nên không biết chừng nào may mới rồi.

Quý suy nghĩ rồi nói: “Vậy thì tôi tính như vậy: chiều mai chị Hai tôi có một bộ đồ mà mặc rồi. Tôi xin phép hai dì sáng một để tôi chờ chị Hai tôi với em Hường lên Sài Gòn đặt đặt cho thợ Sài Gòn đo mà may đồ của hai cô, để thợ Càng Long may đồ cho hai dì. Tôi cũng đặt thẳng Sen theo đặt luôn đồ Tây cho nó nữa. Ở lâu lắm là một tuần có lẽ họ may xong hết”

Dì Ba Thới hỏi:

- Lên Sài Gòn rồi ở đâu mà chờ may?
- Ở nhà con.
- Con có nhà trên Sài Gòn nữa sao?
- Có chớ năm ngoái con về con mua một cái nhà lầu ở phía Nữ học đường, trên hai phòng, dưới hai phòng thiếu gì chỗ ngủ.
- Trên Sài Gòn đã có nhà mà còn cất nhà dưới này nữa, ở làm sao cho hết.
- Thưa, nhà Sài Gòn là trụ sở chánh của con. Thợ từ của các ruộng vườn và các hãng đều tập trung về đó. Con có đặt người quản lý. Con lên xuống coi chừng vậy thôi. Nhưng phải có nhà đặt con lên có chỗ cho con chớ.
- Hai đứa nó thuở nay chưa biết Sài Gòn. Lên đó rồi tụi nó biết thợ may ở chỗ nào đâu mà mượn may đồ.
- Thưa, dì khỏi lo. Có con đây chi. Lên đó con mời mấy bà con quen lại con giới thiệu, rồi con giao cho mấy bà đưa đi làm công chuyện. Có vợ ông xếp Marc, vợ ông quản lý của con, vợ mấy thầy làm với con, thiếu gì người theo mà lo. Hai cô lên đây họ rước như chơi, họ mời coi hát, mặc sức mà đi.
- Nhà quê lên Sài Gòn, chắc hai đứa lính quỳnh lắm.
- Tập lần cho quen. Hai dì muốn đi theo chơi hay không? Dem hàng lên trên mượn may luôn hết cho mau. Ở trên có nhiều tiệm may, thợ lại may khéo nữa.

Ba Thới và Ba Mùi bàn tính rồi nói thôi để cho Mỹ với Hường đi, hai bà mượn thợ Càng Long may, đặt ở nhà coi nhà, có muốn đi chơi thì đám cưới rồi sẽ đi.

Nói chuyện chơi đến khuya, dì Ba Thới buồn ngủ, mới bàn tính với nhau đặt chia phòng mà ngủ. Hai bà xin ngủ chung một phòng ở tầng dưới. Quý biểu Sen phải ngủ cái phòng đó đặt gần hai bà. Còn hai cô thì ngủ chung một phòng lớn ở trên lầu, đối diện với phòng của Quý.

Quý đưa hai bà với Sen đi nghỉ rồi trở lên thấy Hường, Mỹ vẫn còn ngồi nói chuyện, Quý ráp lại đàm đạo nữa. Quý tính sáng bữa sau sẽ giao cho mấy bà một chiếc xe đạp đi chợ chơi. Trưa ăn chơi rồi xe sẽ đưa về Càng Long cho hai cô sửa soạn đặt bữa sau nữa Quý sẽ lên rước đi Sài Gòn chơi.

Hai cô thuở nay chưa đi Sài Gòn lần nào, nhớ tới việc đó có ý lo ngại. Nhưng nghĩ đi với Quý, lại lên đó có nhà sẵn cho mà ở, thì cũng có hơi vững bụng.

Sáng bữa sau, ăn lót lòng rồi Quý dậy đem xe lớn ra cho bốn người đàn bà với Sen đi chợ chơi. Quý đưa cho mỗi người một trăm đồng muốn mua vật gì thì có tiền sẵn mà mua.

Mấy bà đi rồi thì Quý cầm lái chiếc xe nhỏ một mình đi thăm thầy nhưt Vĩnh.

Trưa về ăn cơm, bữa nay ăn cơm Việt, Quý rất vui mừng mà nói có gặp đầy đủ thầy nhưt Vĩnh, hai ông bà đều chịu chừng cô nhi viện tổ chức xong rồi hai ông bà sẽ dọn về ở làm đốc lý cơ quan phước thiện ấy, ông lại lãnh chăm nom phần giáo hoá cô nhi và chọn lựa sinh viên để gởi qua Pháp mà học thêm nữa. Được thầy nhưt Vĩnh phụ trách thì Quý vững vàng hết lo gì nữa.

Ăn cơm rồi thì bốn người đàn bà lên xe lớn đi về Càng Long. Quý soạn hai gói hàng của Ba Thới với Ba Mùi mà giao cho hai bà đạp về mượn thợ Càng Long may. Còn đồ của hai cô với áo rộng cùng áo dài của Quý và Sen thì để lại trong hoa ly đặt sáng mai Quý sẽ trở theo lên Sài Gòn mượn may hết.

Chương IV

(22)

Sài Gòn ... Sài Gòn ...

Thuở nay Mỹ với Hường nghe hai tiếng Sài Gòn thường hoài. Người thì khoe Sài Gòn tốt đẹp như cảnh tiên. Kẻ thì nói Sài Gòn náo nhiệt như chợ tết, ngựa xe rần rộ, người đi dập dìu, vui chơi ngày đêm, giàu nghèo đủ hạng.

Sửa soạn đi Sài Gòn, cô Mỹ ngoài kia cũng như cô Hường trong này, đêm nay hai cô rộn rục ngủ không được, trong trí cứ muốn tưởng tượng coi Sài Gòn như chốn nào, nhưng nghĩ không ra, không hiểu nó ở đâu, không biết đi bao lâu mới tới.

Ở chốn thôn quê người ta đã quen tục đi đâu cũng lo ăn trước vài chén cơm dần bụng rồi mới đi, vì họ hồ thẹn với cách ngồi quán ngồi tiệm dọc đường mà ăn uống.

Ba Mùi bị cảnh giàu sang của Quý làm chóa mắt rồi kiêng sợ, bây giờ lo ngon ngọt với Mỹ để cầu thân, bởi vậy nghe trống ngoài quận đánh canh năm, thì kêu Mỹ thức dậy đi Sài Gòn. Chị ta bồn thần xuống bếp nhúm lửa nấu một nồi cơm nhỏ cho Mỹ ăn. Mỹ giành mà làm. Chị ta không cho, biểu Mỹ lo rửa mặt gỡ đầu cho đàng hoàng, đợi cơm chín ăn rồi thay quần áo mới mà bận cho sẵn, đợi lên xe thì đi, khỏi bắt Quý chờ đợi.

Phần thì ăn cơm sớm, phần thì trong lòng rộn rục, cô Mỹ rảnh rỗi, nhưng ăn cơm không biết ngon, bởi vậy và cho hết chén cơm rồi cô bung đem đẹp mà đi uống nước.

Bây giờ cô mới vô buồng bận bộ đồ mượn thợ Càng Long may cô mới lấy về hồi chiều. Bộ đồ may khéo và bận vừa. Ba Mùi theo vuốt ve trầm trồ, khen hàng tốt nhứt hạng mà thợ cắt khéo cũng nhứt hạng.

Cô kiểm giấy gói bộ đồ bận đi Trà Vinh bữa trước, là cái áo của cô Hường cho mượn với cái quần cô mới may, mà đem hờ theo, để có đồ thay đổi đỡ ít bữa.

Mặc quần áo tốt, tóc bới vén khéo, mặt mày tay chun rửa sạch, tay đeo đôi bông xoàn to, chun mang đôi guốc mới, tướng mạo cô Mỹ hôm nay cũng đẹp có thua gì chị em bạn gái ở trong làng. Ba Mùi đứng ngắm nghía cô rồi cười mà nói: “ Năm đó thầy giáo Lễ hay cha con bán ruộng, rồi thầy thôi lui, chê con nghèo nên cưới con Sáu Thị. Dì chắc bây giờ thầy tiếc lắm”.

Mỹ ùng cười mà nói: “ Con người như vậy nhắc tới làm chi dì. Dì muốn an lòng khoẻ trí, dì đừng thèm nhớ những chuyện đó”

Trong lúc cô Mỹ sửa soạn đây thì trong ngõ ba Suối Cạn dì Ba Thới cũng kêu Hường với Diệu thức dậy. Dì cũng biểu Diệu nấu cơm cho Hường ăn, Hường cũng thay đồ, cũng gói đem theo một cái áo với một cái quần, rồi mẹ con ngồi nói chuyện mà chờ Quý.

Trời mới hừng sáng thì xe Quý lên tới, đi chiếc xe lớn sơn màu xám, có đem người bếp nấu ăn theo, ngồi phía trước với Sen.

Quý xuống xe đi vô nhà móc túi lấy hai chiếc vòng đưa cho Hường mà biểu đeo đi. Dì Ba Thới cũng đi theo ra nhà Ba Mùi chơi.

Xe vô sân thì Ba Mùi với cô Mỹ đã đứng sẵn tại cửa mà chờ. Quý cũng xuống xe vô đưa hai chiếc vòng cho Mỹ đeo. Quý thấy Mỹ mặc đồ mới thì khen đẹp. Ba Thới với Hường vô đứng ngắm áo quần của Mỹ đều nói may vừa như vậy bận coi mới được.

Hai cô mặc đồ mới, đeo bông hột xoàn, tay cũng có vòng nhẫn xoàn. Quý đứng ngó, sắc mặt rất vui vẻ.

Quý cùng hai cô mới từ giã Ba Thới với Ba Mùi lên xe. Quý ngồi giữa để hai cô ngồi hai bên. Còn hai gói áo của hai cô thì để trên cái hoa ly trước mặt.

Sen cũng từ giã mẹ mà đi, kêu dặn chú Tiên ở nhà coi nhà với mẹ, có ý muốn khoe với chú rằng mình cũng được đi Sài Gòn với anh chị.

Chú Tiên cười ngỏn ngoãn, đứng ngó chiếc xe lộng lẫy chở mấy người biết yêu chú, mà chú cũng hết sức mến yêu, lần lần chạy ra cửa ngõ.

Ba Thới hẹn với Ba Mùi chờ ăn cơm sớm rồi đi ôm hàng ra đặng hai người hiệp nhau ra chợ mua may quần. Ba Mùi hứa chờ. Ba Thới mới ra về. Hai bà bây giờ thân yêu, không còn có chi mà đổ kỵ nhau như ngày trước nữa.

Buổi sớm mới người ta đi chợ đầy đường, lại trước nhà Dây thép Càng Long mấy chiếc xe đồ sửa soạn chạy, bóp kèn te te, hành khách lẫn lẫn nhộn. Chiếc xe của Quý phải chạy chậm chậm. Ai thấy chiếc xe tốt, lại mới tinh, cũng dòm ngó, người thấy Sen, kẻ thấy Hường hoặc thấy Mỹ ngồi trên xe cũng đưa tay mà chỉ rồi nói với nhau.

Xe qua khỏi chợ rồi tài xế mới nhấn ga sáng cho chạy mau được. Cô Mỹ hỏi Quý:

- Đi chùng nào mới tới Sài Gòn?
- Chùng 10 giờ tới, vì đến đường ngay đây, xe mình chạy đến 90 hoặc 100 cây số một giờ. Nếu đi xe đồ thì gần 12 giờ mới tới.

Cô Hường nói:

- Xe đồ Sài Gòn thường thường lối 11 giờ về ngang cửa tôi.
- Ừ, ở trên họ chạy hồi 6 giờ. Hồi này mình đi đó gần 7 giờ.

Hai cô mới đi đường Sài Gòn lần đầu nên không biết xóm nào chợ nào hết, tới đâu Quý phải chịu khó nói cho hai cô hiểu thành thử có chuyện nói với nhau luôn luôn, làm cho hai cô vui vẻ và an lòng không còn lo ngại chi hết.

Lên tới gần Vinh Long, Quý dặn tài xế chạy đường trong cho hai cô biết châu thành. Quý hỏi hai cô có đói bụng và muốn ăn uống hay không. Hai cô đồng nói hỏi khuya đã có ăn cơm dần bụng rồi. Quý cười ngất, cười hai cô nhà quê hể đi ra thì có cơm bắp đầu gói.

Đến bến đò Mỹ Thuận hai cô thấy xe đậu cả dọc mà cách xuống đò cũng khác hơn cách xuống đò nước Xoáy hồi nãy. Quý phải cắt nghĩa điểm trọng yếu của Mỹ Thuận cho cô nghe: chín tỉnh miền tây đi Sài Gòn đều phải qua đò này hết thảy, chớ chưa có ngã nào khác, vì vậy nên ở đây có xe dòn dập luôn luôn không ngớt.

Tài xế đi kỹ, không cho xe chạy mau lắm, nên chín giờ ba khắc thì tới Phú Lâm. Quý cho hai cô hay từ đây xe vào châu thành Chợ Lớn rồi, còn chùng mười phút nữa sẽ tới nhà. Hai cô ngó ra trước thì trên đường người ta đi dập diu, chen lấn với đủ thứ xe, xe hơi, xe ngựa, xe bò, xe kéo, xe máy, không thiếu thứ nào hết. Hai cô hỏi hộp, mắt ngó hai bên không muốn nói chuyện.

Xe bỏ đường này, quẹo qua đường nọ, rồi quanh lại đường khác nữa, chạy một hồi, thành linh vô sân mà ngừng.

Quý cười mà nói: “Tới nhà rồi”. Quý vội mở cửa xe, biểu Mỹ xuống trước rồi Quý với Hường tiếp xuống sau. Phía trước anh bếp với Sen đã xuống rồi, tài xế bóp kèn. Một anh bồi chạy ra xá, Quý biểu coi xách đồ lên lầu.

Hường với Mỹ đứng ngó vô nhà thì thấy một toà nhà lâu nho nhỏ, nhưng có vẻ êm ấm lại gọn gàng. Một gia đình có vài đứa con nhỏ mà ở chỗ như vậy thì đủ an nhà sung sướng.

Quý mời hai cô vô nhà. Qua khỏi cửa thì liền thấy hai bên, có hai bàn viết, có tủ đứng, có máy đánh chữ, có máy điện thoại. Quý chỉ mà nói: “Đây là chỗ người thay mặt cho tôi làm việc, có một thư ký phụ. Bữa nay chúa nhật nên hai người nghỉ hết”

Phía trong có một bộ sa lông nhỏ, và tiếp theo đó là một bàn ăn, còn hai bên có hai phòng ngủ. Bàn ghế toàn bằng cây thông hoặc cây giá ty sơn dầu nên nhẹ nhàng mà sạch sẽ.

Quý dắt lên lầu. Tầng trên cũng có hai phòng ở phía sau, có kèm phòng tắm và rửa mặt, còn phía ngoài cũng có sa lông, có bàn viết, có đi hoãn, có tủ sách có cái ra dờ.

Hai cô Hường và Mỹ đi xem giáp hết rồi nói sắm nhà gọn như vậy ở cũng xong cần gì phải làm rục rở bê bộn như nhà dưới Trà Vinh. Quý nghe lời bình luận ấy thì cười chớ không cãi. Quý biểu anh bồi kêu anh bếp với anh tài xế, Quý nói ngày nay lên trễ không kịp đi chợ, vậy để ăn cơm nhà hàng, rồi mai sẽ bắt đầu ăn cơm nhà. Quý đưa cho mỗi người một trăm và dặn anh tài xế chơi rồi 11 giờ rưỡi sẽ đưa đi ăn cơm.

Quý mời hai cô rửa mặt rồi đứng giờ cùng nhau lên xe xuống Sài Gòn vào nhà hàng ăn cơm trưa. Sen với hai cô bây giờ mới thấy rõ sự náo nhiệt của đất Sài thành, náo nhiệt từ ngoài đường vô trong nhà hàng, ở chỗ nào thiên hạ cũng lăng xăng dường như lật đật sợ bê trễ

rồi hư hỏng việc của mình, khác hẳn tư cách của người ở thôn quê, ăn nói cẩn thận đi đứng chậm rãi, dường như không lo ngại việc chi hết.

Ăn cơm rồi trở về nhà, Quý giao cho hai cô một cái phòng ở trên lầu đặt hai cô nghỉ, còn cái phòng ngang đó thì để cho Sen. Quý thay đồ rồi xuống tầng dưới kêu tài xế mà biểu vô đất hộ mời bà xếp Marc sáng bữa sau bà ra đem giùm hai cô đi đặt may áo may quần.

Quý vào cái phòng tầng dưới mà nghỉ. Đến 3 giờ chiều Quý thức dậy tắm rửa rồi thay đồ và biểu hai cô với Sen sửa soạn đi chơi cho biết Sài Gòn trong buổi chiều chúa nhật.

Quý mời mấy chị em lên xe, biểu tài xế chạy chậm chậm khắp châu thành cho mấy chị em xem cho biết, đi vòng các đường lớn, xuống chợ Bến Thành, qua đường Ca-ti-na, lên nhà thờ, vô cửa sở thú, ra mé sông xem tàu hàng, đi đến gần tối rồi trở lại cầu ông Lãnh do ngã Cầu Kho, Chợ Quán mà vô chợ Lớn. Ghé một cao lầu lớn ăn cơm tối rồi trở về Sài Gòn đi thẳng qua Catina xem hát bóng, đến gần 12 giờ khuya mới về nghỉ.

Sáng bữa sau bà xếp Marc đi xe hơi riêng của bà xuống thăm Quý. Bà là người Việt, tuổi đã bốn mươi lăm mà sắc vẫn còn đẹp. Bà cũng son phấn như các bà khác, nhưng đôi mắt đúng điệu, nên ra vẻ thanh nhã chứ không lả lơi, y phục sang trọng nhưng sắc xảo chứ không lòe loẹt.

Bà Marc thạo đời, biết người, lại có tánh bái buổi vui vẻ, bởi vậy Quý giới thiệu cô Hường với cô Mỹ cho bà biết nói rằng bà mua hàng giùm hôm nọ rồi đem về Càng Long thợ may thợ may không thể may hết được, nên đưa hai cô lên đây cậy bà dắt ra tiệm may quen mà mướn cắt may giùm cho khéo mà cũng cho mau. Bà sẵn sàng chịu liền. Nhờ trí khôn ngoan bậc thiếp của bà nên bà mở hết mấy gói hành mà coi lại, bà chỉ cái tốt cho hai cô hiểu, bà nói chuyện với hai cô trong một lát thì hai cô yêu bà liền, không còn bọ ngỡ nghi ngại điều chi hết.

Nghe người Pháp thay mặt với thầy ký lại làm việc, Quý xuống tầng dưới nói chuyện với người đó một chút rồi trở lên, thì thấy bà Marc với hai cô nói chuyện vui cười cùng nhau, cũng như chị em quen biết đã lâu rồi vậy.

Bây giờ mới tính tới việc đi mướn may đồ.

Bà Marc kêu bồi biểu ôm hết các gói hàng đem bên xe bà. Bà mời hai cô đi chung với bà. Còn Quý với Sen đi xe riêng theo đặng tiệm may đồ mà may hai áo dài của hai người và may áo rộng cho Quý luôn thể. Bà nhớ còn phải may cho mỗi người một phần hàng trắng đặng bận với áo dài. Bà nói để xuống tiệm họ có hàng rồi đặt luôn cho may.

Xuống tới tiệm quen của bà Marc ở chợ Mới, Quý xin thợ đo Quý và Sen trước đặng hai anh em còn phải đi đặt đồ tây cho Sen. Thợ đo rồi bà Marc biểu Quý đi đâu thì đi, để bà lãnh hai cô, bà đặt may đo rồi bà sẽ đưa về.

Quý đem Sen qua Ca-ti-na đặt may cho Sen một bộ đồ nỉ xám, một bộ **ga-bạc-đinh** trắng, với hai bộ đồ trắng. Quý còn mua cho nó hai đôi giày da, mua sơ mi, mua **rê-gát**, mua nón trắng nón nỉ cho đủ bộ vận. Sen vui sướng vô cùng, nhớ lại bữa anh mới về, mình lợt lạt với anh thì ăn năn hết sức.

Dắt Sen đi dạo Ca-ti-na, Quý ghé tiệm vàng mua hai chiếc cà rá nhỏ với hai sợi dây chuyền có **mề-day-dông** nhận hột xoàn để cho Mỹ và Hường đeo chơi.

Đến 11 giờ Quý với Sen trở về nhà mà hai cô vẫn chưa về. Quý ngồi nói chuyện với người Pháp, giờ mấy cuốn sổ ra xem, đến 12 giờ mới có xe của bà xếp vô sân.

Người Pháp đại lý đó với thầy lý ra về, Quý thấy Hường với Mỹ bước vô, còn xe bà xếp thì quanh ra ngõ, thì hỏi: “ Bà xếp về luôn, bà không vô nhà hay sao?”

Hường cười mà đáp:

- không có bà xếp. Bà biểu người con gái lớn của bà đưa hai chị em tôi về đây.
- Con gái lớn ở đâu mà đưa?
- Hồi sớm mời đặt may đồ xong rồi, bà dắt chị em tôi lại mấy tiệm bán hàng coi chơi rồi bà mời lên nhà bà cho biết nhà. Bà ở cái nhà nhỏ mà ngộ quá.
- Ủ, xóm đó kêu là Đất Hộ. Té ra hai chị em có lên nhà bà Marc rồi. Vậy mà chiều nay tôi tính dắt lên thăm bà chứ. Lên trên có thấy 3 đứa con của bà hay không?
- Có. Bà có kêu ra trình diện cả ba cô.

- Cô Mỹ tiếp mà nói:
- Ba cô mặc đồ đầm lịch sự quá. Nhứt là cô lớn hơn hết nói chuyện dễ thương lắm. Cô đó ngồi xe đưa tôi về hồi này đó.
- Ủ, Jeanne dễ thương lắm, học giỏi nữa.
- Vậy à? Bà mời hai chị em tôi chiều ăn cơm với bà.
- Chị chịu hay không?
- Hai chị em tôi dục dặc. Bà nói không biết nhau thì thôi, chớ biết nhau rồi thì là chị em, đừng áy ngại gì hết. Bà biểu chị em tôi coi bà như chị ruột trong nhà vậy. Lên đây có cần dùng việc gì cứ nói cho bà biết đặng bà giúp cho. Mới biết lần đầu mà người thiệt là tử tế, không làm kiêu làm cách gì hết.
- Tôi đã nói lên Sài Gòn thiếu gì người quen, muốn vật gì cũng có người lo cho. Được lắm, hai chị em cứ làm quen chơi với bà Marc đi. Bà biết điều lắm. Không sao đâu mà ngại.
- Vợ chồng xứng với nhau quá. Ông xếp vui vẻ, mà bà cũng vậy. Bà nói 5 giờ chiều bà xuống rước hai chị em tôi đi Chợ Lớn chơi. Tối về nhà bà ăn cơm rồi đi coi hát cải lương với bà. Chừng vãn hát bà đưa về.
- Được. Cứ đi chơi với bà. Đối với mình bà cũng như người trong thân. Ông làm việc với tôi. Tôi tin cậy ông lắm. Mà áo quần đặt may xong hay chưa?

Cô Hường tiếp mà đáp:

- Họ biểu hai bữa lại bận thử rồi chừng bốn bữa nữa thì may xong hết.
- Vậy thì trong một tuần lễ mình về được. Một tuần đủ cho chị em biết hết Sài Gòn Chợ Lớn. Để may đồ cho Sen rồi tôi chở hết lên vườn cao su của tôi đặng đi cho biết.

Anh bồi ra bắm cho hay cơm đã dọn xong rồi. Quý móc túi đưa cho hai cô mỗi người một chiếc cà rá với một sợi dây chuyền biểu đeo thử. Hai cô đeo rồi. Quý dắt lại đứng trước tấm gương lớn ngắm coi. Hai cô chúm chím cười.

Ăn cơm rồi Quý vô phòng mà nghỉ. Hai cô với Sen lên lầu, mắc bàn luận về cảnh náo nhiệt của Sài Gòn, về sự rục rĩ của nhà hàng, về trang hoàng của rạp hát, về tàu to tát, về xe đạp diu, về bà xếp Marc bãi buôi, về con của bà ngộ nghĩnh, ba người cứ trầm trồ khen ngợi, cứ nhắc nhở vui cười, không thềm ngủ trưa, mà cũng không thềm nằm nghỉ.

Lên Sài Gòn Mỹ thấy đàn bà con gái, từ già chí trẻ đều trang điểm bóng láng, quần áo bảnh bao. Đến xế hai cô mới rửa nhau tắm rửa cho sạch sẽ, chải gỡ cho về vang, rồi thay đồ, đeo nữ trang mang giày mới, không phải có ý chung diện làm chi, kỳ thiệt là muốn làm cho người ta đừng chê mình nhà quê mình dân ruộng vậy thôi.

Quý lên lầu thấy hai cô ăn mặc đàng hoàng, hết cái vỏ quê mùa nữa, thì lấy làm hài lòng. Chàng mở tủ lấy đưa cho mỗi cô một ngàn, biểu bỏ túi đi chơi với bà xếp Marc, cậy mua cho giùm mỗi người một cái bóp để cầm tay như các bà các cô khác.

Thiệt quả năm giờ chiều bà Marc ngồi xe ra tới rước hai cô đi chơi. Nhon dịp Quý mới pha lửng cậy bà làm hoa tiêu lái giùm hai chiếc thuyền quê cho quen lượn sóng Sài Thành, kéo gió bê nước đập rồi đụng chạm với tàu hơi tàu khói.

Bà Marc vui vẻ chịu lãnh tập cho hai cô quen Sài Gòn, khuyên Quý an lòng, đừng lo chi tiết.

Cách ba bữa sau, tiệm đã may trước cho Sen được một bộ đồ ga-bạc-đinh rồi, Quý mới mời bà Marc với ba người con gái của bà đi lên Xuân Trường ăn cơm tối một bữa. Sen thấy cô Jeanne thì mê mết, cứ theo nói chuyện với mấy chị em cô. Mà cô Jeanne là gái Sài Gòn, cô không biết nhứt nhát sứt sè, nên cô cũng vui vẻ theo chơi với Sen, không áy ngại chi hết.

Từ đây hễ sớm mai thì bà mai rước hai cô đi thử áo, đi mua đồ. Buổi chiều thì hai bà hiệp lại đi chơi hai xe, khi đi ăn nem Thủ Đức, khi đi ăn cơm Tây Sài Gòn, khi ăn cơm Tàu trong chợ lớn.

Một bữa Quý biểu anh bếp mau đồ ăn sẵn, rồi rửa nhau đi hai xe lên viếng vườn cao su trên Biên Hòa. Quý mời ba Marc qua ngồi xe bên này đặng nói chuyện chơi với hai cô cho vui, để Sen với anh bếp qua xe của bà đi với ba cô gái nhỏ theo sau.

Mỹ với Hường thuở nay chưa biết vườn cao su, nên lên tới đó thấy vườn mình mông chón chở, mà đường xẻ ngay thẳng, cây trồng có hàng, đầu đó đều sạch trơn, công việc phân rành rẽ, thì hai cô ngạc nhiên, khùng khiếp trước một công phu sáng tạo đồ sộ như vậy.

Cô Hường với cô Mỹ đi theo bà Marc mà xem vườn, Hường nói nhỏ với Mỹ: “ Người làm cuộc chủ vườn như vậy nên sắm cuộc nhà ở Trà Vinh như vậy, nghĩ cũng phải”

Còn Sen đi theo ba chị em cô Jeanne mà chơi phía khác, khi đứng rù rì dưới bóng cây, khi đi thẩn thờ trên đường thẳng, ban đầu còn sục sè, lần lần rồi vui vẻ thân yêu, người yêu sắc đẹp thần tiên, kẻ yêu lời quên chất phác.

Người Pháp coi vườn lằng xằng lo tiếp đãi ông chủ, mà còn phải chỉ công việc làm cho ông xem. Người Pháp với Quý mắc bận rộn về phận sự nên phải để cho đám đàn bà với sắp trẻ em tự do vui chơi trò chuyện.

Ăn cơm trưa rồi, Quý với mấy bà con mới lên xe trở về Sài Gòn. Mỹ với Hường rất vui lòng mà được thấy vườn cao su, mà cũng rất kính phục công của người mở rừng mà tạo thành một cuộc kinh dinh đến ám trăm mẫu đất như vậy.

Quý ở Sài Gòn cho hai cô vui chơi tới tám bữa, tiệm may mới giao đủ quần áo đặt may. Quý đem hai cô với Sen lên nhà bà Marc từ giả mà về Trà Vinh. Quý ân cần mời bà với ba cô nhỏ chùng đám cưới thế nào cũng ráng xuống Trà Vinh ở chơi ít bữa.

Cô Mỹ và cô Hường lên xe đi về, hai cô được biết những việc thuở nay nghe nói chưa thấy, được thưởng thức những thứ cao sang, những cảnh xinh đẹp thuở nay chưa hề dám mơ ước, bởi vậy hai cô rất mát dạ, rất hài lòng. Cô Mỹ cứ khen bà xếp Marc thông thạo mà hông kiêu căng, cô nói lên Sài Gòn mà có bà dắt đi chơi thì không sợ gì hết.

Quý nói trong nhà đã có hai chiếc xe, trên Sài Gòn lại có nhà sẵn cho mà ở, vậy hễ buồn thì lấy xe lên Sài Gòn ở chơi năm mười bữa cho đã rồi về.

Mỹ nói sau có đi nữa thì mời luôn hai bà dì đi đặng cho hai bà biết cảnh thú Sài Gòn với người ta.

Trong lúc ba người ngồi phía sau nói chuyện thì Sen ngồi trước gió phát phới mát mẻ, mắt nhắm lim dim, trí tưởng nhớ hình dáng cô Jeanne, nhớ miệng cô cười có duyên, nhớ tiếng cô nói ngọt xớt.

Chương V

(23)

Cả tuần nay, ở vùng Càng Long, cái tin đèn đài cát đồ sộ dưới Trà Vinh do vốn của Phan Văn Quý, con trai Bồi báỉ Tồn, chớ không phải của ông nào nào xa lạ. Tin ấy phóng ra rất mau mà cũng rất mạnh, làm cho dư luận sôi nổi xông xáo vô cùng. Từ ngoài chợ vô mấy áp trong giồng, đi tới đâu cũng nghe người ta bàn luận về chuyện của Quý trở về làng mấy tháng nay cuộc đất phát vườn, ăn mặc lang thang, làm cho ai cũng lẫn tưởng nghèo hèn mặt rệp, té ra anh ta giàu quá xá, giàu không thể tưởng tượng.

Có thể nói hôm trước lên Sài Gòn mua đem về hai chiếc xe hơi mới tinh hảo, vô đậu chỉnh ỉnh trong sân ông Bồi báỉ, rồi rần rộ đi về nhà mới dưới Trà Vinh.

Người khác nói cách mấy bữa trước Quý chớ chị em với con gái dì Ba Thới đi Sài Gòn chơi, xe đi ngang chợ Càng Long, ai cũng ngó thấy.

Người khác nữa lại nói thêm rằng Quý sửa soạn cưới cô Hường, là con của dì Ba Thới, nên đem cô nọ với cô Mỹ lên Sài Gòn đăng may đồ. Chuyện đó chắc chắn như một với một là hai, bởi vì dì Ba Thới cũng như cô Ba Mùi đem hàng ra chợ mướn thợ may áo may quần đăng làm lễ cưới, hai người đã nói thiệt mọi việc cho ai nấy hay biết.

Sở dĩ có sự xông xáo bàn luận như vậy là vì hôm nọ Quý chớ Hường, Mỹ với Sen đi Sài Gòn, khi xe đi ngang chợ Càng Long có nhiều người ngó thấy rồi đến trưa lại có Ba Thới với Ba Mùi ôm hàng ra chợ mướn thợ may áo may quần. Người quen gạn hỏi bà mua hàng ở đâu mà mỗi bà may tới hai áo hai quần còn hồi sớm mới Quý đi xe của ai mà tốt quá như vậy.

Ba Thới với Ba Mùi nghĩ Quý đã chường mặt thiệt, không cần giả dạng nữa. Huống chi Quý đi theo làm bồi cho ông La-Co, vì ham học nên ông thương yêu; ông đem về Pháp ông cho ăn học thi đậu bằng Kỹ sư, ông nhận làm con nuôi, rồi chừng ông chết ông để sự nghiệp cho Quý hưởng, việc như vậy làm vinh diệu cho Quý chớ không xấu hổ gì mà sợ người ta chê cười nên phải giấu giếm, Dì Ba Thới, như là Ba Mùi nói ngay ra hết cho chị em nghe, vì vậy nên thiên hạ mới hay mà bàn tán khắp mấy làng An Trường, Mỹ Cẩm, Mỹ Trường, Trường Định.

Đến bữa Quý với mấy chị em về xe chạy ngang chợ Càng Long, người ta thấy rồi kêu nhau chỉ chỗ mà nói nữa. Xe vô sân, chú Tiễn ngó thấy, chú chạy ra mà mừng. Chú thấy cậu Sen ăn mặc như ông hoàng, thì chú chúm chím cười, coi bộ chú đặc ý lắm.

Quý dặn Ba Mùi sửa soạn rồi một chút nữa có xe lên rước xuống Trà Vinh ăn cơm và nói chuyện chơi, vì bây giờ xe chật đi một lượt không tiện. Chàng dặn chú Tiễn ở nhà coi nhà, để cho Ba Mùi với cô Mỹ ở dưới Trà Vinh ít bữa đăng sắp đặt đám cưới. Chàng cho chú hai mươi đồng bạc đăng ở nhà mua tôm cá mà ăn, rồi cùng với chị em lên xe vô ngã ba Suối Cạn cho dì Ba Thới hay áo quần đã may xong rồi hết, Quý cũng xin dì Ba sửa soạn đăng chút nữa sẽ có xe trở lên rước dì xuống ở ít bữa mà lo đám cưới, có chị Diệu ở nhà coi nhà thì chẳng có điều chi mà lo.

Xe Quý đi không đầy một giờ thì quả có chiếc xe đen lên rước Ba Mùi với Ba Thới đi nữa.

Vì Quý đã đánh dây thép cho ông Marc hay trước nên ông dạy bồi bếp sắp đặt dọn bữa ăn trưa này sẵn sàng mà chờ

Cô Hường với cô Mỹ gặp ông Marc thì mừng rỡ. Khoe đã quen với bà Marc rồi, khen bà tử tế, khen bà đưa con bà đẹp dễ thương, rồi còn nài bà có hứa chừng nào đám cưới bà sẽ đem con xuống ở chơi ít ngày.

Trong bữa cơm Mỹ và Hường tiếp nối nhau mà thuật chuyện Sài Gòn Chợ Lớn không dứt, khoe được đi dạo khắp đô thành có thấy đủ những ngôi nhà lớn nhỏ, có ăn đủ cơm Tây cơm t

Tàu, có coi cải lương hát bóng, có đi Xuân trường t

Thủ đức, có đi viếng vườn cao su, vườn rộng lớn minh mông gần bằng một làng, cây trồng giấp hết, dân làm công cả ngày, có xe đường xá thẳng băng, đâu đó dọn dẹp sạch sẽ.

Câu chuyện còn tiếp luôn buổi trưa đó không nghỉ, Mỹ nhắc nhở mấy mẹ con bà xếp Marc, Hường cười mà nói bộ Sen mê mết cô Jeanne, mà cô này thiệt lịch sự lại dễ thương, nên vợ chồng ông Marc chịu gả cho Sen, thì nên cầu mà cưới

Cô Mỹ trẻ môi mà nói cô Jeanne học giỏi lại đẹp như tiên nga, còn Sen lại quê mùa lại dốt nát, không ước chuyện cao xa như vậy.

Đì Ba Thới nói: “không hại gì. Để mẹ con bà xếp xuống đây, tôi dò ý thử coi, nếu con nhỏ ưng tôi đứng ra làm mai cho”.

Đến xế Quý mời hai bà hai cô ngồi ăn bánh uống trà Quý mới nói:”quần áo và nữ trang xấp xong rồi. Bây giờ nên tính đến đám cưới cho rồi đừng tôi rảnh lo nhiều việc khác. Để tôi tỏ ý của tôi đã xấp đặt cho hai dì nghe, chánh thức tôi là kỹ sư La-Co, thuộc quốc tịch pháp, theo pháp luật thì hôn thú của tôi ở Sài Gòn về xã Tây lập, còn ở lục tỉnh thì về Tham biện chủ tịch tỉnh lập.

Khai sinh khai tử đôi bên tôi đã xin sao lục sẵn rồi. Vậy sáng mai tôi sẽ nạp cho Tham biện đăng bố cáo **bát nhật** rồi định ngày lập hôn thú. Theo phép đứng hôn thú phải có hai người làm chứng. Về đàng trai tôi nhờ thầy nhứt Vĩnh đứng chứng giùm cho tôi. Còn bên gái tôi muốn cậy ông xếp Marc đứng chứng. Đì Ba với em nghĩ coi có được không?”.

Đì Ba Thới nói:” được lắm chớ. Nếu ông xếp chịu đứng làm chứng giùm cho con Hường thì quý biết chừng nào”.

Quý nói tiếp:” hể tôi cậy thì ông chịu. Vì tôi là người việt mang tên pháp, nên lễ cưới phải làm lễ hỗn hợp, chớ không phải làm theo tục truyền được. Vậy bữa cưới thân tộc hai bên với dâu rể buổi sớm mới đó phải hội hiệp tại nhà tôi đây. Gần 9 giờ thì lên xe đi hết vào tòa bố đăng lập hôn thú. Mà sớm mai bữa đó hai nhà trên Càng Long cũng mời ít người bà con đến sẵn trong nhà và cũng nấu ít mâm dọn sẵn trên bàn thờ. Hể hôn thú lập xong thì hết thầy cả đoàn xe chở dâu rể, sui gia với chứng đi thẳng về Càng Long dựng dâu rể làm lễ bái từ đường bên trai rồi qua bên gái, cũng như trình diện với ông bà cha mẹ hai bên. Lễ xong thì dâu rể với họ hàng nhập lại ăn chung một bữa cơm tại nhà thờ của tôi. Mãn tiệc thì bà con hai bên lên xe đi hết xuống nhà lớn dưới này dựng dự tiệc cưới tôi sẽ đãi tối bữa đó. Nên xe chở một lần không hết thì chạy lên xuống chở nhiều chuyến vì trọn buổi xế đó có nhiều thì giờ, không đến nỗi trễ mà sợ. ”

Đì Ba Thới hỏi:

- Con xấp đặt như vậy tề ra không có rước dâu mà cũng không có đưa dâu?
- Thừa không. Hai họ nhập chung lại đây dựng đi lập hôn thú, rồi cũng nhập chung về bái yết từ đường hai bên. Nếu muốn buổi mới rước dâu đưa dâu dựng làm lễ từ đường, rồi chiều sẽ đi lập hôn thú cũng được. Nhưng làm như vậy thì thất công tới hai buổi, lại buổi sớm mời phải nhóm họ hàng đông, rồi đãi trên Càng long, nhà chật hẹp bất tiện. Vì vậy nên con tính chiều bữa cưới đó con làm một tiệc lớn tại nhà dưới nhà này. Con mời hết thầy những người quen biết thuở này trên Càng Long xuống đây dự tiệc. Con cho nhiều xe hơi trực sẵn buổi chiều đó mà rước khách, ai muốn đi thì rước hết, chừng mãn tiệc cũng có xe đưa về.
- Mời hết, nhu họ đi cả trăm thì làm sao?
- Đi bao nhiêu cũng được, càng nhiều càng tốt, còn tính mở tiệc từ sáu giờ chiều tới sáng bữa sau, con đãi ăn uống luôn, cho bà con quen biết ở vùng Càng Long vui chơi với vợ chồng con một bữa.
- Con không tính mời khách Trà vinh hay sao?
- Mời bữa khác. Tiệc đãi bữa đó là đãi khách Càng Long với bà con hai bên mà thôi. Con nghĩ một bữa rồi bữa sau nữa sẽ có một tiệc khác tổ chức đãi khách xa lạ. Khách quý hơn hết là quan Tham biện đứng lập hôn thú. Con sẽ mời các quan Pháp và Nam trong tỉnh, mời mấy bạn kỹ sư công chánh học một lớp với con, mời chủ mấy hãng con có hùn, mời mấy người thay mặt cho con coi các sở. Tiệc ấy mãn rồi thì nhảy đầm cũng vui chơi sáng đêm.
- Nhảy đầm là sao?

- Chừng đó thì dì sẽ thấy.
- Đãi tới hai tiệc chắc tốn hao dữ lắm.
- -Nhơn dịp con cưới vợ, con khánh thành luôn tổ chức La-Co cho thiên hạ biết, bởi tốn hao chút đỉnh không hại gì.
- Con liệu coi thể nào phải thì con làm. Tụi này có biết gì đâu mà bàn cãi.
- Sáng mai con xuống toà bố tính việc lập hôn thú. Hễ định ngày cưới chắc rồi thì con sẽ in thiệp mà mời khách. Hai đi ở dưới này chơi với con. Hai cô cũng vậy, ở đặng bàn tính công việc mà làm cho đám cưới được rõ ràng.
- Hai dì về đặng lo sửa soạn nhà cửa chớ.
- Không cần. Còn vài bữa tới đám cưới sẽ về. Mướn người quét trong ngoài cho sạch sẽ vậy thôi, khỏi sửa soạn chi lắm. Còn nấu thì cũng mua một con heo rồi chia hai mà kho nấu. Đãi bà con mấy người không cần làm rình rang. Mướn vài người lồi xóm phụ nấu thì xong. Mà quần áo của hai dì đã may rồi chưa?
- Áo may rồi hết. Còn mấy cái quần thợ hứa chiều nay rồi.

Quý hỏi Ba Mùi có mướn may đồ cho chú Tiên hay chưa. Ba Mùi nói bộ đồ hàng may rồi. Còn đồ vải mới rồi một cái áo.

Nhắc tới quần áo dì Ba Thới mới biểu Hường với mỹ bạn thử đồ mới coi đồ mới thợ Sài Gòn may khéo tới bực nào.

Hai bà với cô dắt nhau vô phòng coi áo quần.

Quý với Sen đi xuống tầng dưới. Quý giao cho Sen một cái phòng riêng, Sen soạn hết quần áo giày nón mà để vào tủ rồi giữ chìa khóa riêng đặng tự do vô ra cho tiện.

Sang bữa sau, Quý cậy ông Marc bữa cưới ông đứng chứng giùm cho bên gái. Ông sẵn lòng chịu liền. Quý xuống thăm thầy nhưt Vĩnh thuật rõ ý định của mình với cách thối thoái của Hường cho thầy nghe.

Thầy lấy làm vui lòng mà được thấy một cô gái quê biết xét người ta, biết thủ phận không ham giàu sang một cách mù quáng, như kẻ háo danh háo lợi. Thầy nói Quý có một người vợ như vậy tuy không có tài mà giúp sức hay giúp trí cho Quý về nhiệm vụ, song có đức đủ lo bề nội trợ cho Quý khỏi nhọc trí bận lòng thể thì Quý cũng được hưởng hạnh gia đình rồi vui lòng mà gây hạnh phúc cho xã hội. Vậy thì cưới cô Hường được lắm, vừa đáp nghĩa nặng tình dài, vừa tạo hạnh phúc từ trong ra ngoài, khỏi phải thiếu sót chỗ nào hết.

Quý cậy thầy chứng giùm trong hôn thú về phía bên trai. Thầy sẵn lòng chấp thuận và hứa Quý muốn gì thầy sẽ giúp cho cả thầy.

Quý đặt in thiệp mời khách dự hai tiệc khác nhau, khách Càng Long dự tiệc chiều thứ năm thì thiệp mời in Việt ngữ, còn quan khách mời dự tiệc tối thứ bảy thì thiệp in chữ Pháp.

Quý hỏi Ba Thới với Ba Mùi mà lật sổ biên hết bà con cùng người quen biết ở vùng Càng Long đặng gởi thiệp mời. Quý gạch trong thiệp bữa thứ năm từ bốn giờ chiều luôn luôn có xe đậu một chiếc tại chợ Càng Long và một chiếc tại ngã ba Suối Cạn để rước khách cho tới bảy giờ tối. Chừng mãn tiệc cũng có xe đưa khách về. Quý tính ở nhà có chiếc xe cũ để cho ông Marc dùng đó với hai chiếc xe mới. Bữa đó có xe bà Marc xuống, mượn xe của bà và mướn thêm vài xe lô ca xông nữa thì đủ đưa rước, vì mời hương chức tân và cựu trong hai làng Mỹ Cẩm với An Trường cùng những người thân thích của hai nhà cộng hết chỉ có tám chục người, chớ không nhiều hơn.

Còn đặt tiệc thì tối thứ năm đặt cho cao lầu Chợ Lớn xuống nấu, đặt mười hai bàn mỗi, bàn mười người, đặng cho bà con trong nhà ngồi nữa, khuya đãi khách một tiệc đồ nguội nữa rồi mới đưa về. Tiệc đãi quan khách tối thứ bảy thì đặt cho nhà hàng Sài Gòn nấu, ăn rồi nhảy đầm chơi đến khuya đãi đồ nguội nữa rồi mới tan.

Ông Marc viết thư dặn vợ con trưa thứ tư phải xuống tới ở chơi đến trưa chúa nhật mới cho về.

Ba Thới với Ba Mùi thấy công việc sắp đặt xong rồi cứ đòi về đặng dọn dẹp nhà cửa, Quý phải cho xe đưa hai bà với hai cô và Sen về đặng sửa soạn. Quý đưa tiền để mua heo và mua

đồ nấu ăn, căn dặn sáng thứ năm xe lên thì rước hết thầy phải xuống sớm đừng có thì giờ thay đổi áo quần và hai cô chải gỡ điểm trang đừng dự lễ lập hôn thú. .

Hường với Mỹ để quần áo mới hay lại hết đừng thứ năm trở xuống rồi sẽ bận. Đôi vòng nhận hạt xoàn cũng để lại, mỗi cô chỉ đeo đôi bông, sợi dây chuyền với chiếc cà rá mà về.

Mỹ với Hương trở về Càng Long, chòm xóm tới thăm nướm nượp. Sen bận đồ Tây thiệt đẹp đi ra chợ chơi làm náo động thêm nữa. Rồi tới thiệp mời sự tiệc tối thứ năm, có xe hơi đưa rước, thiệp ký tên “ Kỹ sư La-Co, trước gọi là Phan Văn Quý “ Ôi thôi! Rần rần náo nhiệt, vì người biết chuyện ai cũng có thiệp mời sự tiệc đám cưới hết, nên mừng rỡ rủ nhau đi hết, đi cho đông đặng vui chơi, có xe rước rồi xe đưa về, sợ gì mà không đi.

Chiều thứ ba Quý về Càng Long thăm coi hai nhà dọn dẹp thế nào. Sen nghe nói bữa sau sẽ có bà Marc với mấy con xuống thì muốn theo xe xuống Trà Vinh. Quý nói chiều thứ tư sẽ cho xe lên rước Hương với Mỹ xuống ăn cơm với bà Marc, vậy Sen chờ bữa sau sẽ đi với hai chị.

Thiệt trưa thứ tư xe của bà Marc xuống tới với ba con, rồi bốn giờ chiều Quý cho xe lên rước cô Hương với cô Mỹ. Ba Thới với Ba Mùi biểu hai cô ở luôn dưới Trà Vinh đừng sáng hai bà xuống tiếp, hai cô đi, Sen đi theo.

Mỹ với Hương gặp bà Marc mừng rỡ vô cùng, cũng như Sen mừng gặp cô Jeanne với hai em của cô.

Ăn cơm tối rồi mấy người đàn bà lên lầu mà sửa soạn quần áo. Mấy người nhỏ dắt nhau đi chơi ngoài sân, nhìn bóng trăng lơ mờ, hứng ngọn gió chường mát mẻ.

Quý với ông Marc ngồi trong sa lông sắp đặt các xe đặng sáng đi lập hôn thú rồi đi luôn lên Càng Long lễ bái tơ đường.

Sáu giờ sáng cho một chiếc xe lên Càng Long rước Ba Thới với Ba Mùi.

Bảy giờ cho một chiếc xe khác đi rước vợ chồng thầy nhưt Vĩnh.

Chín giờ đi lập hôn thú, Quý mặc âu phục, cô Hương khỏi mặc áo rộng

Lễ lập hôn thú xong rồi, Ba Thới, Ba Mùi, Mỹ và Sen đi trước về Càng Long đặng sửa soạn. Mấy chiếc xe khác ghé nhà đặng Quý thay đồ mà mặc áo rộng ở ngoài rồi mới đi một lượt theo sau.

Ai ngồi xe nào thì Quý sắp như vậy:

Dâu rể đi xe xám mới.

Ba Thới với Ba Mùi đi chiếc xe đen mới.

Mỹ và Sen đi chiếc xe củ trong nhà.

Vợ chồng thầy nhưt Vĩnh đi một chiếc xe lô ca xông.

Vợ chồng ông Marc đi chiếc xe nhà của bà một xuống.

Quý dặn ông Marc tặng sáng phải đi kêu hai chiếc xe lô ca xông cho sẵn, mướn luôn hai mươi bốn giờ đặng chiều phụ rước khách Càng Long và khuya mãn tiệc đưa khách về.

Mọi việc của Quý liệu định thì sáng thứ năm thì hành như vậy. Gần bảy giờ xe rước Ba Thới với Ba Mùi về tới. Gần bảy giờ rước xe rước vợ chồng thầy Nhưt Vĩnh cũng lên tới. Hai chiếc xe lô ca- xông lảng bóng cũng đã tới đậu sẵn ngoài sân.

Từ hồi khuya bà Marc giúp trang điểm cho Hương với Mỹ, nên lúc khách tới thì hai cô phụ với Quý ra tiếp khách.

Đến tám giờ chủ khách ăn lót lòng, rồi thiếu mười năm phút nữa tới chín giờ, thì hết thầy lên xe xuống Toà bố. Ai ngồi xe nào y như Quý đã định trước.

Lễ lập hôn thú xong rồi, đoàn xe trở về. Xe của Ba Thới với Ba Mùi và xe của Mỹ với Sen đi luôn lên Càng Long. Còn bốn xe kia thì ghé lại nhà lầu cho Quý thay đồ, mặc quốc phục, và vợ chồng bận áo rộng, rồi mới tiếp nhau một đoàn lên Càng Long bắt yết từ đường

Người trong làng trong xóm chực sẵn trước tiệm dì Ba Thới cũng như trước nhà thờ ông Bồi bá Tồn đen nghệt, đón xem dâu rể ra mắt giàu có sang trọng bắt ngờ.

Trong mỗi nhà đều có vài ky lão với năm sáu đàn ông và đàn bà thân thích ngồi sẵn mà rước họ và chứng kiến cho dâu rể ra mắt cha mẹ ông bà. Làm lễ ngoài nhà ông Bồi bá rồi mới lên xe vô làm lễ rong nhà dì Ba Thới

Lễ bái xong rồi, dâu rể với hai họ nhập nhau ra nhà ông Bồi bái dùng bữa cơm trưa. Ngoài sân sáu chiếc xe hơi đậu hai làng, người ta chen nhau đứng coi đám cưới lớn của ông Kỹ sư cưới con bà quán.

Quý thấy người ta coi đông mới ra mở cửa vui vẻ tỏ lời cảm ơn anh chị em đến mừng cho vợ chồng mới cưới và tuyên bố rằng dâu không có tiếp được thiệp mời lên xe mà đi, tự nhiên vợ chồng Quý đã sẵn lòng tiếp đãi. Người ta hoan nghinh vỗ tay la ó. Chú Tiễn mặc bộ đồ hàng đứng một bên Quý chớ cười.

Tiệc mãn dâu rể họ hàng hai bên lên xe trở về Trà Vinh, hẹn với khách chiều sẽ gặp nhau nữa.

Chiều bữa đó, trước bốn giờ, thì có xe hơi đậu ba chiếc tại chợ Càng Long và ba chiếc tại ngã ba Suối Cạn.

Hương chức và bà con anh em ở Càng Long phân từ tốp lên xe đặng đi ăn đám cưới nườm nượp. Ông Hương quản, ông Chủ Tư, Hương bộ Hen, thầy phó, Thầy Ba, Sáu Trừ, vợ chồng Hương quản đề, Cô Năm, thím thợ hai, Hương nhì Uýt, Phó Hương hào liêm, Tám Thám, Trùm Sóc đều có đi đủ mặt.

Hễ có xe nào rước khách về tới, bất luận là khách hạng nào, thì Quý, Hoàng, Mỹ, Sen y phục sang trọng, hai cô lại đeo xoàn chói sáng, đồng ra tới ngoài thềm mà tiếp rước khách. Khách muốn ngồi đâu thì tùy ý, muốn dùng thử rượu nào thì cứ chỉ cho bồi rót cho. Ai muốn đi xem nhà cửa, thì Sen dắt đi, từ dưới lên trên được phép xem cùng hết.

Thầy nhứt Vĩnh với ông Marc ngồi sa lông giữa mà nói chuyện với mọi người, không phân thấp cao hay lớn nhỏ. Ai cũng kính phục Quý học lực đến bậc Kỹ sư, giàu sang đến hạng triệu phú, mà không quên nghĩa cũ tình xưa, không khinh rẻ người nghèo, không làm cao với Hương chức.

Đến 7 giờ rưỡi, Quý đếm khách đã hơn một trăm, mà thấy xe nhà về không, hết có khách tới nữa mới mời nhập tiệc. Vợ chồng Quý với Ba Mùi, Ba Thới, Mỹ và Sen phân nhau mỗi người ngồi một bàn mà đãi khách.

Tiệc cưới vui cười hơn hờ vì thuở nay chưa từng có dân làng mà được hậu đãi như vậy. Chừng mãn tiệc, Sáu Trừ mới đứng dậy thay mặt cho anh chị em Càng Long tỏ lời khen ngợi Quý có chí lập thân, nhờ ham học nên thành công mỹ mãn. Anh nâng ly rượu mà chúc cho vợ cho chồng Quý trăm năm bền vững tóc tơ, một cửa đông vầy con cháu.

Thầy nhứt Vĩnh tiếp mà chúc cho vợ chồng Quý do chữ tìnhchữ nghĩa mà tạo thành đồng chí đồng tâm, để duy trì hạnh phúc gia đình rồi kéo dài ra làm hạnh phúc xã hội nữa. Nhơn dịp thầy tỏ lời khuyên em cháu trẻ tuổi nên noi gương của Quý mà lập thân. Muốn nên người cần phải kiên nhẫn, chơn thành, nghèo đừng nản chí, giàu đừng ham chơi, cứ thương người nên giúp người, đừng ghét chúng mà cũng đừng sợ chúng.

Sau hết Quý đứng dậy cảm ơn hết thầy khách lớn nhỏ tưởng tình nên đến chung vui hôm nay. Chàng nói ngay ra rằng thầy nhứt Vĩnh là ân nhơn thứ nhứt của chàng, vì nhờ thầy dạy dỗ ung đúc tánh tình nên chàng mới biết cư xử ngay thẳng lấy sự ham học lập thân, nhờ vậy mà ông La-Co thương yêu tiếp dạy và giúp sức cho chàng học được. Chàng nhận ông La-Co làm ân nhơn thứ nhì của chàng. Chàng phải lãnh mang tên của ông để đền đáp nghĩa đền ơn, mà cũng để nhơn danh ông cứu với trẻ mồ côi và giúp cho con nhà nghèo thông minh, sẵn chí ham học, có thể đi học đến cùng đặng tạo nhơn tài cho đất nước. Mà dâu mang tên gì đâu có bạc tiền bao nhiêu, chàng cũng không thể quên chàng, là một công dân Việt Nam, lãnh của một người Pháp thành tâm thân Việt, cái nhiệm vụ cao quý là giáo hóa con nhà nghèo Việt Nam, giúp cho hạng người ấy thâm nhập tài nghề Pháp, hấp thụ tư ưởng, đặng leo lên đài văn minh mà đứng cùng với các dân tộc khác trên mặt địa cầu này.

Tiệc mãn rồi mà chủ khách vẫn còn dan díu, đàm luận chơi đến nửa đêm, ăn thêm một tiệc thịt nguội với bánh mì nữa, rồi lần lượt xe mới đưa khác về từ tốp đến 3 giờ khuya mới hết.

Khách ra về ai cũng vui lòng, mà chủ nhà cùng các nhơn thân ở lại ai cũng vừa ý.

Khi vào phòng thay đồ mà nghĩ cô Hường cảm xúc cực điểm, nên cô ứa nước mắt mà nói với chồng:” Thiệt em không hề em được hưởng hạnh phúc lớn như vậy, bởi vậy em lo ngại quá.”

Quý cười mà nói:” Em cứ thành tâm giúp cho qua làm tròn nhiệm vụ của ông La-Co phú thác, thì hạnh phúc của em đáng hưởng. Em chẳng cần phải lo ngại chi hết.

Qua bữa sau bà Marc rủ Ba Thới với Ba Mùi đi Ba Đông coi bãi biển chơi cho biết. Quý biểu lấy hai chiếc xe mà đi chơi, một chiếc chở mấy mẹ con bà Marc. còn một chiếc chở Ba Thới, Ba Mùi, Mỹ và Sen. Vợ chồng Quý với ông Marc phải ở nhà đợi sắp đặt cuộc đi khách tối thứ bảy.

Sáng thứ bảy mấy bà con đi chơi bên Tiểu Cần và Mặt Bắc nữa, thành ra Ba Thới với Ba Mùi cũng mền tánh nét ôn hòa vui vẻ của bà Marc như cô Mỹ cô Hường

Tiệc tối thứ bảy có các quan Pháp Nam trong tỉnh dự đủ: lại nhiều người Pháp ở Sài Gòn cũng xuống và có đem đăm theo. Bà Marc phải giúp cô Hường tiếp khách. Mãn tiệc rồi khách nhảy đăm chơi đến hai giờ khuuya mới rã mà về.

Sáng chúa nhật, ăn lót lòng xong rồi bà Marc nói đám cưới xong rồi, nên bà về. Ông Marc cũng xin theo xe vợ về thăm nhà ít bữa. Quý cho ông Marc về nghỉ một tuần, nói rằng lúc này chàng ở nhà mà nghĩ, nên chàng thế cho ông mà chỉ chừng cho họ làm công việc được.

Xe của vợ chồng ông Marc đi rồi, dì Ba Thới mới nói:” Con gái lớn của bà xếp ngộ quá, tôi thấy nó đồng chạn với cháu Sen; tôi muốn làm mai chơi. Tôi nói thử nó muốn có chồng Trà Vinh hay không? Nó hỏi vậy chớ chồng là ai? Tôi chỉ cháu Sen mà nói nếu nó ưng cháu Sen tôi làm mai. Nó cười ngất rồi nói như vậy:” Anh Sen không ăn học, mà cũng không biết làm nghề gì hết. Ưng làm vợ ảnh rồi ảnh bỏ con chết đói hay sao? Xin bà biểu ảnh học cho có một nghề nghiệp mà nuôi gia đình được rồi sẽ cưới vợ. “ Tôi nghe nói như vậy tôi thôi lui “.

Quý nói với Sen:” Em thấy hay chưa em Sen? Con người không ăn học, mà cũng không nghề, thì bị người ta khinh rẻ như vậy đó. Lúc nhỏ em không cần học, cứ xôn bôn theo mấy trường gà rồi đi chơi lưu linh, bây giờ làm sao mà cưới vợ cho em được. Trước không lo sau này phải hại là vậy đó “

Sen giận mà nói:” Em sẽ đi học. Xin anh bà giúp cho em học nghề thợ máy đi “Quý cười mà nói “ Để thùng thặng coi”

Ba Thới với Ba Mùi đòi về đặng dọn dẹp nhà cửa.

Quý tỏ ý muốn gom hết về dưới này ở chung một chỗ cho vui, tiệm của Ba Thới thì giao cho chị Diệu ở buôn bán tiếp, còn nhà thờ ngoài này thì giao cho chú Tiên gìn giữ chừng nào có đám giỗ sẽ về lo cúng quãi.

Ba Thới không chịu, nói ở ngã ba Suối Cạn quen rồi, không đành bỏ đi. Để dì về ở đó với Diệu cho thông thả, năm mười bữa có nhớ thì xuống thăm con rể vậy thôi

Cô Mỹ cũng đòi theo Ba Mùi mà về. Vợ chồng Quý cương quyết không cho, nói rằng từ nhỏ tới giờ chị cực khổ lung quá, bây giờ phải ở dưới này đặng hưởng thanh nhàn sung sướng. Cô Mỹ nhứt định về vì ở dưới này chắc nhớ nhà lắm, lại để Ba Mùi ở một mình quanh hiu tộ nghiệp, Cô nói thà để cô ở trên rồi cô lên, xuống thăm chơi mà thôi.

Cực chẳng đã vợ chồng Quý phải xuôi theo ý chị, song buộc phải mượn người đi chợ nấu ăn với một người phụ với chú Tiên mà gieo trồng, lại hễ bữa nào có xe rước thì phải xuống chơi đặng chị em sum hiệp.

Còn Sen thì Quý buộc phải ở luôn dưới này cho Quý dạy dỗ. Mà thiệt Sen cũng không muốn về Càng Long, bởi vì về đó không có việc gì làm, rồi buồn thả đi chơi bậy bạ, dầu không hư thân thì cũng vô ích.

Đến xế mát Quý biểu Sen kêu tài xế đem xe ra rồi Sen đưa hai bà với cô Mỹ về Càng Long.

Quý với Hường đưa hai bà mẹ với chị lên xe. Xe chạy rồi Quý cười mà nói với vợ:” Chị Hai rõ ràng có Phật tâm. Từ nhỏ đến giờ chị bị bà mẹ ghê đày đoạ hết sức, mà chị vẫn mền yêu, không phiền, không ghét. Nếu không có lòng từ bi thì làm sao mà được vậy phải không em?”

Hường nói:” Thệt vậy. Vợ chồng mình phải kính, phải yêu chị, phải làm cho chị vui vẻ an nhàn, đừng trừ những năm chị chịu đau khổ “.

Vợ chồng kờ vai nhau đi vòng trước sân mà chơi.

Chương VI

(24)

Qua năm sau.

Năm này cũng như các năm trước, ở đất giồng hễ đến tháng mười một thì ai cũng lo gieo cải ương hầu để gần Tết bán cho họ hàng mua đặng chở đến mấy chợ mà bán lại.

Buổi sớm mới cô Mỹ đi một vòng vườn mà coi chú Tiên với người mướn tháng để phụ với chú mà tưới cải tưới bầu. Cô mới trở vô nhà thì thấy ông Hương sư Bền trong Mỹ trường đương xăn xóm bước vô cửa.

Từ khi cuộc làm mai cho thầy giáo Lễ hư hỏng Hương sư Bền không tới nhà nữa, bởi vậy hôm nay ngó thấy ông, cô Mỹ ngạc nhiên, không hiểu ông đến có việc chi. Tuy vậy mà cô cũng vui vẻ mời ông ngồi, rồi kêu cô Hai, là đứa nhỏ mướn ở để sai vặt, mà biểu nó nói với chị bếp đặt ấm nước đặng chế trà đãi khách.

Ông Hương sư ngồi ngó quanh quất trong nhà rồi hỏi cô Mỹ:

- Bà Bồi không có ở nhà hay sao cháu.
- Thưa, dì tôi vô nói chuyện chơi với dì Ba tôi trong ngõ ba. Bác có việc chi muốn nói với dì Ba tôi hay sao?
- Không có. Vì già rồi nên mấy năm nay bác ít đi chợ. Bữa nay có dịp ra nay, bác ghé một chút, trước thăm bà Bồi với cháu, sau coi nhà cửa thế nào mà mấy tháng nay người ta khen nhà cất lại tốt lắm.
- Thưa bác, cũng còn nhà cũ chớ đâu có cất lại duy có chỗ nào hư thì sửa chữa, tu bổ lại cho chắc chắn để thờ phượng ông bà cha mẹ vậy thôi.
- Hồi nãy vô sân bác có đừng có nhắm coi, thiệt nhà bây giờ cao ráo, khoảng khoái, tốt hơn hồi trước nhiều. Hèn chi họ khen cũng phải. Còn phía bên kia lộ bác thấy có mấy cuộc mả mới, chắc có làm mả cho ông phải hôn cháu?
- Thưa phải. Em tôi nó mướn thợ xây mộ của ông nội bà nội tôi với mộ của ba mẹ của tôi luôn nữa. Thợ mới làm xong và cúng tạ mả hôm mừng sáu.
- Được quá. Nghe nói ông kỹ sư giàu dữ, giàu thì lo cho tổ tiên như vậy là phải lắm rồi. À, bác nhớ ông Bồi ở với bà sau có sanh được con trai, bây giờ ở đâu? Có vợ con hay chưa?
- Thưa, nó đi học bên tây từ hồi năm ngoái. Nó chưa có vợ,
- Học giống gì mà qua tới bên Tây?
- Thưa, nó muốn học ngành nghề máy móc, nên anh ba nó cho nó qua bên cho mau, vì bên Tây có trường chuyên môn dạy máy móc.
- Anh em thương nhau như vậy thì Quý lắm. Anh lớn làm nên rồi thì lo điều dắt em nhỏ. Còn nghe nói sở ruộng Mỹ trường hồi trước ông Bồi bán cho Sáu Thi, bây giờ ông kỹ sư chuộc lại rồi phải hôn cháu?
- Thưa, vợ chồng Sáu Thi muốn cho chuộc nhưng còn rề cứ theo cản hoài nên em tôi phải mua sở ruộng khác mà đổi họ mới được. Em tôi nó nói sở ruộng đó là dấu tích của bà già hồi trước, nên nó nong nã quyết đem trở về, để làm phần hương hỏa cho mẹ cha. Nó đem lại được phải tốn hao nhiều dữ. Khá, may phần ruộng mười ba mẫu của bà chủ Tư mua đó bà sẵn lòng cho chuộc lại, nên số ruộng trở về đủ.
- Hết thầy được bao nhiêu ruộng vậy cháu !
- Năm chục mẫu, y như số hồi bà già tôi còn,
- Giỏi quá ... Bác nghĩ như thầy giáo Lễ bậy dữ. Chớ chỉ năm đó thầy cưới cháu thì bây giờ thầy vinh hiết biết chừng nào.
- Tại cháu không phải duyên nợ của thầy, chớ phải thầy bậy đâu bác.
- Tại ham tiền ham ruộng, chớ duyên nợ gì. Bây giờ cháu muốn lấy chồng, thì thiếu gì người sang trọng họ giành họ cưới.

- Thôi bác, chồng con làm gì. Cháu có tới hai đứa em trai, cháu ở đây mà phụng sự ông bà; ngày sau cháu có chết thì sắp nhỏ kêu bằng cô chúng nó cúng cháu cũng được. Ham chồng con làm chi. Cháu lấy chồng rồi bỏ đi cháu quạnh hiu cũng tội nghiệp.

Ông Hương sư Bền uống nước rồi già cô Mỹ mà về cô Mỹ nghi ông muốn làm mai nữa, nên cô ngó theo, miệng chúm chím cười.

Ông Hương sư thiệt không có ý đó. Ông đến đây là vì ông nghe người ta đồn kỹ sư Quý giàu có, đã về cất nhà thờ lại và làm mồ mã cho cha mẹ ông bà đảng hoàng, nên ông ghé xem cho tận mắt.

Thiệt quả có như vậy. Nhà cửa tu bổ coi rất đẹp. Mồ mã xây tử tế. Ruộng đất đã chuộc lại đủ, để cho Ba Mùi với cô Mỹ cho mướn trâu huê lợi mà phụng sự tổ tiên.

Tiệm của dì Ba Thới bây giờ cũng đã cất lại, ba căn lợp ngói đỏ lờm. Trong tiệm có bán tới hàng vài nhiều thứ. Cô Diệu đứng mua bán, dì Ba Thới rảnh đi thăm con rể chơi mà thôi.

Còn cuộc nhà của vợ chồng kỹ sư Quý ở Trà Vinh thì năm nay trước sân bông hoa rụng rở. Cây trồng tươi tốt đã lên cao chơi mà thôi.

Cô nhi viện cất phía sau đã hoàn thành. Trẻ mồ coi đã được lãnh nuôi gần tới số hai trăm, sắp lớn thì dạy dỗ, sắp nhỏ thì săn sóc, lớn nhỏ đều mặc áo quần sạch sẽ, được ăn uống no đủ, được chỗ êm ấm, có chỗ chơi mát mẻ.

Vợ chồng thầy nhứt Vĩnh ở căn giữa trong dãy nhà lầu cất ngang ngõ vô cô nhi viện, bà chăm nom trẻ nhỏ có bốn cô nữ y tá tiếp tay, còn ông chăm nom sự học của lớp lớn, có hai cô giáo viên già giúp sức. Giáo viên với nữ y tá phân nhau mà ở dãy nhà lầu đó đặng gần gũi với trẻ em luôn luôn.

Kỹ sư La-Co đã có chọn gởi qua pháp được năm sinh viên nghèo rồi, mỗi người đều có bằng tú tài nên cho qua Pháp tiếp học mấy trường chuyên môn về cơ khí, cầu cống, nông phố, thương mại. Kỹ sư La-Co có đặt một người thay mặt ở tại nhà mình bên Paris để chăm nom sự học tập của sinh viên. Nhon có người đó, mới gởi em là Sen, qua đặng sắp đặt cho Sen học, ban ngày thì học máy, ban đêm thì học chữ.

Nhờ cô thầy nhứt Vĩnh phụ trách, kỹ sư La-Co được thông thả nên hay đi viếng sở ruộng vườn, hoặc lên Sài Gòn dò kiếm sinh viên nghèo mà có chí ham học. Mỗi lần Quý đi thường đem cô Hường với Mỹ theo chơi cho biết chỗ này chỗ kia, đặng mở mang kiến thức. Mà lúc nào ở nhà thì năm ba bữa cũng cho xe rước cô Mỹ với Ba Mùi, Ba Thới ở chơi. Ba người này hễ xuống thì mê mệt với đám trẻ mồ coi, xăn bản theo bà giáo Vĩnh trong cô nhi viện.

Lúc này cô Hường có ghen thấy bụng đã trọng rồi. Quý sợ đi xa mệt mỏi, nên đi Sài Gòn hay là đi viếng sở không đem theo nữa. Nhưng để ở nhà thì cậy mẹ vợ với Cô Mỹ thay phiên nhau xuống ở chơi cho cô Hường vui.

Ấy vậy mặc dầu vợ chồng Quý với Hường học thức bất đồng, mà giáo dục cũng bất đồng, nhưng nhờ tình nghĩa nặng đày, thương yêu thành thiệt, nên gia đình cũng đầm ấm.

Vĩnh Long tháng 10/1943

CHUNG